

Bir egek var idi zaif ü niser
 Yük olinden katı şikeste vü zar
 Gâh odunda vü gâh suda idi
 Dun ü gün kahr âle kışıda idi
 Ol kadar çeker idi yükler ağır
 Ki toninde tü komanıgtı yağır
 Nice tü kalmamıgtı et ü deri
 Yükler altında kana döndü deri
 Eydür idi gören bu suretlü
 Tan değil mi yürür sügek çatlu
 Duduğa sarkmış u düğmüç onek
 Yorulur arkasına kensa sinek
 Doğanur idi arpa arpa toni
 Gözi görünce bir avuç samanı
 Bergalar derneği kulağında
 Sineğin seyri gözi yağında
 Arkasından alınca palanı
 San ki it artuğuyıda kalanı

Tukarıdaki parçanın a) Nazım şekli ve bunun hakkın-
 da bildikleriniz b) Kafiyelerinin çeşidi (örnekler-
 le gösteriniz) ~~incinendir?~~ c) Açıkla ^{pratik} g) Ede-
 biyatımızın hangi devrine ait olduğunu genel olarak
 belirtmek mümkün müdür? Nelere dayanarak? d) Vezni
 ve ilk beytin taktii.

2.- Roman nelerden meydana gelir?: a) Hikâye
 b) Flân c) Karakterler (kısa fakat tam olarak)

3.- Destan (epik)

a) Destan hakkında bildikleriniz b) Tanıdığınız
 Türk destanları (Tarih sırasıyla yalnız isimleri)

4) Yazar, parçaya, ne maksatla, Baki ile Nedim'den tanıklar almıştır? Bu iki şairin, Divan Edebiyatı'nda, diğer şairlerimize göre bu konu ile ilgili özellikleri nelerdir?

5) Baki ile Nedim'den alınmış beyitlerin :

- a) açıklamalarını yapınız;
- b) vezinlerini bulunuz, delilleriyle belirtiniz;
- c) alındıkları şiirin nazım şekli ne olabilir, niçin?
- d) Baki ile Nedim'in sanat kişilikleri üzerinde toplu bilgi veriniz.

6) Yahya Kemal'in, parçada adı geçen üç şiirinden en az birinin tema veya konusunu belirterek hatırlanmış olan birkaç beyitini yazınız.

7) "Aruz" parçasının :

- a) ana-fikrini bir-kaç cümle ile özetleyiniz;
- b) yazarını tanıttınız;
- c) edebî türünü söyleyiniz;
- d) bu edebî hakkında gerekli bilgiyi verip edebiyatımızdaki temsilcilerinin kimler olduğunu söyleyiniz.

8) Aruz parçası, ortaokul sınıflarında okutulabilir mi? Hüküm veya kanaatinizi sebepleriyle yazınız.

II. Dilbilgisi Soruları:

1) Aruz parçasında geçen:

a) "Uymuyor" ve "inanmıyorum"; b) "Neylerim" kelimele-riyle ilgili SES OLAYLARI'nı açıklayınız.

2) "Usta bir şairin eline düştü mü, öyle bir uyuyor ki." cümle-sindeki kelimeleri ŞEKLİ BİLGİSİ (: kelime bilgisi) bakımından inceleyiniz.

3) "Bu şiirlerdeki Türkçe, bugün bizim konuştuğumuz, yazdığımız Türkçe değil midir?" cümlesini: a) YÜKLEMİNE göre, b) YAPISINA göre, c) ANLAMINA göre, d) ÖGELERİNİN DİZİLEŞİNE göre nasıl bir cümle olduğunu söyleyip ispatlayınız.

NOT BAREMİ

Edebiyat :

Soru 1 ve 2 toplamı	: 1 not
Soru 3,4,6,8	: 1 er not
Soru 5	: 2 not
Soru 7	: 3 not

Dilbilgisi :

Soru 1	: 2 not
Soru 2	: 3 not
Soru 3	: 4 not
İmlâ	: 1 not

İmtihan Komisyonu : N.S.Banarlı B.Dürder H.Ediskun

E.N.Gökşen

O.Ş.Gökyay

A.Kabaklı

Ş. Okur

B.Necatigil

M.Okur

A.Onan

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 088-228/2

دلا صانکه لیاہ ایدم زمین محمدہ بیتم بن
بھاری محمدک کیدی خزانہ سیدی بیتم بن
نہ گولدم عمل کبی بردم نہ کوٹلم خرم ایتم بن
نہ یہ کلم عالمہ نیلدم نہ ایتم بن

همان آغلا یو کلم عالمہ آغلا یو کیتم بن
صان اول نیلو فرم کیم صوره بتم صوره بیتم

آگرچه آغلاق کولمک اولدر البت هر آرمده
بن آغلام یورورم کولمدهم هرگز بو عالمده
نیجه آغلام ایسه بن آنادن دوغدیغم رمدہ
رہای کریمه دن قورتلمام آخرینه اوسمده

همان آغلا یو کلم عالمہ آغلا یو کیتم بن
صان اول نیلو فرم کیم صوره بتم صوره بیتم

- I. Metni yeni harflerle yazınız (20). II. Metni anlattığınız şekilde, kendi dilinizle, nesir olarak yazınız (20)
- III. a) Metinden beş yalancı kelime seçerek bunları birer cümlede kullanınız (5). b) "Dem" kelimesinin dilinizdeki türlü karşılıklarını bulup bunları birer cümlede kullanınız (8). c) Birinci bendde geçen San ve Sanki kelimelerinin anlamca farkları var mı? Yoksa fark nereden doğuyor? (5) d) Metinde, bugünkü alfabeinizde bulunmayan harfler var mı? Varsa bunlar yalnızca harf olarak yazınız (2). IV. Bu metin sizin a içinizde güç mü? Kolay mı? Sebeplerini açıklayınız (10). V. a) Bu metnin nazım şekli nedir? (5) b) Vezni nedir? (5) c) Her iki bendin kafiye düzeni kafiye düzene göre harflerin yerlerine göre bir şema ile gösteriniz (10). f) Metinde geçen teşbihleri bulun. Bunların ne yoldan benzetildiğini açıklayınız (10). d) Metnin bugünkü alfabe

P. C. ...

- a) Bu parçanın İslâmlıktan sonraki Türk edebiyatının ilk devirlerine ait olduğunu, parçanın diline ve parçada geçen kelimelere dayanarak göstermek mümkün müdür? Nasıl?
- b) Şiirde geçen üç özel adı alarak açıklayınız?
- c) Şiirde geçen, fakat bugün yazı dilinde kullanılmayan sözlerden beş tanesini seçerek, mısralardaki yerlerine göre, anlamlarını yazın.
- ç) Bu şiirin teması nedir? (tek kelime ile)
- d) Bu şiirdeki kafiye hangi sestedir? Parçada geçen kafiye çeşitlerini örnekleriyle gösteriniz. (Bu kafiye çeşitlerinin tariflerine gitmeyiniz.)

5. soruda geçen kelimeler:

Kazâ: Allahın insanlar hakkında tâ ezelde verdiği hüküm

Feyz: Bolluk, bereket, ihsan, bağış

Fütur etmek: Gevşemek, fersizlenmek

Za'f: Zayıflık, takatsızlık, güçsüzlük

Betâet: Ağırılık, yavaşlık, gevseklik

Not Baremi:

- 1.,2.,3. sorularla 4. sorunun c), 5.sorunun c) ve 6.sorunun a) bölümleri birer, geri kalanlar varışar numaradır.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/3

<u>نومبر</u>	<u>دقیقہ</u>	
80	نومبر	46
90	ارقان	31
90	اُمنیہ	(26)
25	عمر اور دوع	25
100	اندر صواتر	(9)
20	نفاہ شیم	39
20	فا عجمہ اللہ	15
40	مہ ایہ اکر	27
100	صوبہ	30 ⊗
90	آرہ اور روفیہ	34 ⊗
100	زیب بیہ	⊗

TDV İSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 059-228/4

الحان شتا

بر بیا فر لرزه ، بر دومانای اوچوش ،
أشنى غائب ایله یین بر قوش
کبی قار
چن ایام نوبهاری آرار .
ای قلوبک سرور شیدایی ،
ای کبوترلرک نشیده لری ،
اوبهارک بوایشته خردایی ؛
قاپلادی بر درین سکوته لری
قار
که خوشانه دمبم اغلار

1. Yukarıdaki parçayı, orada yazı türü gibi, bugünkü harflerimizle yazınız [10]
2. Parçanın nazım şeklini söyleyiniz [5]
3. Bu nazım şekli hakkında bildiklerinizi yazınız [5]
4. Bu nazım şekli hakkında, yukarıdaki parça üzerinde örnekler vererek bildiklerinizi açıklayınız [10]
5. - "Nazım Şekli" ne demektir? Üç nazım şeklinin adını veriniz! Bunlara neden bu adları verildiğini söyleyiniz [10]
6. - Parçanın kafiye temasını gösteriniz [3], bu kafiye lerin ne tür kafiye olduğunu söyleyiniz [2]
7. -
دستگده ای سمای شتا توده توده در
برک سن ، جناح کبوتر ، سحاب تر
دولک ای سما - روان طبیعت غموره در
خاک سیاهک اوسته صافی شکرده ل
x x

II

دوك خاك سياه دسته، اي دست سماروك ،
اي دست سما، دست برم، دست شادوك ،
ازهار بهاروك يرينه بر في سفیدی ،
اخان شوروك يرينه صمت اسیدی .

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/5

- 8.- I. numaralı parça ile II. numaralı parçayı
bugünkü harflerimizle yazınız [10]
- 9.- Her iki parçanın kâfiyelerini bir sema ile gösteriniz [5]
- 10.- II. parçayı, Arapça ve Farsça kelimelerin ve tahta-
noların yerine Türkçelerini koyarak mesne kerviniz [10]
- 11.- "Elhan-ı Sita" manzumesinin lütûnünde kaç lölûn
vardır? Bu lölûnleri, neye göre ayırdığınızı açıklayınız [20]
- 12.- Sair bu şiirine, size göre, niçin "Elhan-ı Sita" adını
koymuştur? Bunu yeterince açıklayarak belirtiniz [10]

yekûn: 100

Bararı dileklerimizle

Doğru Sanatçısı / Kay

①

Tarih Bölümü: III

13 Haziran, 1985

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/6

آغاز داستان محاربه

چون سردارده دن عبور اولوب اولمخده نزول بیورلدی، اول کیمه
عسکر اسلام موم دوتماسین ایدوب کویا افلاک تسعه نك نجومی
بریره جمیع اولوب عالمی رشک روز نوروز ایتمش ایدی. اول نزلدن
کمال اول یحیی پاشا زاره کوچک بالی بک نه بر پیر صاحب التدیبر آرم
ایش باباسی و کندوسی قولندن بیک مقداری آرم ایله سفر اشرمش
سمندره عسکری رخس دورت بیک جبهه لوو جوشنلو قوستا نجه لوو عسکر
اولورمش طلیعه عسکر اسلام اولور

- 1.- Bu parçayı bugünkü harflerimizle yazınız [10]
- 2.- yabancı kelimelerin yerine Türkçelerini kullanarak ve metnin cümle kuruluşlarına bağlı kalınarak, parçayı herkesin anlayacağı şekilde yazınız [10]

أعضاء من

بورساله نك مؤلفی اضعف العباد وزیر لطفی پاشا ابن عبدالمعین در
وقتا که هرم خاص سلطانیده بو حقیره جنجغان سلطان بایزیدخان
ولی زمانندن برو پروردرة نخت سلطان اولوب هرم خاصده آیین
نیجه گونه تحصیل معارف ایدوب و جلوس حضرت سلطان سلیم خانده
چوقه درالقدن الی آتجه متفرقه لق ایله طشره یه چقبوب بعده
چاشنیر باشلیق، قوجی باشلیق، میرعلملک، قشوقی سنجانی
آندن صکره قرمان کبکری بیکس بعده آناطولی کبکری بیکس و پادشاهنر
سلطان سلیمان خان زماننده وزارت و صدارت عظمایانیت اولندی.

- 3.- Bu parçayı bugünkü harflerimizle yazınız [10]
- 4.- Bu parçadan Lütfi Paşa'nın hayatı hakkında neler öğrendiğinizi yazınız [10]
- 5.- Lütfi Paşa'nın hayatını, bu parçaya göre kağıt derneye ayarlıtınız? Bunu parçaya bakarak açıkladığınız ve metinden nasıl çıkardığınızı gösteriniz [10]

(2)

6. - Parçanın sonundaki "vezaret ve sadaret-i üçme" sözlerinden, Lütfi Paşa'nın hayatında dair bir anlatı çıkarıyorsanız, bunu neye dayanarak çıkardığınızı belirtiniz [10]

7. - Asafnâmenin konusu nedir? [5]

8. - Parçada geçen 'Harem-i Hass-ı Sultani', 'taşraya çıkamak' ve 'müteferrikalık' terimlerini açıklayınız [10]

9. - وصف حصار

بو حصار بنا سنده عقل عقلا قاصر بر حصار در که روی زمینده مانند یو قدر و ممالک محروسه ده بو طرز اوزره قلعه کور و طامشد . امراد و ندیک در تیوز سنه دینرو بو حصارک عمارت و بنیانه و سایر جبه خانه و مصماتنه بذل مقدور ایلیوب کمال مرتبه کارد و بار متانتنه رواج و پرشاد ایدی . هرچه ارتفاع و وسعت و متانتده ممالک محروسه قلاعی چو قدر کنن بو حصارک طرز ی غیر مکرر در .

Bu parçayı bugünkü harflerimizle yazınız [10]

10. - d) yabancı kelime ve tanımların yerine Türkçelerini kullanarak ve parçanın cümle kuruluşlarına bağlı kalmadık, her okuyucunun anlayacağı şekilde, düzgün bir Türkçe ile yazınız [10]. b) Bu parçada hangi kale anlatılmaktadır? [5]

هکون: 100

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/6

Basarı dilekleriyle

Özcan İsmailoğlu

①

Edelbiyat - III . 4 haziran , 1985

خوابدن آچیم گوزم ناگاه قالد ورم سری
قارشومه گورم طور بر ماه چیره ربری
نور آقار گورم جمالندن اگرچه ظاهرا
کندوسی بنیر مسلمانه لباسی کافری
ایردی چون آب حیا ته سری ادرلز حشیره دن
گوردی ظلمت شبیده اول عیان اسکندری

- 1.- Bu parçayı bugünkü harflerinizle yazınız [10]
- 2.- Nazım şeklini söyleyiniz! Nereden anladığınızı söyleyiniz [5]
- 3.- Nazmî kullandığı ve mısralardan birini taktik ediniz [10]
- 4.- Bu parçayı, kendi dilinizi ve yabancı kelimelerin yerine - mümkün olduğu kadar - Türkçelerini kullanarak, cümle kuruluşlarına bağlı kalmadan nersne çeviriniz [15]
- 5.- Mihri hakkında bilgi alabileceğiniz kaynakları söyleyiniz [5]

دیوانگی اگرچه نجاق قارالارک
اومری سنک که نامه اعمالک آغ اوله
اللا مکره خیردعدان اونوتیمیه
آکیلیق اولندی آنکره صاغ اوله

- 6.- Yukarıki parçayı bugünkü harflerinizle yazınız [10]
- 7.- Nazım şeklini söyleyiniz [5]

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 069-228/7

(2)

8. a) Bu parça kimindir? [2] b) Kim için, ne münasebetle yazılmıştır? [3] c) Nereye yazılmıştır? [2] d.) Bu soruların karşılığını nerede ve hangi kitapta bulabilirsiniz? [3]

9. - تو قار نا حيه سندن ، علماز مه سندن ،
خونك اكثر نده كامل و ماهر و مرحوم احمد پاشا ايله
مصاحب و معاصري . انواع مبارزه معروف اولميين
احمد پاشا تريبه سييله سلطان محمدك مجلس خاصه
يول بولش ايدى و تقرب تهصيل ايدوب مصاحب و
مقارنى اولمشدى . اما غايته عياش مى پرست و
روز و شب گاه محمور و گاه مست ايدى .

a) Bu parçayı bugünkü harflerinizle yazınız [10]

b) Bu parçada kimden söz edilmektedir? ne-
reden anladığınızı ve hangi kitaptan alındığını
yazınız [10]

10. - üç yıldır, birlikte okuduğumuz Edebiyat
derslerinden sizde kalan nedir? Bu derslerin
sedeceğiniz meslekte ve hayatınızda size
bir yararı olup olmayacağıni hiç çekinmeden

açıkça yazınız [10]

Yekûn: 100

Basarı dilekleriyle

Dr. İsmail Kılıçay

Minazara Konuları:

- I. Sanatkârı içinde bulunduğü cemiyetin:
 - a- Huzuru, } yetiştirir.
 - b- Tutaralı, }
- II. Cemiyetin hayatında:
 - a- Adalet, } etkin rol oynar.
 - b- Maarif, }
- III. Büyük adamları:
 - a- Hadiseler, } yetiştirir.
 - b- Kendi dehaları, }
- IV. Sinemanın gelişmesi, roman sanatını:
 - a- Öldürür.
 - b- Geliştirir
- V. İlim ve tekniğin ilerlemesi, alâkı:
 - a- Kuşvetlendirir.
 - b- Zayıfladır.
- VI. Cemiyetlerin kalkınmasında:
 - a- Para, } Büyük rol oynar.
 - b- Öğretmen, }
- VII. Sanatkârı yetiştiren:
 - a- Çevredir.
 - b- Dehşandır.
- VIII. Meslektaşla:
 - a- Evlenmeli.
 - b- Evlenmemeli.
- IX. Öğretmenlik mesleğinde:
 - a- Kadınlar, } Daha başarılıdır.
 - b- Erkekler, }

27/6/1963

A R U Z

" Aruz Türkçe'ye uymuyor, dilimizi ille çekip uzatmamızı istiyor diyorlar ya, ben pek inanmıyorum. Usta bir şairin eline düştü mü, öyle bir uyuyor ki, Yahya Kemal'in "Sev", "Açık Deniz", "Vuslat" gibi şiirlerindeki Türkçe, bugün bizim konuştuğumuz, yazdığımız Türkçe değil midir?

.....
- - - - -
- - - - - Yahya Kemal'in, Mehmet Akif'in, Faruk Nafiz'in, daha başka şairlerimizin yazabildikleri "imale"siz şiir, eski şairlerimizin de elinden den gelmez miydi?

" Hep seninçindir benim dünya cefasın çektiğim
Yoksa ömrüm varı sensiz neylerim dünyayı ben"

diyen Baki;

" Daim arıyan bulsa civanım seni bende
Bir gonca gül olsan da senin gülşenin olsam"

diyen Nedim, isteseler, hiç şüphesiz böyle daha çok beyitler söyleyebilirdiler. Ama heves etmemişler, çünkü "İran Zemin"e özenmişler, dilleri Farsça'ya çalsın diye uğraşmışlar. Nedim :

" İran zemine tuhfemiz olsun bu nev gazel
İrgörsün İsfahan'a İstanbul diyarını "

derken, İstanbul'un üstünlüğünü göstermeye çalışıp kendini överken bile üstatlarının yolundan ayrılmıyor. Yahya Kemal, eski şairlerimizin bu hevesini ~~çok~~ ne güzel, hem de ne kudretli bir beyitle anlatıvermiştir :

" Lisani şive-i Şiraz'da nümüne idi
Acem-peresti-i Rum'un imale devrinde"

- Bir de şu "seviyorum" sözünün aruz kalıplarından hiçbirine girememesi var. Ne yapalım giremiyorsa? Şiirin : " Ben, seni seviyorum " demekten başka işi mi yok ? Divan şairlerimiz, Fuzuli, Baki, Nef'i, Naili, Nedim : "Ben, seni seviyorum" diyememişler de aşklarını söyleyememişler mi sanki? Farsça bilmem; dediklerine göre, o dilde "sevmek" sözünün bir karşılığı yokmuş, "dost tutmak" derlermiş. Farsça'da "sevmek" sözü varsa olsun, Şirazlı Hafız dünyanın en büyük aşk şairlerinden biri diye anılır." Nurullah Ataç

I. Edebiyat Soruları:

1) Yukardaki parçada geçen " imale " hakkında bildiklerinizi bir misalle açıklayınız.

2) Yazar : "Seviyorum sözü aruz kalıplarından hiçbirine giremez" diyor, niçin ? Girese nasıl girer ?

3) Yahya Kemal'in beytinde sözü edilen " İmale Devri" edebiyatımızın hangi devridir? O beytin içinde buna dair ip uçları var mıdır, nelerdir?

I.-

Leyli deme gem'-i meclis-efrüz
Mecnun deme ateş-i cigersüz
Leyli deme cennet içre bir hür
Mecnun deme zulmet içre bir nur
Leyli deme evc-i hüsne bir mah
Mecnun deme mülk-i aşka bir şah
Leyli deme bir yegâne-i dehr
Mecnun deme bir fesane-i şeh
Leyli çemen-i belâ nihâli
Mecnun felek-i vefa hilâli
Leyli meh-i âsman-i haşmet
Mecnun şeh-i kişver-i melâmet
Leyli saf-i ehl-i hüsn emiri
Mecnun ser-i kûy-ı gam fakiri
Leyli işi işve vü girişme
Mecnun gözü yaşı çeşme çeşme

Yukarıdaki parçanın: a) Nazım şekli ve bu-
nun hakkında bildikleriniz b) Kafiyelerinin çe-
şitleri (örneklerle gösteriniz) c) Kimin, hangi
eserinden alınmıştır? Eser ve yazarı hakkında bil-
dikleriniz?

2.- Kânuları işleme tarzına göre roman çeşitle-
rinden:

a) Tarihiroman b) Pikaresk roman hakkın-
da bildikleriniz?

3.- Realist romanla natüralist romanın özellik-
leri? Birleştikleri ve ayrıldıkları nokta-
lar?

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/10

1.-

Bir epek var idi saif ü nizar
Tük elinden kati şikeste vü sar
Üşü ödünde vü gah suda idi
Dün ü gün kahr ile kicuda idi
Ol kadar çöser idi yükler ağır
Ki teninde tü kememişti yağır
Nice tü kalınmişti et ü deri
Yükler altında kana döndü deri
Bydur idi gören bu suretli
Tan değilni yürür söğek çatlı
Dudağı sarımsı u düğümük anek
Yerular arkasına kossa sinek
Dograzur idi arpa arpa teni
Üşü görünce bir avuç sarmalı
Aergalar derneği kulagında
Sineğin seyri gözü yağında
Arkasından alınca palana
Sanki it artıyordu kalana

Yukarıdaki parçanın: a)nasım şekli ve bunun hakkında bildikleriniz (1) b)kafiyelerinin geçidi (örneklerle gösteriniz) (1) c) Anı nedir? c) Açıklaması (1) d) edebiyatımızın hangi dönemine ait olduğunu genel olarak belirtmek mümkündür? Nelere dayanarak? (1) e) venni ve Rız ilk beytin taktii. (1)

2.- Roman nelerden meydana gelir?: a) hikaye (1) b) plân (1) c) karakterler (1) (kısa, fakat tam olarak).

3.- Destan (epik)

a) Destan hakkında bildikleriniz? (1) b) Tanıdığınız Türk destanları (tarih sırasıyla yalnız isimleri) (1)

28. Mayıs. 1963

Yazılı Yoklama Soruları
I/A.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/12

1. -Yunus Emre'nin

Biç kez yüzünü gören ömrünce unutmaya

misraıyla başlayan şiirinin:

- a) teması
- b) vezni
- c) nazım şekli (varsa özellikleri)
- ç) kafiyelerinin çeşitleri
- d) şiirde geçen:
 - 1) öz Türkçe kelimeler
 - 2) deyimler
 - 3) terimler
 - 4) özel isimler
- e) şiirin tamamının açıklanması

o. C. andal. j. kay

Getür getür getür ol kâse-i revanperver
Getür getür getür getür ol çengi bir neva göster
Verem verem verem üz canımı men ol yâre
Öpem öpem öpem ol lâli şehd ile şekker
Lebin lebin lebinizden akik oldu mat
Dişin dişin dişinizden behanesiz kevser
Sözsün sözsün sözsünüzden eridi kand-i nebat
Yüsty[?] yüsty[?] yüzünüzden dutuldu şems ü kamer
Meni meni meni gamze oha bile urdu
Senin senin ol câdu gözlerin yakser
Yakın yakın ki yakındır Nisimi'ye şeksiz
Habip habip habipdür dilindi kim söyler

- Yukarıdaki parçanın nazım şeklini söyleyiniz ve bu nazım şekli hakkında bilgi veriniz!
- Vezni bulunuz! Üçüncü beyti takti ediniz ve bu beyitte aruz veznine ait özellikleri gösteriniz!
- Parça içinde üç ayrı edebi sanat bulurak bunları açıklayınız!
- Bu parçanın gerek dil bakımından, gerekse başka yönlerden herhangi bir özelliği varsa bunları belirtiniz!
- Parçayı beyitlere bağlı kalmayarak bugünkü dilde yazınız.

Getür getür getür ol kâse-i revanperver
Getür getür getür getür ol çengi bir neva göster
Verem verem verem öz canımı men ol yâre
Öpem öpem öpem ol lââli şehd ile şekker
Lebin lebin lebinizden akîk oldu mat
Dişin dişin dişinizden behanesiz kevser
Sözün sözün sözünüzden eridi kand-i mebat
Yüzü^m yüzü^m yüzünüzden dutuldu sems ü kamer
Meni meni meni gamze ohu bile urdu
Senin senin ol câdu gözlerin yekser
Yakın yakın ki yakındır Nisimi'ye şeksiz
Habip habip habipdür dilinde kim söyler

- Yukarıdaki parçanın nazım şeklini söyleyiniz ve bu nazım şekli hakkında bilgi veriniz!
- Veznini bulunuz! Üçüncü beyti takti ediniz ve bu beyitte aruz veznine ait özellikleri gösteriniz!
- Parça içinde üç ayrı ~~edeli~~ edeli sanat bulunduğunu bunları açıklayınız!
- Bu parçanın gerek dil bakımından, gerekse başka yönlerden herhangi bir özelliği varsa bunları belirtiniz.
- Parçayı beyitlere bağlı kalmıyarak bugünkü dille yazınız.

Getür getür getür ol kâse-i revanperver
Getür getür getür getür ol çengi bir neva göster
Verem verem verem öz canımı men ol yâre
Öpem öpem öpem ol lâli şehd ile şeker
Lebin lebin lebinizden akik oldu mat
Dişin dişin dişinizden behanesiz kevser
Sözün sözün sözünüzden eridi kand-i mebat
Yüzüⁿ yüzüⁿ yüzünüzden dutuldu şems ü kamer
Meni meni meni gamze ohu bile urdu
Senin senin ol câdu gözlerin yekser
Yakın yakın ki yakındır Nisimi'ye şeksiz
Habip habip habipdür dilindî kim söyler

- Yukarıdaki parçanın nazım şeklini söyleyiniz ve bu nazım şekli hakkında bilgi veriniz!
- Veznini bulunuz! Üçüncü beyti takti ediniz ve bu beyitte aruz veznine ait özellikleri gösteriniz!
- Parça içinde üç ayrı edebi sanat buluruk bunları açıklayınız!
- Bu parçanın gerek dil bakımından, gerekse başka yönlerden herhangi bir özelliği varsa bunları belirtiniz.
- Parçayı beyitlere bağlı kalmıyarak bugünkü dille yazınız.

Getir getir getir ol kâse-i revanperver
Getir getir getir ol çengi bir novâ göster

Veren veren veren öz canını men ol yâre
Öpen öpen öpen ol lâ'li şehd ile şeker +

Lebîh lebîh lebîhîzden akîk olû mat +
Dîşîn dîşîn dîşînîzden behânenîz gevher

Sözün sözün sözünîzden erîdî kand-i nebat -
Yûsûn yûsûn yûsûnîzden dutuldu şems ü kamer

Menî menî menî gazze oku bile urdu
Senî senî senî'n ol câdu gözlerin yokser

Yakın yakın ki yakındır Nesîmî'ye çöksiz
Habîb habîb habîbdür dilinde kim söyler

I. E d e b i y a t

- 1) Yukarıdaki parçanın nasım şeklini söyleyiniz ve bu nasım şekli hakkında bilgi veriniz.
- 2) Vezni bulunuz. Üçüncü beyti takti' ediniz ve bu beyitte aruz vezniyle ilgili özellikler gösteriniz.
- 3) Parçada üç ayrı edebî sanat bularak bunları açıklayınız.
- 4) Bu parçanın gerek dil bakımından, gerekse başka yönlerden her hangi bir özelliği varsa bunları belirtiniz.
- 5) Parçayı beyitlere bağlı kalmayarak bugünkü dille yazınız.

II. D i l b i l g i s i

- 1) Yukarıdaki parçada ses-bilgisi (fonetik) bakımından ne gibi özellikler gördüğünüzü, benzer özellikleri bir başlık altında toplamak suretiyle açıklayınız.
- 2) (Yûsûn yûsûn yûsûnîzden) sözcüklerini kelime-bilgisi bakımından inceleyiniz.
- 3) Parçada geçen fiilleri : a) kip, b) yapı bakımından açıklayınız. (Bu işi yaparken benzer fiilleri birer başlık altında toplamaya ihmal etmeyiniz.)

Not.- Çalışmalarınızın bütününde imlâ ve ifade doğruluğu da değerlendirilecektir.

T. C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

MÜDÜRLÜK: İSTANBUL, TELE 274444-5

№ 11490

Sayın Orhan Said Gökçay

P.K. 91

KADIKÖY
ŞEHİR

İstanbul

ایستادن سید ابراهیم

Milli Eğitim Bakanlığı

İSTANBUL

11261

ادبیات بدو ایله ائیلرجه بدو
ادبیات صودوکی

Sayın Orhan Saik Gökyağ,

P. K. 91

Kadıköy - ŞEHİR

iş kağıdı

II - A ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰

Sayın B. ve Sn. Orhan Zülke Gökyay.

- 1- O Belde (Ahmet Hasim)
- 2- Bir kez yüzünü gören ömrünce unutmaya
- 3- İhrî
- 4- Koca Mustâpaşa
- 5- Getür getür getür ol kâseî revanperver
(Nesimi?)
- 6- Bugün ol şahidin şekli kamudan ihtiyarım-
dır.
(Nesimi)
- 7- Şad ol ey yanığı gül kameti şimsâat sâat
(Ahmedi)
- 8- Mevlüt (Süleyman Çelebi)
- 9- Eya peri nicesin hoşmısın safacumısın
(Ahmet Paşa)
- 10- Feryadü nâlem işidüp eyyar kaama get
- 11- Murabba (Ahmet Paşa)
- 12- Çıkalı Gök lere ahım şereri döne,döne
(Necatî)
- 13- Sanman biri kimşires engün ile mestiz.
Terkibi bent (Ruhi-i Bağdadî)
- 14- Harname (Şeyhi)
- 15- (Verdik dili can ile rıza hükmü kaza ya
Son bend (Ruhi-i Bağdadî?)
- 16- Girgen kopar ey hacc meğer kim ciğerinden
(Ruhi-i Bağdadî)
- 17- Dost bîperva felek bîrahm devran bisükün
(Fuzulî)

18- Ey giyup gülgün demadem azmi cestün eyliyen
(Fuzulî)

19- Müseddes (Fuzulî)

20- müstezat (Şeyh Galip)

21- müheyya oldu meclis Sâkiye Peymaneler dörsün
(Bâkî)

22- Mersiye (Bakîden, yalnız 1ci beyt)

23- Bağrım doludur gamzen öku yarelerinden
(Eivan Sirazi)

24- Dağittın hâbi nâzi yârı ey feryat neylersin
(Baharî)

25- Bağ-ı dehri hem hazanın hem baharın görmüşür.
(Nabî)

İngilizce I-A sını Edebiyattan
işlediği konular,

Arüz ve Hece

Divan Edebiyatı Nazım Şekilleri

(Kaside, gazel, musammatlar, müstezat, terkipler
mesnevi)

Halk Edebiyatı Nazım Şekilleri

(Koşma, destan, tıyuk, kalendere, selis ve semavi)

Aşık Edebiyatı

Divan Edebiyatı ve özellikleri

Fuzulî (Hayatı ve

X Leyli deme şen-i meclisefrûr)

Baki (Hayatı ve

X Şikâyet cevri-i dilberdendis dil-i şeydayı söyler)

Naki (Hayatı)

Nedim (Hayatı ve

X Ey şuh-i kerempîşe dilizar senindis yok minnetin
asla)

Şeyh Galip (Hayatı ve

X Çeşmin ace yaz ile ağularla kamıptur
Cism ise yanıptur.

X Döktü omuzdan puş-u şacarı)

Nef'i (Hayatı ve

X Merhaba ey cam-i minayı mey-i yakutrenk)

Tanzimat Edebiyatı

Roman (Psikolojik, romantik, realist, pikaresk
naturalist roman)

1.-

Leyli deme gem'-i meclis-efrûz
Mecnun deme ateş-i cigerafûz
Leyli deme cennet içre bir hür
Mecnun deme zulmet içre bir nur
Leyli deme evc-i hüsne bir mah
Mecnun deme mülk-i aşka bir şah
Leyli deme bir yegâne-i dehr
Mecnun deme bir fesane-i şeh
Leyli çemen-i belâ nihâli
Mecnun felek-i vefa hilâli
Leyli meh-i âsman-ı haşmet
Mecnun şeh-i kişver-i melâmet
Leyli saf-ı ehl-i hüsn emfiri
Mecnun ser-i küy-ı gam fakiri
Leyli işi işve vü girişme
Mecnun gözü yaşı çeşme çeşme

Yukarıdaki parçanın: a) Nazım şekli ve bu-
nun hakkında bildikleriniz b) Kafiyelerinin çe-
şitleri(örneklerle gösteriniz) c) Kimin, hangi
eserinden alınmıştır? Eser ve yazarı hakkında bil-
dikleriniz?

2.- Kömuları işleme tarzına göre roman çeşitle-
rinden:

a) Tarihiroman b) Pikaresk roman hakkın-
da bildikleriniz?

3.- Realist romanla natüralist romanın özellik-
leri? Birleştikleri ve ayrıldıkları nokta-
lar?

I.

Dede Korkut hikâyelerinden birine dayanarak 'destan' hakkında bilgi veriniz.

II.

- Aruzla yazılmış ezber bildiğiniz bir şiire dayanarak, Divan Edebiyatının
- hece ile yazılmış bir şiire dayanarak -ezber bildiğiniz- halk Edebiyatının nazım şekillerinden birer tanesi üzerinde bilgi veriniz.

III.

Noldu bu gönlüm, noldu bu gönlüm?
Derd ü gamınla doldu bu gönlüm..
Fandı bu gönlüm, yandı bu gönlüm,
Yanmada derman buldu bu gönlüm..

Bayram'ım imdi, Bayram'ım imdi,
Bayram ederler yar ile şimdi;
Hamd ü senalar, hamd ü senalar
Yar ile bayram kıldı bu gönlüm..

Manzumesindi:

- Bu iki dörtlüğün kafiye şemasını ve kafiye çeşitlerini gösteriniz.
- İkinci dörtlüğün ilk iki mısraındaki 'bayram' kelimelerini açıklayınız.
- Bu manzume hem hece, hem de aruz veznine uyar, neden-
- Hece ve aruz olduğuna göre ayrı ayrı vezni nedir?

IV.

Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların:

- Adlarını ve yazarlarının adlarını söyleyiniz
- Bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

- 1.- Dede ^Aorkut hikâyelerinden birinin konusunu kısaca(on satır içinde) anlatınız.
- 2.- Bu hikâyeye dayanarak Destan hakkında bildiklerinizi kısaca yazınız.
- ✓ 3.- Biri aruz, biri hece ezberlediğiniz iki şiire dayanarak aruz ve hece vezinlerini karşılaştırınız ve yine bu şiirler üzerinde bunların özelliklerini belirtiniz.
- 4.- Bu şiirlerin nazım şekilleri ve kafiye düzeni hakkında bilgi veriniz.
- 5.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların adlarını ve türlerini verdikten sonra bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/20

İstiklâl Ordusu Şehitleri

Ceyhun Atuf Kansu, Ahmet Kutsi Tecer, Arif Damar,
Cahit Külebi, Attilâ İlhan, Hasan Şimşek, Necati Cumalı,
Sabahattin Teoman, Behçet Necatigil, Etem Ütük, Macit Benice

Gök yüzü öyle mavi
Minareler öyle ineydi, öyle aktı
Anne gibiydi ilk yaz güneşi
Nerdeyse insanları okşayacaktı

Öyleydi ama, ne güneş okşar.
Ne rüzgâr uçururdu saçları.
Siren sesleri deliceydi, umutsuzdu
Umutsuzdu kent, umutsuzdu çocuklar.

Bir şey düğümlemişti gırtlaklarında.
Nisan yağmuru gibi kirpiklerinde damlalar vardı.
Yaşamak güzeldi ama, insan gibi
Yaşamadıktan sonra neye yarardı. *Cahit Külebi*

++++
Bizim hesabımız kısa.
Bir iki üç hürriyet.
Ya verirsin insanca,
Ya alırız bütün millet *Ceyhun Atuf Kansu*

++++
Öfkemiz kanlı bir bayrak bu akşam
Parmak uçlarımızda delik deşik ilkbahar.
delikanlı yapraklar terlemiş,
şahrin damları üstünde bir yangın kızılığı
bulutlarda aykırı pırıltılar
ve bir şilep demiri gibi içerimize işlemiş
simsiyah
silâhların insafsızlığı. *Attilâ İlhan*

++++
Tuna nehri akmam diyor
Etrafımı yıkmam diyor
Atatürkün çocukları
Hak yolundan çıkmam diyor.

++++
Temsil, talebeyim
Yoksulum ama duydum Atatürk'ü mutluyum.
Çimentepelere düşman ayak basar da
ben daha durur muyum ?

Düşebilir körpe fidanlar hain baltalarda
Düşebilir yeni yıldız
Ama nedir hürriyet
Hiç unutmur muyum. *Behçet Necatigil*

++++
Küçük bir yara o saf alnında
Yüzünü toprağa dönmüş, yatıyor
İrkinin güneşi asil kanında,
Parlıyan bir yiğit, sönmüş batıyor.

Gerçekten ölü mü toprakta yatan
Böyle binlercesi dolu bu vatan
Gençşehit : Milletın kalbi arkandan
Hürriyet, hürriyet diye atıyor.

Bu gece göklere bakan bir anne
Yeni bir yıldızı, yörüngesine
Girerken görecek, kendi kendine
Diyecek: "Yavrumu hatırlatıyor". *Ahmet Kutsi Tecer*

Olur mu böyle olur mu
Kardeş kardeşi vurur mu
Kahrolunuz diktatörler
Bu dünya size kalır mı ?

++++

Düşman kurşunu delip geçerken göğüsleri
Bir candır alıp götürdüğü tenden
Ama kardeş bilinen bir kahpe elden
Can değil, ölümlü giden, hey...
Candan öte, candan üstün
Candan gerekli bir şey. *Sebahattin Terman*

++++

Ankara içlerinde bir adam yaşar.
Ankara içlerinde Anıtkabirde
Sarışın Başkumandan
Mavi bir kalpak gibi geçirmiş başına.
gökyüzünü
Rüzgâra verir, rüzgâra
Kuvayı milliye rüzgârına
Hürriyet türküsünü.
Ankara içlerinde garnizonlarda
Ordunun ve donanmanın erleri
Kurmaylar ve subaylar
Gözleri saatlarına saplı
Son emri bekliyorlar
Gene ondan.

Ankara içlerinde bir adam yaşar
Ankara içlerinde Anıtkabirde
Sarışın Başkumandan. *Atilla İhan*

++++

Olur mu böyle olur mu
Kardeş kardeşi vurur mu
Vurur da durur mu
Ulusun kara günlerinde durur mu Atatürk'üm
Yine doğruldu Anıttepede
Yine dik
Yine heybetli
Yine başı göklerde.

Asıktı yüzü
Çatılmıştı kaşları
Yine gürlledi Dev Mustafa Kemal
"Ordular ilk hedefiniz,
Evet ilk hedefiniz
Akdeniz değil bu kez *Etem Utuk*
Hürriyet."

++++

Burası
Türkiye ~~post~~ radyoları yayın postası
Güvendiğiniz silâhli kuvvetler
Dün gece yarısından itibaren
Bütün Türkiyede
İdareyi ele almış bulunmaktadır. *Nasit Benice*

++++

Kader, diyordun teğmenim,
Gülirse eğer .
Çeşitli gülüyor kader .
Görüyor musun şafak sökmeden
Ağarıverdi geceler .
Kader gülirse diyordun
Kader gülüyor teğmenim
Asfalta yayılan kanın
Bayrak bayrak parlıyor teğmenim
Duyuyorsun hürriyet şarkılarını
Hani dün gece yazdığın,
Kabzasını sıktağın hürriyet
Geri tepmeyecek teğmenim
Senin kanın var hamurunda
Ali İhsanım, kardeşim ~~benim~~ benim.

++++

Bir ak karanlıkta
Malatyalı Turan Emeksiz
Gece üçü geçti Turan Emeksiz
27 Mayıs Turan Emeksiz
Sular uyandı Turan Emeksiz
Uyansana Turan Emeksiz.

++++

Kanının aktığı yerde .
Göz yaşının aktığı yerde .
Karanlığı içinde kahrın
Güller açıyor işte .
Güller ışık, aydınlık içinde.

++++

Bayrağım dalga dalgaydı gökte
Yüceydi daha çok her zamankinden
Baktım duru dağ gölgelerinde
Ve alnımda gölgesi .

Gün cuma, mayısın yirmiyedisini.

Hasan Sunel

xxxiv, Yunus Emre,
Bimekânem bu cihanda....

- 1) Bu parçadan, birbiri ardından gelen herhangi üç beyti alarak açıklayınız.
- 2) Parçanın konusunu (beş cümle) veriniz.
- 3) 'Ezeli serhoş' ne demektir? (beş cümle)
- 4) Yunus Emre'nin olduğunu bilmesek, bu parçanın Türkçenin eski devirlerinden kalma olduğunu gösterecek tanıkları parçanın içinde bulabilir misiniz? Bunlar sizce nelerdir?
- 5) Parçadan iki özel ad ayırarak, Yunus'un hangi düşüncesini belirtmek üzere bunlara şiirinde yer verdiğini belirtiniz. (on cümle)

VIII, Ziya Paşa'nın gazeli

- 1) Bu gazelde nasıl bir yenilik var?
- 2) Gazel matlaındaki fikirleri sonuna kadar sürdürüyor mu?
- 3) Bundan önce tanıdığınız üç büyük divan şairinin üç gazeliyle bunu karşılaştırınız (on beş cümle)
- 4) Gazeli kendi dilinize çeviriniz.
- 5) Hazırladığınız ödevin kaynaklarına tanıtınız (on beş cümle)

- 1) Bu şiirin vezninde özellikler var mıdır? Hangi mısralarda?
- 2) Yahya Kemal'in İstanbul şairi olduğu söylenir, bu şiirde 'Kandilli' adı geçmeseydi, bunun İstanbul'un bir semtine ait olduğunu bilebilirmiydik?
- 3) Şiirin adı ile konusu arasında bir münasebet kurmak mümkün müdür?
- 4) Yahya Kemal'in şiirlerinden daha üç tanesinin adını ve bunların **üçer cümle** içinde konularını söyleyiniz. Aklınızda olan mısra veya beytler varsa onlardan da birer tane yazınız.
- 5) Eserlerine karşı özel bir ilgi duyduğunuz herhangi bir Türk yazarı üzerinde bir tanıtma yazısı yazınız (**on beş cümle**)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/24

VI, Nesimi

- 1) Vezni bulunuz; nazım şekli hakkında bilgi veriniz(10 cümle)
- 2) Sizce bu şiirin özelliği nedir?
- 3) Baştan üç beyti kendi dilinizi çeviriniz ve açıklayınız(on cümle)
- 4) xv. yüzyılda bildiğiniz bir başka Türk şairi hakkında bilgi veriniz(On cümle).
- 5) Hazırladığınız çalışmanın konusu ve planı üzerinde bir tanıtma yazısı yazınız(on beş cümle).

Nurten Okay

TDV İSAM

Kütüphanesi Arşivi

No 059-228/26

xvii, Baki'nin gazelini taştir

- 1) Vezni bulunuz ve 'taştir' hakkında bilgi veriniz (on cümle). Herhangi bir mısraını takti ediniz.
- 2) Baki'nin sanatı hakkında, bildiğiniz şiirlerinden de yararlanarak, düşüncelerinizi yazınız (on cümle)
- 3) Sizce bu gazelde, Yahya ^Kemali onu taştire götüren neler vardır? Bu taştir başarılı mıdır?
- 4) Üçüncü parçayı kendi dilinizle, aslını sıkı sıkıya bağlı kalmayarak, yazınız.
- 5) Hazırladığınız çalışma için yararlandığınız kaynaklar dolayısıyla bu konu ili başka kaynaklara rasladınız mı? Bir başka deyimle si-baş vurduğunuz kaynaklar ilk elden kaynaklar mıdır? Yoksa konunuz için ilk elden kaynaklar var mıdır, varsa bir kaç tanesini söyleyiniz. (on beş cümle)

xxxvii, Akşam Musikisi

- 1) Veznini bulunuz, bu veznin özelliğini taşıyan mısraları gösteriniz ve bu mısralardan birini taktı ediniz.
- 2) Şiirde geçen 'Kandilli' yerine, diyelim ki, Beyoğlu, Taksim veya Nişantaşı olabilir miydi? Olup olamadığına göre nedenlerini **on cümleyi** geçmemek üzere açıklayınız.
- 3) Şairin başka şiirlerini hatırlıyor musunuz? Bunlardan üç tanesinin adını ve **üçer cümle** ile konularını söyleyiniz.
- 4) Fuzuli'nin mensur eserlerinden ikisinin adını ve **üçer cümle** ile konularını söyleyiniz.
- 5) Hazırladığınız çalışma **m** için yararlandığınız kaynakların adlarını söyleyin ve bunların değerlerini belirtiniz.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/27

x, Kürsü İstiğrak

- 1) Vezni bulunuz ve nazım şekli hakkında bilgi veriniz.
- 2) Son parçayı kendi dilinizi çeviriniz.
- 3) Şiirin konusunu **on cümle** içinde veriniz.
- 4) Bu parçanın ana vatanında yazılmadığını anlamak mümkün müdür? Nasıl?
- 5) Bu parçanın dili, tasvirleri ve sizce varsa başka yönleri üzerinde düşüncelerinizi yazınız (**on beş cümle**).

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/28

A.

- 1) Şairin eserlerinin adlarını yazınız.
- 2) Parçanın veznini bulunuz ve nazım şeklini söyleyiniz.
- 3) 2 inci ve 4 üncü ~~xpax~~ bölümleri açıklayınız.
- 4) Şairin mensup olduğu edebiyat akımının özelliklerini söyleyiniz.
- 5) Bu akıma mensup daha iki yazarın ve eserlerinin adlarını söyleyiniz.
- 6) Divan Edebiyatından sonra edebiyatımızda görülen akımlarla bunların bellibaşlı temsilcilerinin adlarını söyleyiniz (yalnız isim verilecek)

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) Vezni
 - b) konusu
 - c) diliüzerinde en çok on beş cümleyi geçmemeye üzere bilgi veriniz.

A.

- 1) Marş ile ilâhi arasındaki farkları belirtiniz.
- 2) 4 üncü parçayı açıklayınız.
- 3) Parçanın veznini bulunuz ve 6 ıncı dördlüğün ikinci mısraını takti' ediniz. Bu mısraıda aruz vezninin hangi özelliğ var?
- 4) 6 ıncı dördlüğün birinci mısraındaki 'toprak' kelimesinin parçadaki anlamıyla dilimizde yerine göre taşıdığı öteki anlamlarını söyleyiniz.
- 5) Mehmet Âkif'in hatırladığınız başka iki şiirinin adlarını ve konularını beş cümle içinde söyleyiniz.
- 6) Mehmet Akif 'İstiklâl Marşı'nda aynı sesi kafiye olarak hangi dördlüklerde kullanmıştır?

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) vezni
 - b) konusu
 - c) yazarıhakkında bildiklerinizi en çok on beş cümle içinde söyleyiniz.

xxix, Berlin Hatıraları'ndan

- 1) Veznini bulunuz ve dili üzerinde düşündüklerinizi yazınız (beş cümle)
- 2) Burada şairin yaptığı benzetmeler sanat kaygısıyla mı, yoksa bir gerçeği daha seçik belirtmek için mi yapılmıştır?
- 3) Mehmet Akif, çağdaşı bulunduğu Servetifünun edebiyatından neyönden ayrılmaktadır? Bir başka deyimle Servetifünun şairleriyle, şiir anlayışı bakımından aralarında ~~hiç~~ ayrılık var mıdır?
- 4) xvi. yüzyılın Anadolu Türk Edebiyatının nazmı hakkında bildiklerinizi yazınız (en çok yirmi cümle).
- 5) Hazırladığınız çalışmanın kaynakları ve bunların değerleri üzerinde bilgi veriniz.

- Ahmet Yesilyurt -
567

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/31

- Güner TEZCAN
558

xxxv, Baki'nin mersiyesinden

- 1) Bu parçanın mersiyesinin ilk bendi olduğunu, şiirin bütünü bilmeden anlamak mümkün müdür? Nasıl?
- 2) Baki'din şimdiye kadar tanıdığınız parçalara dayanarak ve ezberinizde olan beytlerinden de örnekler vererek onu, öteki divah şairlerinden ayıran yönleri belirtiniz (**on beş cümle**)
- 3) Veznini bulunuz. Kafiyesinin şiirin konusunu uyuy uymadığını üzerinde düşündüklerinizi yazınız (**on cümle**) Bu kafiye dar bir kafiye, başka bir deyimle bu kafiye çok kelime yoktur, şair bu darlığı yenebilmiş midir?
- 4) xvi. yüzyıldan tanıdığınız başka bir şair hakkında bilgi veriniz (**on beş cümle**)
- 5) Hazırladığınız çalışmanı kaynaklarını değerlendiren bir yazı yazınız (**on beş cümle**)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/32

45

Rayhan Brloğam

565 Ed. 2/A

xvi, Mehmet Emin Yurdakul, Vur parçası

- 1) Bu şiirin ne zaman yazıldığını konusundan anlamak mümkün müdür? Nasıl?
- 2) Bu şiirin nazım şekli, kafiye, vezni ve dili bakımından saz şairlerinininkine benzeyen ve ondan ayrılan yönleri nelerdir? (on beş cümle)
- 3) Bu şiirin içinde kafiye sayılamayacak olanlar var mı? Varsa niçin?
- 4) Fuzuli'nin manzum eserlerinin adlarıyla bunların konularını üçer cümle içinde söyleyiniz.
- 5) Hazırladığınız çalışma üzerinde, başkasınınmış gibi bir tanıtma yazısı yazınız (on beş cümle)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/33

A.

- 1) Marş ne demektir?
- 2) Bu parçanın vezni nedir?
- 3) Üçüncü dördlüğün ikinci mısraında aruz vezninin özelliklerinden ne var?
- 4) Parçanın sekizinci dördlüğünü tam olarak açıklayınız.
- 5) Bu parçada şair aynı sesi kafiye olarak kaç yerde kullanmıştır?
- 6) Cemal Şehabettin'in mensur eserlerinin adlarını yazınız.
- 7) Tevfik Fikretin eserlerinin adlarını yazınız.

B.

- 8) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) vezni
 - b) dili
 - c) yazarıhakkında bildiklerinizi en çok **on beş** cümle içinde yazınız.

A.

- 1) Bu iki parçaya dayanarak Mehmet Akif'in topluma bakışı hakkında neler söylemek mümkündür?
- 2) Şairin bu parçada ortaya koyduğu gözlemleri siz de yapmak fırsatını buldunuz mu?
- 3) Parçanın dili ve şairin aruz veznini kullanışı üzerinde düşündüklerinizi **on cümle** içinde yazınız
- 4) Bu parçanın vezni nedir?
- 5) Ahmet Rasim'in eserlerinden ikisinin adını, türünü ve konusunu en çok **on beş** cümleyi geçmemek üzere yazınız.
- 6) Cenap Şehabettin ile Tevfik Fikret'in şiirlerinde benzeyen ve ayrılan yönler nedir? En çok **on** cümle içinde belirtiniz.

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) vezni,
 - b) türü
 - c) konusu
 - ç) dilihakkında bildiklerinizi en çok **on beş** cümle içinde yazınız.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/35

- 1) Bu parça kimindir?
- 2) veznini bulunuz.
- 3) nazım şeklini söyleyiniz.
- 4) **birinci** ve **üçüncü** bölümleri kendi dilinizle çeviriniz.
- 5) Son parçayı açıklayınız (en çok **on beş** cümle içinde)
- 6) Yazarın başka hangi eserlerini biliyorsunuz?
 - a) üç tanesinin adını
 - b) iki tanesinin türünü
 - c) bir tanesinin konusunu (en çok **on beş** cümle) söyleyiniz.

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz ~~eseri~~ parçanın
 - a) Nazım şekli
 - b) yazarıhakkında en çok **on beş** cümle içinde bilgi veriniz.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No 089-228/36

A.

- 1) 3 numaralı parçayı açıklayınız.
- 2) Bu parçanın nazım şeklini söyleyiniz.
- 3) İlk dört mısraın veznini bulunuz.
- 4) Şairin mensur eserlerinin adlarını söyleyiniz.
- 5) Şairin hatırladığınız başka şiirlerine ve bu konuda yazdıklarına dayanarak şiir anlayışı hakkında bildiklerinizi **on beş** cümleyi geçmemek üzere yazınız.
- 6) Ahmet Rasim'in edebiyatımızdaki yerini en çok **on** cümle içinde belirtiniz.
- 7) Eserlerinden üç tanesinin adını söyleyiniz.

B.

- 8) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) Vezni
 - b) konusu
 - c) yazarıhakkında **on beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

10-9-'86

A)

- Bu parçanın
- 1) Nazım şekli
 - 2) vezni
 - ~~in~~ nedir, **birer** kelime ile cevaplandırınız.
 - 3) Son parçayı **açıklayınız**.
 - 4) Parçanın içinde şiire adını veren bir yer var mı?
 - 5) Parçanın dili üzerinde düşündüklerinizi en çok **beş** cümle ile belirtiniz.
 - 6) Ahmet Rasim'in üz eserinin adıyla bunların konularını **birer** kelime ile söyleyiniz.

B.

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) yazarı
 - b) konusu
 - c) vezni
- Ç) nazım şekli üzerinde **on beş** cümleyi geçmemeye üzere bilgi veriniz.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/38

- 1) Vezni nedir? 437 İŞİN UNSAL
- 2) Vezni bakımından özellik taşıyan mısraları ayırınız; bu özelliğin adını söyleyiniz.
- 3) Parçanın konusunu **beş** cümleyi geçmemek üzere anlatınız.
- 4) Şiirin kafiye şemasını çıkarınız.
- 5) **Falaka** kimin eseridir?
- 6) Rubab-ı Şikeste, Kendi Gök Kubbemiz, Hac Yolunda adlı eserler kimlerindir ve bunların türleri nedir?
- 7) Herhangi bir Türk yazarının bu yıl içinde okuduğunuz iki eserinin adını ve türünü birer kelime ile söyleyiniz.
- 8) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
- a) yazarı
- b) konusu
- c) dili
- üzerinde **on beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

İşin Ünsal

437

Eylül

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/39

A.

- 1) Bu parçanın yazarının şiir anlayışı nedir?
- 2) Parçanın nazım şekli hakkında bilgi veriniz.
- 3) Bu parça sizce kaç bölümdür? Bu bölümleri neye dayanarak ayırıyorsunuz?
- 4) Parçanın vezni üzerinde söyleyecekleriniz nelerdir?
- 5) Bu nazım şekli
 - a) Edebiyatımızda ne zamandan beri vardır? Bu nazım şeklini kullanan başka hangi şairleri biliyorsunuz?
 - b) Bu nazım şekliyle yazılmış iki şiir adı söyleyiniz.
- 6) Yukarıdaki parçanın dili üzerinde düşündüklerinizi en çok **on** cümle içinde söyleyiniz.

B,

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) Nazım şekli,
 - b) konusu
 - c) yazarıhakkında en çok **on beş** cümleyi geçmemel⁵ üzere bilgi veriniz.

- 1) I numaralı parçanın
 - a) vezni
 - b) kafiye düzeni
 - c) konusu
 - ç) Nazım şekli
 - d) dilihakkında ~~mümkün~~, on beş cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.
- 2) Bu parçanın şair tarafından konmuş bir adı var mıdır? Yoksa niçin? Siz ne ad verirdiniz?
- 3) Bu yıl derslerde öğrendiğiniz üç Türk yazarının adlarıyla eserlerinden ikişer tanesinin adını söyleyiniz.
- 4) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) konusu
 - b) yazarıhakkında on cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

A.

- 1) Bu parçanın vezni nedir?
- 2) Parçanın konusunu en çok **beş** cümle içinde veriniz.
- 3) Parçanın içinde terim özelliği taşıyan kelimeleri bulup söyleyiniz.
- 4) Bunlardan iki tanesini anlatınız (**üçer cümle ile**)
- 5) Servetifünunculardan iki yazarın adını ve eserlerinin yalnız adlarını söyleyiniz.
- 6) Ahmet Haşim'le Yahya Kemal'den birer şiir alarak bunların arasında hangi yönlerden farklar bulunduğunu belirtmeye çalışınız (**beş cümle içinde**)
- 7) 'Tiryaki sözleri' bir terim midir, bir kitap adı mıdır? Bize anlattığı nedir?

B.

- 8) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) konusu, ~~şii~~
 - b) dili
 - c) yazarıhakkında en çok **on beş** cümle ile bilgi veriniz.

TDV İSAM

Kütüphanesi Arşivi

No 019-222/42

A.

- 1) Bu parçayı yazanın edebiyatımızdaki yerini en çok **on** cümle içinde belirtiniz.
- 2) Parçanın ikinci bölümünde tilkinin eşiği ~~kandırx~~ kandırmak için yaptığı övmelerde sizce yalan mı var, mübalâğa mı? Niçin?
- 3) Parçanın vezni nedir? Rasgele bir mısraını ~~4~~ takti' ediniz.
- 4) Bu türlü manzumelere verilen genel ad nedir? Bunun hakkında **beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.
- 5) Yazarın başka eserlerini biliyorsanız bunların
a) adlarını
b) türlerini
birer kelime ile söyleyiniz.
- 6) Cenap Şehabettin'in mensur eserlerinden iki tanesinin adını ve konusunu en çok **beş** cümle ~~12~~ içinde söyleyiniz.

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
a) Konusu,
b) dili
3) yazarı
hakkında en çok **on beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

Bu parçada

- 1) Ahmet Haşim'in şiir anlayışını belirten bir özellik buluyorsanız bunu en çok **on** cümle ile yazınız.
- 2) parçanın vezni nedir?
- 3) Kafiye şemasını çıkarınız.
- 4) Cenap Şehabettin hangi türlerde eser vermiştir? Bunları ve kitaplarını^ı adlarını söyleyiniz?
- 5) Servetifünun edebiyatını kendisinden önceki ve sonraki edebiyat akımlarından ayıran noktalar nelerdir? **Maddeler halinde** sıralayınız.
- 6) Ahmet Haşim'in, konusu yukarıdaki parçasını hatırlatan mensur veya manzum başka parçalarını hatırlıyormusunuz?

B.

- 7) dev lararak seçtiğiniz parçanın
 - a) Vezni
 - b) konusu
 - c) yazarı ~~hakkında~~ hakkında **on beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

xxv, Yunus Emre, I. parça

- 1) Veznini söyleyiniz. Kafiyesi hangi sestedir?
İslamliktan sonraki
- 2) Bu şiiiren Türk edebiyatının ilk devidlerinden olduğunu gösteren yerleri parçadan bulup gösteriniz.
(on cümle)
- 3) Dirbiri ardından gelen üç beyt seçip açıklayınız
(on cümle)
- 4) Yunus Emre'nin yaşadığı yüzyıl içinde başka bir Türk şairinin adını ve eserlerini söyleyiniz.
- 5) Hazırladığınız çalışmanın sizce eksikleri var mıdır? Nelerdir? Bu eksikleri gidermek için ne düşünüyorsunuz? (on beş cümle)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No 059-223/45

xiii, Devenin Başı

- 1) Veznini bulunuz ve nazım şekli üzerinde bilgi veriniz (**on cümle**)
- 2) Bu soy manzumelere veya yazılara ne ad verilir? Başka örnekleri de hatırlayarak bunun hakkında bilgi veriniz (**en çok on cümle**).
- 3) İkinci yaprakta aynı şairin başka bir manzumesi **Millet Şarkısı** var. Bu şarkı, bundan önce tanıdığınız şarkılardan ne yönden ayrılmaktadır?
(Anadolu)
- 4) İslamlıktan sonraki **Türk Edebiyatının** ilk iki ismi üzerinde bilgi veriniz (**onar cümle**)
- 5) Hazırladığınız çalışmanın bir tenkidini yapınız (**on cümle**).

xx111, Ölmek

- 1) Vezni bulunuz ve nazım şekli hakkında bilgi veriniz.
- 2) Şairin bildiğiniz öteki şiirleriyle bu parçası arasında ne yönden bir ilgi kurmak mümkündür?(beş cümle)
- 3) Şairin burada belirttiği çizgileri siz kendi dilinizle ve parçaya sıkıya bağlı kalmadan veriniz(beş cümle)
- 4) Şairin şiir anlayışı hakkındaki bilgilerinizi yazınız(on cümle)
- 5) Hazırladığınız çalışmanın a)planı, b)konusu, c)yararlandığınız kaynaklar ve bunların değerleri üzerinde bilgi veriniz(on beş cümle).

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/47

xiv, Ölmek

- 1) Vezni bulunuz. Nazım şekli üzerinde bilgi veriniz(on cümle)
- 2) Şairin şiir anlayışı üzerinde bildiklerinizi yazınız(on cümle)
- 3) Bu şiiri kelimelere ve mısralara bağlı kalmayarak kendi dilinizde çeviriniz.
- 4) xv. yüzyıl Türk edebiyatının genel çizgileri üzerinde bilgi veriniz(on beş cümle)
- 5) Hazırladığınız çalışmanın planını ve amacını belirtiniz(on beş cümle)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 029-228/48

xxx, Lisan

- 1) Ziya Gökalp, Türkçe üzerinde nasıl düşünüyor? Gerek bu parçaya, gerekse bu konuda başka yazdıklarına dayanarak açıklayınız (on cümle)
- 2) Ziya Gökalp'ın dil üzerindeki düşüncesiyle bugün Türkçenin özleşmesi üzerinde çalışanların tuttuğu yol arasında ortak veya aykırı noktalar var mıdır? Neler?
- 3) Ziya Gökalp yukarıki parçasında İstanbul Türkçesini ne yönden ne yönden bir mihek olarak alıyor?
- 4) Bu parça sizce bir manzume midir, bir şiir midir? Neden?
- 5) Hazırladığınız çalışmanın size hangi yönden yararı olmuştur? (on cümle)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 029-228/49

- 1) Parçanın vezni nedir? Herhangi bir mısraını takti ediniz. Bu nazım şekli hakkında bilgi veriniz(on cümle)
- 2) Son parçayı açıklayınız.
- 3) Elinizdeki kâğıtlarda Namık Kemal'in bir de kasidesi var. Bu murabba ve kasidesinin Divan edebiyatındaki kaside ve murabbalara benzeyen ve benzemeyen yanlarını belirtiniz(beş cümle)
- 4) Fuzuli'nin sanatı hakkında bilgi veriniz(on cümle)
- 5) Hazırladığınız çalışma için hangi eserlerden ne şekilde yararlandığınızı anlatınız(on beş cümle)

A.

- 1) Bu parça kimindir?
- 2) Nazım şekli hakkında bilgi veriniz.
- 3) Parçanın konusunu **on** cümleyi geçmemek üzere veriniz.
- 4) Veznini bulunuz.
- 5) Parçanın dili hakkında düşündüklerinizi en çok **beş** cümle içinde söyleyiniz.
- 6) Şairin
 - a) eserleri,
 - b) edebiyatımızdaki yerihakkında **on beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a)kafiye şemasını gösteriniz
 - b)dili
 - c)yazarıhakkında bildiklerinizi en çok **on beş** cümle içinde belirtiniz.

A.

- 1) Bu parçanın vezni nedir?
- 2) Nazım şekli nedir? Nereden anlıyorsunuz?(en çok üç cümle ile)
- 3) Bu parçada bir özellik buluyormusunuz? Buluyorsanız bu özellik nereden geliyor? Parçaya bir değer veriyor mu? Nasıl?
- 4) **ikinci** ve **beşinci** beytleri açıklayınız.
- 5) Ahmet Haşimden konusunu ve adını hatırladığınız iki şiir ve iki nesir parçası söyleyiniz.
- 6) 'Körebe' kimin, hangi türden eseridir?
- 7) ~~Xi~~ Tefik Fikretin Türk nazmına getirdiği yenilikler nelerdir? **Maddeler halinde** sıralayınız.

B.

- 8) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) konusu
 - b) dili
 - c) yazarıhakkında bildiklerinizi en çok **on beş** cümle içinde yazınız.

18

Yunus Emre: İlahî

Ersin Uğam

440

A.

- 1) Bu parçanın bir adı var mıdır? Yoksa neden? Siz ne ad koyardınız?
- 2) Bu parçanın
 - a) vezni
 - b) nazım şekli
 - c) kafiyeleriüzerinde en çok **on beş** cümle içinde bilgi veriniz.
- 3) Servetifünun yazarlarının sanat anlayışı üzerinde **on** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.
- 4) 'Tiryaki Sözleri' kimin eseridir? Konusu nedir?

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) konusu
 - b) dili
 - c) yazarı ~~...~~hakkında **on beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/53

A.

- 1) Bu şiir kimindir ve şiir anlayışı nedir? (on beş cümleyi geçmeyecek)
- 2) Bu şairin kitaplarından üç tanesinin adını söyleyiniz.
- 3) Bu parçanın ilk beş mısraının vezinlerini gösteriniz.
- 4) Bu parçanın nazım şekli nedir ?
- 5) Servetifünun nazımının özellikleri nelerdir? **Madde-ler halinde** sıralayınız.
- 6) **Kabusname** nasıl bir eserdir?
 - a) Telif mi, çeviri mi?
 - b) konusu nedir (üç cümle ile)

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) konusu
 - b) dili
 - c) yazarıhakkında bildiklerinizi **on beş** cümleyi geçmemek üzere yazınız.

16

Itri

Güven Kurum
454

A)

- 1) Bu şiirdeki özel isimleri bulunuz.
- 2) Üçüncü parçayı açıklayınız.
- 3) Birinci parçanın kafiye şemasını çıkarınız.
- 4) Şairin başk üç şiirinin adıyla bunlardan herbirinden ezberinizde olan iki ~~no~~ mısraı yazınız.
- 5) Şairin bugüne kadar çıkmış olan eserlerinin adlarını söyleyiniz.
- 6) İkinci yaprakta **Ömür** adlı parçanın nazım şekli nedir? Bu parça şairin hangi eserinden alınmıştır?

B)

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) vezni
 - b) konusu
 - c) yazarı
 - ç) dili üzerinde **on beş** cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/55

A.

- 1) Şairin şiir anlayışı üzerinde bildiklerinizi en çok **on** cümle içinde belirtiniz.
- 2) Şairin başka hangi şiirlerini hatırlıyorsunuz?
 - a) adlarını
 - b) ezberinizde olan ikişer mısraını yazınız
- 3) Ahmet Haşim'in mensur eserleri hangi adlar ~~na~~ altında kitap olarak çıkmıştır?
- 4) Bu şiirdeki müphemlik nereden geliyor?
- 5) Tevfik Fikret'in eserlerinin adlarını yazınız (**bi-rer** kelime ile)

B.

- 6) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) vezni
 - b) konusu
 - c) yazarıhakkında bildiklerinizi **on beş** cümleyi geçmemek üzere yazınız.

Bu parçanın

- 1) Veznini bulunuz.
- 2) 6 inci, 9 üncü ve 12 inci mısralarında vezin bakımından ne gibi bir özellik vardır ve bu özelliğin adı nedir?
- 3) Bu parçadan anladığınızı en çok on cümle içinde yazınız.
- 4) Şairin bugüne kadar çıkmış olan eserlerinin adlarını ve bunlarda ne tarzda şiirlerinin toplandığını yazınız.
- 5) Şairin başka şiirlerini hatırlıyorsanız bunlardan üç tanesinin adını ve birkaç kelime ile konularını söyleyiniz.
- 6) Finten
 - a) Kimin eseridir?
 - b) Konusu nedir? (on cümleyi geçmemek üzere)

B.

- 7) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - a) konusu,
 - b) dili
 - c) yazarıhakkında on beş cümleyi geçmemek üzere bilgi veriniz.

7
Nesimi'den:

Semra Aytuna

445 III A

A.

- 1) Parçanın veznini bulunuz ve ikinci mısraı takti' ediniz.
- 2) Nazım şekli hakkında bilgi veriniz.
- 3) Bu parçada ne gibi özellikler buluyorsunuz?
- 4) Cenap Şehabettin hangi türlerde eser vermiştir? Türlerinin ve kitaplarının adlarını **birer** kelime ile söyleyiniz.
- 5) Finten hangi türden bir eserdir? Kimindir? Manzum mudur? Mensur mudur?
- 6) 'Bize Göre' kimin, hangi türde eseridir?
- 7) 'Halukun defteri' bir şiir adıdır, bir kitap adıdır? Kimindir?

B.

- 1) Ödev olarak seçtiğiniz parçanın
 - 1) konusu
 - 2) dili
 - 3) yazarıhakkında bildiklerinizi **on beş** cümleyi geçmemek üzere yazınız.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/58

48

Sülyman Sarı yapılı
Nurten Okay

II, Yunus Emre

Bir kez yüzünü....

- 1) Şiire bir ad koyunuz. Bu şiirin kafiyesi hangi sistedir?
- 2) Şiirde geçen özel adları bulup açıklayınız.
- 3) Bu parçanın İslamlıktan sonraki Türk edebiyatının ilk zamanlarına ait olduğunu şiirin diline ve konusuna dayanarak göstermek mümkün müdür?(en çok **on cümle**)
- 4) Bu yıl gördüğünüz şairler içinde yakınlık duyduğunuz biri var mıdır? Ne yönden?
- 5) Hazırladığınız çalışmanın konusu ve planı hakkında bir tanıtma yazısı yazınız(**on beş cümle**).

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/59

III, Yunus Emre
Bimekânem...

- 1) Bu parçanın İslamlıktan sonraki Türk edebiyatının ilk devirlerine ait olduğunu bu parçanın diline dayanarak göstermek mümkün müdür? Nasıl?
- 2) Şiirde geçen üç özel adı alarak açıklayınız.
- 3) Şiirde geçen, fakat bugün yazı dilinde kullanılmayan sözlerden beş tanesini seçerek anlamlarını söyleyiniz.
- 4) Bu şiire bir ad koyunuz ve konusunu en çok **beş cümle** içinde veriniz
- 5) Sizce Türk Edebiyatını okullarda bir bütün olarak mı okutmalıdır, yoksa belli bir devri mi göstermelidir? (**on beş cümle** içinde).

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/60

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/61

K ı l l ı ç

7/Leily Divanlığı

Çekiç altında muhakkar ezilir günlerce,
Bir çelik parçası bir tığ-ı mehib olmak için,
Sonra yatmakla geçer ömrü niyâmında bütün
Ne hazin işkence.

O çelik parçası bir gün bir ehemmiyet alır,
Koca bir kavmin olur hâris-i istiklâli,
Koca bir memleketin ırzı, hayatı, mali
Ona vabeste kalır..

O zaman ey ebedî hâmi-i şân-ı akvam,
O zaman sen yed-i kahhar-ı hamiyette ayan
Olarak ehl-i teaddiyeye verirsin husran;
O zaman en nâkâm

Kalbe şevkinla gelir bir hiss-i felâh;
Sana baktıkça fahûrâna parıldar gözler,
Sana ey seyf-i mücellâ, sana ey bark-ı zafer,
Sana ey şanlı silâh.
Tevfik Fikret

A k ı n c ı

Bin atlı, akınlarda çocuklar gibi şendik;
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.
Ak tulgalı beylerbeyi haykırdı: " İlerle. "
Bir yaz günü geçtik Tung'dan kafilâlerle..
Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan,
Şimşek gibi Türk atlarının geçtiği yoldan,
Bir gün dolu dizgin boşanan atlarımızla,
Yerden yedi kat arşa kanatlandık o hızla...
Cennette bugün gülleri açmış görürürüz de,
Hâlâ o kızıl hâtıra titrer gözümüzde..
Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik,
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.

Yahya Kemel Beyatlı

S i s

Sarmış yine afakını bir düâ-i muannid,
Bir zulmet-i beyzâ ki peyapey mütezayid
Tazyikının altında silinmiş gibi eşbah,
Bir tozlu kesafetten ibaret bütün elvah;
Bir tozlu ve heybetli kesafet ki nazarlar
Dikkatla nüfuz eyleyemez gavrına korkar;
İakin sana lâyük bu derin sût-re-i muzlim
Lâyık bu tesettür sana ey sahn-ı mezalim .

Ey sahn-ı mezalim... Evet ey sahne-i gırxax garrâ,
Ey sahne-i zi-şa'saa-i hâile-pirâ.
Ey şa'saanın, kevkebenin mehdi, mezarı,
Şarkın ezeli hâkime-i cazibedârı .
Ey kanlı muhabbetleri bi-lerziş-i nefret
Perverde eden sinî-i meshûf-ı sefalet
Ey marmaranın mâi derâğuşu içinde
Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde;
Ey köhne Bizans, ey koca fertût-ı musahhir,
Ey bin kocadan arta kalan bive-i bâkir;
Hüsnünde henüz tazeliğin sihri hüveyda,
Hâlâ titirer üstüne enzar-ı temaşa.
Hariçten uzaktan açılan gözlere süzgün
Çeşmân-ı kebûdunla ne munis görünürsün.
Munis, fakat en kirli kadınlar gibi munis,
Üstünde coşan giryelerin hepsine bi-his.
Te'sis olunurken daha, bir dest-i hiyanet
Bünyânına katmış gibi zehrâbe-i lânet?
Hep levs-i riya dalgalanır zerrelerinde,
Bir zerre-i safvet bulumazsın içerisinde;
Hep levs-i riya, levs-i hased, levs-i teneffu'
Yalnız bu... Ve yalnız bunun ümmid-i tereffu' ;
Milyonla barındırdığın ecsad arasından
Kaç nasiye vardır çıkacak pâk ü dirahşan ?

Örtün evet ey hâile... Örtün evet ey şehri.

Örtün ve müebbed uyu ey facire-i dehr ,

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar
Kaatil kuleler, kal'elî zındanlı saraylar
Ey dahme-i mersûs-ı havâtır, ulu ma'bed,
Ey girre sütunlar ki birer div-i mukayyed,
Mazileri âtilere nakletmeye me'mur;
Ey dişleri düşmüş sırttan kabile-i sûr;
Ey kubbeler, ey şanlı mebâni-i münacat;
Ey doğruluğun mahmel-i ezkâr-ı minârât;
Ey saklı çökük medreseler, mahkemecikler;
Ey servilerin zill-i siyahında birer yer

Te'min edebilmiş nice bin sâil-i sâbir
 " Geçmişlere rahmet . " diyen elvâh-ı mekâbir
 Ey türbeler, ey herbiri pür-velvele bir yâd
 İkaz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd;
 Ey ma'rike-i tin ü gubâr eski sokaklar;
 Ey her açılan rahnesi bir vak'a sayıklar
 Viraneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ;
 Ey kapkara damlarla birer matem-i ber-pâ
 Temsil eden asûde ve fersûde mesakin;
 Ey her biri bir leylege, bir çaylağa maksım mavnin
 Gam-dide ocaklar ki meraretle somutmuş,
 Yıllarca zamandanberi tütme ne unutmuş;
 Ey mi'delerin zehr-i tekaazâsı önünde
 Her zilleti bel' eyliyen efvâh-ı kadîde;
 Ey fazl-ı tabiatla en'âmâde ve mün'im
 Bir fitrata makrun iken aç, âtil u âkin;
 Her ni'meti, her fazlı, hep esbab-ı rehâyı
 Gökten dilenen züll-i tevekkül ki mürâyi...
 Ey savt-ı kilâb, ey şeref-i nutk ile mümtaz
 İnsanda şu nankörlüğü tel'in eden âvâz;
 Ey girye-i bi-faide, ey hande-i zehrîn,
 Ey nâtıka-i acz ü elem, nazra-i nefrîn;
 Ey cevfi esâtire düşen hâtıra: Nâmûs-
 Ey kible-i ikbale çıkan yol: Reh-i pâbûs ;
 Ey havf-ı müsellağ ki hâsarâtına râci'
 Öksüz, dul ağızlardaki her şekve-i tâli'
 Ey şahsa masûniyyet ü hürriyyete makrûn
 Bir hakk-ı teneffüs veren efsane-i kanûn ;
 Ey va'd-i muhâl, ey ebedî kizb-i muhakkak,
 Ey mahkemelerden mütemadî sürülen hak;
 Ey savlet-i evham ile bi-tâb-ı tehassüs
 Vicdanlara temdid edilen gûş-ı tecessüs;
 Ey bin-i tecessüsle kilitlenmiş ağızlar;
 Ey şöhret-i milliyye ki mebgûz u muhakkar;
 Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-ı siyasi
 Ey behre-i fazl u edeb, ey çehre-i mensî;
 Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeğe me'lûf
 Eşrâf ü tevâbi', koca bir unsur-ı ma'rûf;
 Ey re's-i fûrû-bürde ki ak pak, fakat iğrenç;
 Ey taze kadın, ey onu ta'kibe koşan genç;
 Ey mâder-i hicranzede, ey hemser-i muğber;
 Ey kimsesiz âvâre çocuklar, hele sizler, kimsesizler
 Hele sizler. . .

Örtün evet ey hâile, örtün evet ey şehri;
 Örtün ve müebbed uyu, ey facire-i dehr ...

31 mart 1901- Tefvik Fikret

Aşağısı TEKİR
 Tevfik Fikret
 1901 Mart 31
 1901 31 Mart

Millet Şarkısı

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/61

Çiğnendi yeter varlığımız cehl ile kahre,
Doğrandı mübarek vatanın bağı sebepsiz..
Birlikte bugün bulmalıyız derdine çare;
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;

Ey hak yaşa, ey sevgili millet yaşa, var ol-.

Gel kardeşim, annen sana muhtac; ona koşmak..
Koşmak ona, kurtarmak o bîbahtı vazifen.
Karşında göğüs bağı açık, ölgünyatıyor bak;
Onsuz yaşamaktansa beraber ölüş ehven.

Her an o güzel sineyi hançerliyor eller;

İmdadına koşmazsak eğer mahvı mukarrer?..
Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır;
Göz yumma güneşten ne kadar nuru korarsa
Sönmez ebedi.. Her gecenin gündüzü vardır

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;

Ey hak yaşa, ey sevgili millet, yaşa.. Var ol-.

Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdi?
Yok, kalmadı hâşâ sana zillet pederinden.
Dünyada şereftir yaşatan milleti, ferdi;
Silkin, şu mezellet tozu uçsun üzerinden

İnsanlığı pâ-mâl eden alçaklığı yık, ez;

Billâh yaşamak yerde sürüklenmeğe değmez..

Haksuzluğun envânını gördük, bu mu kânûn?
En gamlı sefaletlere düştük.. bu mu Devlet?
Devletse de, kanunsa da artık yeter olsun,
Artık yeter olsun bu deni zulm ü cehalet...

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;

Ey hak yaşa, ey sevgili millet yaşa... Var ol.

8. Temmuz. 1908- Tefvik Fikret

Vatan Hisleri

Düşmez yere hâşâ, o bizim bayrağımızdır,
Bir fevr olarak doğmadadır her dağımızdan;
Ay-yıldız o mazideki süstür emâ ol,
Âtîde güneşler doğacak bayrağımızdan.

Altında yatarken de bizindir yerin üstü,
Bir kal'e olur toprağımız vecde gelir de,
Dağlar, kayalar göğsümüz üstünde tepinse,
Düşmanları biz râm ederiz kan keseler de..

Deryaları kan, taşları bitmez kemik olsa,
Bir son nefesin aynı olup bitse nesîmi,
Ölmez bu vatan, frzımihâl ölse de hattâ
Çekmez kürenin sırtı o tabût-ı cesîmi..

Mithat Cemal

Yaradan, hey Yaradan...
Dört yıl değil bin yıl geçse aradan
Sensin ateş diye kanımızdaki,
Sensin ateş diye önümüzdeki.
Ey yanımızdaki
Beş on mermere, bir avuç toprağa sığan
Sınırsız mavi umman hey.
Yeni kıyıları bulur, yeni yarları kazardın,
Sen her köpürüp taşmanda
Her konuşmanda
Milletin alın yazısını yeniden yazardın.
Bakışların inanmayı ezerdi,
Sağ kolun bir orağa benzerdi :
Başlardı yurt tarlasında fikrin ve hissin hasadı.
Cümlelerin ya örsden kalkardı
Ya çıkardı kından.
Başak saçların sarkardı harman alnından;
Halk biçilmiş ekin gibi düşerdi dizlerine.
Milyonlar katılırdı sözlerine
Miknatısı gören zerrelere gibi.
Köhne kanatlar köhne kürreler gibi
Sözünde çarpışıp düşerdi.
Tam sustuğun an kıyamet oldu,
Tam konuştuğun anlarsa mahşerdi :
Rab gökte dinleyin derdi meleklerine,
Yıldızlar girerdi yeni mahreklerine,
Nehirler kavuşurdu yeni denizlerine,
Halk biçilmiş ekin gibi düşerdi dizlerine.

Şimdi nöbetçi olmak için Anıt Kabirine
Tamamlayabilmek için tavafını
Sarmış yalın kılıçlar gibi etrafını,
Tutuyor nöbet
Bu millet.
Bu, vaktile ayaklarını ummanlar yalayan,
Bu, üç kit'ayı atının naliyle damgalayan,
Bu, Timur'u, Attilâ'yı, Oğuz'u,
Bu, Yıldırım'ı, Fatih'i, Yavuz'u,
Bu, seni yetiştiren ulu millet,
Vakar ve haysiyetle dimdik
Uyanık tetik
Anıt Kabrinde tutuyor nöbet.

Dünya dönüp dolaşıp
Boğazlaşıp dalaşıp
Ergeç ve ancak
Millî misaklarda karar kılacak.
Ey en büyük usta
Düşünen olmadı bu hususta
Senden evvel ve senden ileri
İlk müjdeyi, ilk haberi
Senden almıştı alan,
Ta o zamandan
Anlıyamadığına yansın

Sen dünyanın dönüp dolaşıp geleceği
Uğruna milyonların seve seve öleceği
En büyük maksat için
Dünyaya ilk karşı koyansın.
Nasıl içimizdeysen bütün varınla
İşte öylece dünya davalarındasın,
O ışık saçların, o alev sözlerinle
O gök gözlerinle sen.
Ey ıssız geceler içinden
Bize eşsiz sabahı getiren,
Ey asırlardır dul bayrağın eşi,
Ey geceyarılarımızın güneşi,
Ey ışık saçlar,
Ey yele kaşlar,
Ey çekilmiş hançer bakışlar,
Ey fikri döven şakaklar,
Ey kalem parmaklar,
Ey ay yıldız el,
Ey en güzel
Ey en büyük
Ey ATATÜRK
Getir dudaklarını, bir bir aynımıza koy ,
Dağlansın ateşinle bu soy.
Oy Atatürk oyyy....
İrkişmez Ata çocuğu irkişmez,
Zaptedilmez Atam zaptedilmez
Biz varken senin hisarının burçları;
Bakışlarımız kılınc uçları,
Bekliyoruz devrimini biz,
Çökmeyeceğiz diz
İsterse hayat zehrolsun,
İsterse refah kahrolsun,
İsterse kurşun düşsün yanımıza belimize,
İsterse geçinmek için bir dilim kuru ekmeğ geçmesin elimize,
Halel gelmez bizim ateşimize.
Dünya düşse peşimize,
Yer yarılsa yerinden
Ne senden geçeriz, ne senin eserinden.

Behcet Kemal Çağlar

Zant Duyguları

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/63

Düşmez yere haşâ, o bizim bayrağımızdır,
Bir fecrolarak doğmadadır her dağımızdan.
Ay yıldız - o mazideki bir süstür + Emin ol
Atife güneşler doğacak bayrağımızdan ++

Altında yatarken se bizindir yerin üstü
Bir kal'a olur toprağımız recde gelir de +
Dağlar, kayalar göğsümüz üstünde tepirse
Düşmanları biz ram ederiz kan kenilir de ++

Des yalan kan, taşları bitmez kemik olsa
Bir son nefesin aynı olup bitse nesimi -
Ölmez bu vatan + farzı muhal olse de katta
Çekmez kürenin suti - bu tabûtu cesimi

Mithat Cemal

FATİH'İN GEMİLERİ

Fazıl Hüsnü Dağlarca

Bir sabah ferman ile uyandık İstanbul kıyılarında,
Bir sabah duyuldu Sultan Mehmet;
-"Gemilerim karadan yüzdürülsün-"
Dağlar taşlar inledi:
-"Emret!"

Kızaklarla yarıldı yer, ufuklarca,
Sağıldı zümrük köklere, gümüş böceklere merhamet.
Acaip pınarlardan, meçhûl koruluklardan geçtik,
Zamanımızla durdu iki yanda,
Geçmiş devirler sed sed,

Çektik süslü kadirgaları binlerce kişi,
Morarmış omzularımızda sanki bir demet.
Sanki bahçeler genişliyordu kopardıklarımızla,
Sanki bizimle yürüyordu,
Kismet.

Balta gürültüleri değil, kazma sesleri değil,
Masallarca bir cümbüş yapıyordu, arzu ve kuvvet.
Tarihiñ bir musiki gibi aktığı yerde,
Sustu bütün ormanlar, bütün kuşlar;
Civarda bir dehşet.

Rüzgâr esmeden, karanlık ilerlemeden,
Vardı yelkenlerimizde simsiyah bir hareket.
Uzaklar uçuşuyorlardı, Bismillâhlarla,
Yere büyük bir güç ekiliyordu;
Vardı ellerimizde bereket.

O fecir vakti nasıl doluydu içimiz,
Akıyordu güneşten nesil nesil âkibet.
Bir yeni imanla büyüyorduk, eskiler üstünde,
Ne kadar canlıydık,
Bütün insanlara nisbet.

Gıcırdıyordu filikalar, azametten, yağlı yollarda,
Asırlardan asırlara davet,
Biz insan kardeşlerinin denizler aşan oyunu önünde, etraftan,
Cümle hayvanlar çığırtıyorlardı.
Saadet saadet.

İlk defa, bu koca dünyada ilk defa,
Bir şey aşikâr oluyordu büyük milletlere ibret.
Tabiat üzerinde aşan kuvvet gülü;
Allahın toprağı geçit veriyordu.
Türkün koluna hürmet.

İniverdik Haliç'in kıyısına, bir seher,
Yarattı altın mucizesini geceler süren gayret,
Bir zaferin yeni bir devir aşan parıltısında,
Altın yazısını yazıyordu,
Sultan ve devlet,

İniverdik uyumuşların önüne karadan gemilerle
Kesildiler serâpa nur, serâpa hayret.

arkaya geçmiş!
P.T.O.

TDV 12AM
Kütüphane Arşivi
No 200-2000

FATİH İN GEMİLERİ

Hasan Hüseyin Dâğlar

Bir esep herman ile uyarlık tatpın
Bir esep davyıdu Sultan meşhurları
"Gemilerin karehan yuxduşları"
Dağlar taşlar inledi:
"Emret!"

Kızakları yarılır yer, viflancas,
Sığıldı kumruk kekleri, yunus bıcaklere meşhurları.
Acaip pınarlar, meşhurları kumruklerden gectik,
Zamanımızla gurun iki yanda,
Gemiş devirler sed sed,

Geklik auala hadırgaları dınlere kışt,
Korunma emullerimizde sanki bir demet.
Gekki bāngeler genigilyon koparıklarımızla,
Sanki bızıme yuruyordu,
Kıamet,

Batıs gurlıcleri deşil, kama sezeri deşil,
Meşhurları bir cembur yuruyordu, arzuvu kuvvet.
Tarihig bir meşhurları gıd meşhurları yerde,
Susa bütan ormanlar, bütan meşhurları,
Civarde bir deşet.

Vardi elerimizde bereset.
Uzaklar uşuğuyurlarda, bızıllıklarla,
Yene bük bir gıd ekilirdi,
Vardi elerimizde bereset.

O lecir vakti neşil belanı kılmış,
Akıyorda gūnşen neşil neşil ekibet.
Bir yeni imanı bızıyorduk, sakiler bızınde,
Ne lecer cılıydık,
Bızın inşılara nişet.

gırdıyorduk rıkkalar, kasmetten, yegli yollarde,
Aarılardan seşılere daveş,
Bızın inşan kerdışılara kerdışılara seşılere seşılere
Cımla hayvanlar gırdıyorduk.
Seşet seşet.

İk deşil, bu koca davyduş ik deşil.
Bir geşil ekikâr oluyordu bük mılletlere iştet.
Tepileş seşılere seşılere kuvvet gıd;
Allahın topşığı gıdit veriyordu.
Türkün koluna hımet.

İntevdik Halig'in kıyılarda, bir seşil,
Yatır altın mücaşılara seşılere seşılere seşilere,
Bir seşilim yeni bir deşil seşılere seşılere seşilere,
Altın yazılara yazıyorduk,
Sultan ve deşil,

İntevdik yunusların öşne kerdışılara gemilerle
Kerdışılara seşılere seşilere seşilere seşilere.

1
T.T.O.
Kütüphane Arşivi

Büyük İtri'ye eskiler derler,
Bizim öz musikimizin piri,
O kadar halkı sevk edip yer yer,
O şafak vaktinin cihangiri
Nece sayramların sabah erken
Göğü top sesleriyle gürlerken
Söylemiş saltanatlı tekbiri.

I. Bu parçanın

- a) Parçadaki seslere göre kafiye şemasını çiziniz.
- b) Dördüncü mısra ile son mısraı açıklayınız.
- c) Vezni bulunuz ve herhangi bir mısraı takti ediniz.
- ç) Şairin bugüne değin çıkmış eserlerinin adlarını söyleyiniz.
- d) Şairden başkaca hatırladığınız iki şiirin adlarını ve birer kelime ile temalarını söyleyiniz.
- e) Şairin hayatı ve eserleri hakkında yazılmış kitaplardan bildiklerinizi ve bunların yazarlarını söyleyiniz.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- 2) Bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-
toplu bir bilgi veriniz.

- 1) Bizi hâk etti hevâ yoluna sevda nidelim
Pâymal eyledi ol zülf-i semensâ nidelim
Kul edinmezdi güzeller bizi illâ nidelim
Vay gönül vay bu gönül vay gönül eyvay gönül
- 2) Gül•elim oynayalım kâm alalım dünyadan
Mâ-i Tesnim içelim Çeşme-i Nevpeydedan
Görelim âb-ı hayat akdığın ejderhadan
Gidelim serv-i revanım yürü Sa'dâbâda

I.-

- a) Bu iki parça kimlerin şiirlerinden alınmıştır?
b) Divan edebiyatı bakımından bunların adları nedir? Bu nazım şekli üzerinde bilgi veriniz.
c) Vezinlerini bulunuz; birinci parçanın üçüncü ve dördüncü mısra-larına dayanarak Aruz vezninin özellikleri nden birkaç tanesini söyleyiniz.
ç) İkinci parçanın üçüncü mısraını açıklayınız.
d) Bu şiirlerin tamamını nerede bulabiliriz, bunların adı nedir?
e) Bu parçalardan zevk alıp almadığınızı ve bunun nedenlerini birkaç kelime ile yazınız.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini yazınız.
2) Bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli- toplu bir bilgi veriniz.

Firâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek
Oradan,

Oradan düşmek ölmek istiyorum

Cevf-i ye's-âşinâ-yı hüsrana →

Titrek paraltılarla yanan bir mesâji mezbaha-renk

Değilinken suhûr-ı uryana

Firâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek

Oradan,

Oradan düşmek ölmek istiyorum

Cevf-i ye's-âşinâ-yı hüsrana

Kanla bir gömlek

gibi harâ-yı şemsi arkandan

Alıp sürükleyerek,

O dem ki refref-i hostiye sant olur kaim,

Ve bir günün dem-i alâyiş-i zevalinde

Sürüklenir sular Afâka şu'le halinde;

O dem ki kollar açar cis-i nâümid adam,

Bir derin sesle heydi der uçurum,

(Cism-i naümid)
olmalı

O dem,

Firâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek,

Oradan,

Savt-ı ümmid-i kalbi dinlemeden

Cevf-i hüsrânâ düşmek istiyorum.

B A H Ç E

Bir acem bahçesi , bir seccade

Dolduran hava atesten bade...

Ne kadar ganli bu akşam vakti

Bakışın benzeniyor mu'fâde,

Gök yeşil, yer sarı, mercan dallar

Dalmış üstündeki kuşlar yâdeş

Bize bir zevk-i tabattur kaldı,

Bu sönen , gölgelenen dünyâda,

ÖLMEK

XXIII

Fırâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahrı yükselerek
Oradan

Oradan düşmek ölmek istiyorum

Cevf-ı ye's-âsinâ-yı hüsrana

Titrek parıltılarla yanan bir mesa-yı mezbaha-ronk

Dağlarken suhâr-ı uryana

Fırâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahrı yükselerek

Oradan

Oradan düşmek, ölmek istiyorum

Cevf-ı ye's-âsinâ-yı hüsrana

Kanlı bir gömlekle

Gibi hâra-yı şemsi arkamdan

Alıp sürükleyerek

O dem ki refref-i hestiye sâmt olur kaim

Ve bir gunun dem-i âlâyiş-i zevalinde

Sürüklenir satar âtaka şa'le halinde;

O dem ki kollar açar cism-i nâvmide adem

Bir derin sesle haydi der uğurum

O dem

Fırâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahrı yükselerek,

Oradan

Savt-ı ummîd-i kalbi inlemeden

Cevf-ı hüsrana düşmek istiyorum

BAHÇE

Bir Acem bahçesi, bir seccade

Dolduran harzı ateşten bade

Ne kadar gamlı bu akşamvakti

Bakışın benzemiyor mu bade,

Gök yeşil, yer sarı, mercan dallar

Dalmış üstündeki kışlar yade;

Bize bir zevk-i tahattur kaldı,

Bu sönen, gölgelenen dünyada,

Evet, sabah olacaktır, sabah olur, geceler
Tulû-ı haşre kadar sürmez, âkıbet bu sema,
Du mei gök size bir ~~gün~~ gün acır; melûl olma.
Hayata neş'e güneştir, melâl içinde beşer
Çürür bizim gibi... siz ey feza-yı ferdanın
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın .
Ufukları ebedî iştiyaki var nûra.

Tenevvür: Asrımızın işte rûh-ı âmâli;
Silin bulutları, silin zilâl-i ehvali,
Ziya içinde koşun bir halâs-ı meşkûra
Ümîdimiz bu: Ölürsek de biz, yaşar mutlak
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak,

21. Eylül 1968 (Rûbab-ı Şikeste)

Devenin başı
-Haluk'un Ezberi -

Vaktiyle büyük bir devenin bir başı varmış...
Başsız deve olmaz ya , masal, neyse; bütün gün
Yaz kış, bu beyinsiz, bu çürük baş
Çöl, kır, tepe, dağ, taş
Bığareyi binhûde sürükler ve yorarmış...

Bığare ağır gövde ne yapalım, kime küştün?
Bir karga bulup derdini dökmüş, o demiş: Vâh .
Baştan büyük Allah... başa gelmiş çekeceksin.
Artık işe hörgüç bile sağlamış,
Kuyruksa dolaşmış.

Baştan başa enhâyı; fakat kimseyi Allah
Baştan düşürüp kuyruğa baktırmasın; ilkin
Bir parça durup dinleyen olmuşsa da git git
Âlem bu uzun derdi işitmekten usanmış;
Artık kime dinletmeğe gitse,

Kim duysa işitse
Yüz vermediğinden, devecik sakın ü sakit
Bir hendeğe inmiş, başı sokmuş ve uzanmış,

18

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/68

Haksızlık eden başlara bir gün koparurlar.

(Haluk'un Defteri'7

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No 059-228/69

Millet Şarkısı

Çiğnendi yeter varlığımız cehl ile kahre;

Doğrandı mi**bar**ek vatanın bağı sebepsiz.

Birlikte bu**gün** bulmalıyız derdine çare;

Can karde**şi**, kan karde**şi**, san karde**şi**yiz biz.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;

Ey hak ya**şa**, ey sevgili millet ya**şa**..var ol.

Gel kardeşim annen sana muhtaç; ona ko**ş**mak..

Koşmak ona , kurtarmak o bibehti vazifen.

Karşında göğüs bağı a**ç**ık ölgün yatıyor bak;

Onsuz ya**şa**maktansa beraber ölü**ş** ehven.

Her an o güzel sineyi hençerliyor eller;

İmdatına ko**ş**mazsak eğer mahvı mukarrer.

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,

Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır;

Göz yumma günesten, ne kadar nûru kararsa

Sönmez ebedî, her gecenin gündüzü vardır.

Millet yoludur hak yoludur tuttuğumuz yol;

Ey hak, ya**şa**, ey sevgili millet, ya**şa**, var ol,

Vaktiyle baban kimseye minnet ni edlerdi?

Yok, kaladı ha**şâ** sana zillet pederinden.

Dünyada şereftir yaşatan milleti , ferdî;

Silkin, şu mezellet tozu uçsun üzerinden.

İnsanlığı p**ô**mal eden alçaklığı yık, ez;

Billâh ya**şa**mak yerde sürüklenmôge değmez.

Haksızlığın enva**f**ını gördük... bu mu kanun?

En gamlı sefaletlere dü**şt**ük.. bu mu devlet?

Devletse de kanunsa da artık yeter olsun;

Artık yeter olsun bu denî zulm ü cehalet

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol,

Ey hak ya**şa**, ey sevgili millet, ya**şa**, var ol.

- 1) Gel benim nazlı yarım,
Bülbül avazlı yarım
Ateşim arşa çıkar
Tütünü gizle yarım
- 2) Her rind bu bezmin nedir encamı bilir,
Dünyamızı nâgâh zalâm örtebilir,
Bir bitmeyecek şevk verirken beste
Bir tel kopar ahenk ebediyyen kesilir
Yahya Kemal Beyatlı

I.-

- a) Bu iki parçanın benzerlikleri ne yönden?
b) Benzemezlikleri ne yönden?
c) Bu nazım şikillerinden yalnız birisi hakkında bilgi veriniz.
ç) 1 numaralı parçanın kafiye şemasını, parçadaki kafiye seslerine göre veriniz.
d) Bu parçaların nazım şekli olarak adları nedir?
e) İkinci parçanın teması nedir?(bir kelime ile)

II.-

- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların
1) adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
2) Bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.-

- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-
toplu bir bilgi veriniz.

x

Kıskanıp gizlemiş kaza ve kader
Belki binden ziyâde bestesini,
Bize mirası kaldı yirmi eser,
Na'tıdır en mehibi, en derini
Vakıâney, kudüm gelince dile,
Hızlanan mevlevi semâyle
Yedi kat arşa çıkmış âyini.

I.- Bu parça

- Kimin, hangi şiirindedir?
- Parçada geçen 'kaza ve kader', 'na't', 'Semâ' kelimelerini açıklayınız.
- Parçadaki kafiye seslerine göre, bu parçanın kafiye şemasını gösteriniz.
- Veznini bulunuz ve bir mısraını takti ediniz.
- Bu parçanın Divan Edebiyatı nazım şekillerinden olmadığını nereden anlarız?
- Bestekârın elimizde yirmi eseri olduğuna göre binden ziyade bestesi olduğunu nereden biliyoruz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarların adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıttığınız bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

1) Belimizde kılıcımız kirmanı
Taşı deler mızrağımın temreni
Hakımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir

2) Ala kaşlarımın kınası solmuş
Ala gözlerime topraklar dolmuş
Sararmış gül benzim zağfıran olmuş
Solmuş al yanağım hallarım yoktur

I.-

- Bu parçaları, konuları bakımından adlandırınız (yalnız isim).
- Bu dörtlükler, alındıkları parçaların neresindedir, niçin?
- İkinci parça şairin kendine ait olabilir mi? Niçin, açıklayınız.
- İkinci parçadaki 'zağfıran' ve 'hal' kelimelerini açıklayınız.
- Her iki parçanın kafiye şemasını, parçadaki seslere göre gösteriniz.
- Bu iki parçada vezinleri bakımından herhangi bir ayrılık görüyor musunuz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların ~~ad~~

- adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıtacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-toplu bir bilgi veriniz.

- 1) Gökyüzünde İsa ile
Tur Dağında Musa ile
Elindeki asâ ile
Çağırayım Mevlâm seni
- Derdi öküş Eyyub ile
Gözü yaşlı Yakub ile
Ol Muhammed mahbûb ile
Çağırayım Mevlâm seni
- 2) Firaz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek
Oradan
Oradan düşmek ölmek istiyorum
Cevf-i ye's-âşinâ-yı husrâna

I.-

- a) Birinci parçadaki özel adları Yunus ne maksatla ve hangi yönden almaktadır?
- b) Birinci parçadaki 'Tur Dağı' ile ikinci parçadaki 'Zirve-i Sînâ' he bakımından aynı, ne bakımından değil?
- c) İkinci parçanın vezni ve nazım şekli nedir?
- ç) Birinci parçadaki redifler sizce yerinde mi, değil mi? Bir başka deyimle, bu iki dörtlük boyunca bu rediflerin tekrarlanması, parça için bir kuvvet olmuş mudur, olmamış mıdır? Neden?
- d) Konusu bakımından birinci parçaya ne ad verelim?
- e) 'Aptal olmak' ve 'Yâ Hüfile çağırarak' sözlerini açıklayınız.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini açıklayınız.
- 2) Bunlardan bir tanesini tanıttığınız bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-toplu bir bilgi veriniz.

- 1) Dünya biter o yerde ki mağlûb olur hayal
Temdid-i ömre kudreti kalmaz tehayyülün
- 2) İnsan âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar

I.-

- a) Bu beyt ile bu mısraâx aynı fikri söylemektedir, sizce hangisi daha güzel, niçin?
- b) Aynı şairin, aynı fikri söylediği bu beyt ve mısraâda değişik olan nelerdir?
- c) Bunları söyleyen şairin çıkmış olan eserlerinin adlarını yazınız.
- ç) Bu şairden adlarını ve temalarını bildiğiniz mensur veya manzum parçaların adlarını, birer kelime ile temalarını, hatırladığınız beyt veya mısraâları yazınız.
- d) Gönülde bin gamım vardır ki pinhan eylemek olmaz
Bu hem bir gam ki il ta'nından efgaan eylemek olmaz

Ta'n: Lâf sokmak, ayıplamak, kınamak.

Bu beyti genişletmeden aynı çerçeve içinde açıklayınız.

- e) Redifin divan edebiyatında, kafiye den önemli olduğunu söyleyenlere hak veriyormusunuz? Niçin ? Bunu birkaç örnekle belirtebilir misiniz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- 2) Bunlardan ber tanesini tanıtacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

HASBİHAL

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No OSG-228/75

Garibser işiden dâsitânın ey bülbül!
Garibtir o kadar hâl ü şânın ey bülbül!
Sefâ-yı tab' ile bir âşık-î tabfatsın
Ki tâze tâze çemendir mekânın ey bülbül!
Çemende hande-yi gül mü eden seni nâlân
Niçündür öyle dem-â-demfigaanın ey bülbül?
Seninle hem-dem olursa ^{ka-ca} ~~ka-ca~~ değil mi ki dil
Esfridir yine bir dil-sitânın ey bülbül?
Ne dil-sitân ki anın râhına fedâdır hep
Bahâr-ı hüsn ü bahâsı zamânın ey bülbül?
Beni bitirdi bu sevdâ e za'f ile ya senin
Nasıl tahammül eder aşka cânın ey bülbül?
Bulunsa sende ~~nazîr~~ nazîri, tahammül etmez idin
Benim dilindeki derd-i nihânın ey bülbül!
Çemen çemen ne için devr-i âlem etmezsın
Olup bahârına pey-rev cihânın ey bülbül?
~~Senin bana sözünü ben sana hitâb edeyim~~
~~Olup bu histe dahftercemânın ey bülbül~~
~~Bedel midir vatana bin cihan,velev hepsi~~
Vatan bahâra müreccâh mı sence de yoksa
Değil mi kaabil-i nakl âşiyânın ey bülbül?
Senin bana sözünü ben sana hitâb edeyim
Olup bu histe dahftercemânın ey bülbül:
Bedel midir vatana bin cihan,velev hepsi
Nazîri olsa' riyâz-î cinânın ey bülbül?
Vatan muhibbi içünse vatanda yek-sandır
Sefâ vü kahrı bahâr ü hazânın ey bülbül!

Recaizade Ekrem

TEMÂŞA-YI LEYL

Gel bu akşam da ser-be-ser güzelim
Levha-yı kâinâtı seyr edelim:

Gölge, hep gölge, her taraf gölge,
Gölgelerle bütün zemin mestûr;
Asumân yalnızca nîm manzûr.

Görülen başlıyor görülmemeğe;
Bir dumandan kefenle eism-i cihân,
Kalıyor kuyuklığın ka'r-ı leyl içinde nihân...

Şimdi her gûşe ebkem ü câmid:
Ne ağaçlarda zemzemât-ı riyân,
Ne hadâyikte ihtizâz-ı cenân..

Her taraf huftu, her taraf râkid;
Sanki engüşt-ber-dehân, melekût
Bütün eşyâya der: Sükût, sükût!

Bu hiyâbân-ı târ ü nâimde
Camlar üstünderesm eder ancak
Dest-işeb şu'leden birer zambak..

Gelir ancak bu bâğ-ı muzlimde
Gelir enfâs-ı zâr uzaklardan, m
Tâ uzaklardaki dudaklardan...

Bu temâşâya karşı göz yorulur:
Hiss eder, seyr edenlerin nazarı
En kavî dalda bir elem tavrı!

Her şey artık bu dem tanınmaz olur:
Râ-yı eşyâya gölgeler, sisler
Bir tecâhül nikaabı ferş eyler.

Gecenin tûde-yî buhârından
Süzülen bir sükût-ı tenhâyî
Doldurur hep hayât-ı eşyâyî..

Seyr eder bir bulut kenârından
Bir hilâlin nigâh-ı tannâzî
Kalb-i zulmette titreyen râzî

Ah, bak sevgilim bu zulmette
Ne kadar cüssesiz kalır insân,
Bizi gûyâ ezer bu leyl-i girân.

Bu karanlık leyâl-i kasvette
Öyle hissiz eyleriz ki gûyâ biz
Ebediyyetle râ-be-râ geliriz.

Bu zalâm-f hamûş içinde hayâl
-Mütekallis, melûl ü zucret-ver,-
Varlığından da istibâh eyler.

Bu rûkûdet, bu samt ü cevî-i leyâl
Rûhu bir sektereyî tereddüde
Habs eder bir azâb-ı seyyâle...

Sevgilim...gölge, her taraf gölge;
Sana da düştü reng-i ye'si şebî,
Gölgelendi senin de reng-i lebin;

Sen bile başladın görülmemeğe...

CenâbŞehabettin

TEMÂŞÂ-YI LEYÂL

Gel bu akşam da ser-be-ser güzelim
Levha-yî kâinâtı seyr edelim:

Gölge, hep gölge, her taraf gölge,
Gölgelerle bütün zemîn mestûr;
Âsumân yalınızca nîm manzûr.

Görülen başlıyor görülmemeğe;
Bir dumandan kefenle cism-i cihân,
Kalıyor ~~keyxigînâ~~ ka'r-ı leyl içinde nihân...

Şimdi her gûşe ebkem ü câmid:
Ne ağaçlarda zemzemât-ı riyâh,
Ne hadâyikte ihtizâz-ı cenâh..

Her taraf huftê, her taraf râkid;
Sanki engüşt-ber-dehân, melekût
Bütün eşyâya der: Sükût, sükût!

Bu hiyâbân-ı târ ü nâimde
Camlar üstünde resm eder ancak
Dest-işeb şu'leden birer zambak..

Gelir ancak bu bâğ-ı muzlimde
Gelir enfâs-ı zâr uzaklardan, ~~wa~~
Tâ uzaklardaki dudaklardan...

Bu temâşâyâ karşı göz yorulur:
Hiss eder, seyr edenlerin nazarı
En kavî dalda bir elem tavrı!

Her şey artık bu dem tanınmaz olur:
Rû-yı eşyâya gölgeler, sisler
Bir tecâhül nikaabı ferş eyler.

Gecenin tûde-yî buhârından
Süzülen bir sükût-ı tenhâyî
Doldurur hep hayât-ı eşyâyı..

Seyr eder bir bulut kenârından
Bir hilâlin nigâh-ı tannâzı
Kalb-i zulmette titreyen râzı

Ah, bak sevgilim bu zulmette
Ne kadar cüssesiz kalır insân,
Bizi gûyâ ezer bu leyl-i girân.

Bu karanlık leyâl-i kasvette
Öyle hissâ eyleriz ki gûyâ biz
Ebediyyetle rû-be-rû geliriz.

Bu zalâm-î hamûş içinde hayâl
-Mütekallis, melûl ü zücret-ver, -
Varlığından da iştibâh eyler.

Bu rükûdet, bu samt ü cevî-i leyâl
Rûhu bir sekte-yî tereddüde
Habs eder bir azâb-ı seyyâle...

Sevgilim...gölge, her taraf gölge;
Sana da düştü reng-i ye'si şebîn,
Gölgelendi senin de reng-i lebin;

Sen bile başladın görülmemeğe...

CenâbŞehabettin

VUR

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No 089-228/77

Ey Türk vur, vatanın békirlerine
Günâh-kâr gömleği biçenleri vur;
Kemikten taslarla şarap yerine
Şehidler kanını ~~şekerkirikvırx~~ içenleri vur.

Vur, güzel âşıklar cenâzesinden
Kırmızı meş'aller yakanları vur;
Şehvetin raksına yetim sesinden
Besteler, şarkılar yapanları vur.

Vur, katlin o kızıl sapanlarıyla
Dünyâya ölümler ekenleri vur;
Vur, zulmün o kanlı urganlarıyla
Bir kavmi iplere çekenleri vur.

Vur, etten, kemikten saraylar kuran
O vahşî ruhları ezmeğ için vur;
Dört büyük rüzgâra küller savuran
O mücrim elleri kesmek için vur.

Vur, sen de mukaddes hürriyet için,
Dünyânın diktığı bayrak için vur;
Her dinin sevdiği adalet için,
Her yerde haykıran bir hak için vur.

Vur, aşkın ve hakkın zaferi için;
Vur, bak senden bak dünyâ bunu istiyor;
Vur, yerde bak târih senin seyircin;
Vur, gökten bak Allah sana: "'vur!'" diyor.

Vur, çelik kolların kopana kadar,
Olanca aşkınla, kuvvetinle vur;
Son düşman, son gölge kalana kadar
Olanca kininle, şiddetinle vur.

Vur, senin darbenden çıkacak ateş
İntikam isteyen bir milletindir;
Alnında doğacak kırmızı güneş,
Bu senin ilâhi hürriyetindir!...

Mehmet Emin Yurdakul

Bu gün ol şahidin şekli kamudan ihtiyarım
Ümidümdür ümitgâhım vefalu doğru yarım
Habibimdir tabibimdir gamumdur andelibimdir
Refikimdir şefikimdir gamumdur gamgüsarum
Vücudumdur revanım damarumdaki kanumdur
Bu gün şah-ı cihanımdur letâfetli nigarumdur
Azizim nur-ı didemdir dü âlemde güzidemdir
Saçı baht-ı remidemdir yanakları enarım
Gül^üreyhan^ı lâlemdir mey^üsagar piyalemdir
Şerefnazım habibümdür bu derdümeye tabibümdür
Bu gün yâr-ı kadimimdir cihanda iftikarım
Nesimî'ni bu gün yarap acep yadeylemiş dilber
Hakîrimdir Fakîrimdir garib^üdilfigârım

NESİMİ

TÜRKİYE
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/98

UÇUN KUŞLAR!

Uçun kuşlar, uçun, doğduğum yere;
 Şimdi dağlarında mor sünbül vardır.
 Ormanlar koynunda bir serin dere,
 Dikenler içinde sarı gül vardır.

O çay ağır akar, yorgun mu bilmem?
 Mehtâbı hasta mı, selgun mu bilmem?
 Yaslı gelin gibi mahzûn mu bilmem?
Yüce dağ başında siyah tül vardır.

Orda geçti, benim güzel günlerim;
 O demleri anıp bugün inlerim.
Destân-ı ömrümü okur dinlerim,
 İçimde oralı bir bülbül vardır.

Uçun kuşlar, uçun burda vefâ yok;
 Öyle akar sular, öyle hava yok;
Feryâdına karşı aks-i sedâ yok;
Bu yangın yerinde seğuk kül vardır.

Hey Rızâ, kederin başından aşkın,
 Bitip tükenmiyor elem-i aşkın,
 Şende-deryâ gibi-dâimâ taşkın,
Dâimâ çalkanır bir gönül vardır.

Rıza Tevfik Bölükbaşı

BURSA'DA AKŞAM

Bugün de sonbahardan süzülüp doğdu akşam,
 Dağların yere indi koyu, serin gölgesi;
Uludağ etekleri al ipekten bu akşam;
 Düştü yeşil ovaya kubbelerin gölgesi..

Ufuklarda bu akşam ne sis var, ne bulut var;
 Selvilerin içinde bir alev Emir Sultan.
 İçten duşlar gibi geçiyor sanki rüzgâr
 Bir ilâhî adaya benzeyen Yıldırım'dan.

gölgelemiyor
 Ovada ince yollar ~~incelemiyor~~ işte;
 Karşıdan renk içinde solgun ay görünüyor.
 Güneşin son nurundan bir damlacık içmiş de
Şu karşığı kulübe bir saray görünüyor...

Gözlerime vurunca kubbelerin gölgesi,
Oz cenneti gönlümle seyrettim ben bu akşam;
 Göklerde ne bir nefes, ne de bir kanat sesi;
 Uludağ etekleri al ipekten bu akşam!...

Ömer Bedrettin Uşaklı

SON NEFESİMLE HASB- I HAL

Ahfâdımın en son doğacak ferdine benden
Bir tuhfe-yî îmân götür, ey son nefesim, sen.

Vicdânı düşündükçe o gam-hânedede bi-kes,
Olsun eb ü ecdâdımın ervâhına ma'kes.

Meyyâl-i zevâl olsa da târifim, ufuklar
Geçmişlerin eyyâmı girizânını saklar.

Evlâdımı ecdâdıma bigâne görürsem,
Rûhum ebediyette kalır ebkem-i mâtem:

Olsun geçen a'sâr ile meşgûl ü mukayyed;
Mâzî yaşasın yâd-ı yetiminde müebbed.

Bi-nâm ü şan nişân olsa da hep dâr ü diyârım;
Üstünde onun kalmasada mehd ü mezârım,

Ey son nefesim, olmadan Allaah'a mülâzim,
En son doğacak oğluma sen söyle ki dâim

Rûhum gibi hasretzede, mâtem-zede, mahzûn,
Hissen vatan-î zâyiimin zâiri olsun;

Târifimizin tûde-yi atlâlini her gün
Tekrîm ile, ta'zim ile, te'lfih ile öpsün!..

x x x

Daldım yine, bak, şimdi o hicranlı hayâle;
Gelsin vatan-î der-be-derim yâd-melâle.

Bin hâtıra her zerre-yihâkinde hırâmân,
-Her hâtıra hisân-ı perişânıma giryân-

Uç kit'ada yüz beldeye... bin beldeye sâhib
Bir memleketim vardı... sen ey Rabb-ı mesâib,

Sen vermiş iken aldın elimden yine bir bir...
Yâ Rab, nerede kaldı o evvelki mefâhir?..

Etmış gibi medlûl ü müsemâsını gaâib,
Karşımda vatan lâfzı durur hâsir ü hâib.

Gurbet-geh-i nisyâna sürûlmekte diyârim,
Yoktur demek artık ne diyârim, ne mezârım...

Yıksın dilerim arşını ümmetlerin şhı,
Sen adni bize dūzahı ye's ettin ilâhi!..

xxxx
Nevmîd-i vekaayi' sürünen aczime lâ'net!..
Eyyâm-ı musîbet geçecektir yine elbet.

Ummîdime inânım olur şeh-per-i pervâz;
Bin tevbe eğer ye's ile oldumsa nağam-sâz!..

Mızrâb-ı beyânımdaki elhânı merâbet,
Bir hastanın evhâmına etmekte işâret.

Tevkîf-i sabâhı ~~hıkmaz~~ eyleyemez nâ-mütenâhî,
Varsın yürüsün bir gecenin ceş-i siyâhı.

Efrâda fenâ olsa da âlemde mukadder,
Milletleri öldürmeyecek Haalîk-i ekber:

Sarsınmayan îmânıma mev'ûd olan âtî,
Canlandırır elbette bu enkaz-ı hayâtı.

Râhum benim oldukça bu imanla berâber,
Üç yüz sene...dört yüz sene...beş yüz sene bekler.

Süleyman Nazîf

TÜRK İLAHİSİ

Dedem koynunda yattıkça benimsin ey güzel toprak,
Neler yapmış bu millet, en yakın bir târîhe bir sor, bak.
Yerim sensin, göğüm sensin, cihânım, cennetim hep sen:
Nasıl bir zinde bir millet çıktı gördüm hasta sinenden.
Evet mecrûh idin, mecrûh iken de vardı imânın,
Ümüdin, kuvvetin, azmin, kanın, aşk-ı hurûşânın.
Eğer necm ü hilâl olsaydı âfil, muzmahil Türksüz,
Kalırdı bizce yıldızlar, kamerler kimsesiz, öksüz.
Yaşattın, çok yaşa, târîhimi ikbâl ü izzetle,
Koşar âti, koşar mâzî seni tebcile minnetle.
Yerim sensin, göğüm sensin, cihânım, cennetim hep sen:
Nasıl bir şanlı millet çıktı gördüm canlı sinenden.

Süleyman Nazif

GAZEL

Nedir o nevha Őu virânenin civârında
Dokundu hâtırına hâl-i inkisârında
Değil garîb bulunsam müdâm mest-i harâb
Misâfirim vatanın bir harâbe-zârında
Hevâda yaprağâ döndürdü rûzigâr bemi
Hazâna muntazırım ömrümün bahârında
Ederse dil yeri vardır vedâ'-imülk-i vücûd
Garîbe yer bulunmuş adem diyârında
Karâr-yâb olamam gerçi mest-i ser-şârım
Hased o rinde ki âsûdedir mezârında
Gönül o nev-sefer-f nûr-tal'atın Nâcî
Yanar kıyâmete dek nâr-î intizârında

Muallim Naci

ZER-RİŞTE

'Yaz aşkına dâir' dediniz...işte:Çocukken
Gayet afacan bir kedi sevdim ki elimden
Bir lâhza bırakmazdım,uyurken kucağında

Rûhumdaki şefkat

Hep üstüne titrer,gece bazen yatağında
Birlikte uyurduk.Bırakıp mektebe gitsem

Dil-tengf-yi hasret

Mutlâk beni dikkatsiz eder,'Hey koca sersem!'

Tevbîhi tokatlarla gürüldedi başımda.

Ben,âşık-i şeydâ,

Her kahre tahammülle severdim...o yaşında
Sevmekteki te'sîr ü teselliyi bilirdim,

Herkes gibi,hattâ

Ba'zan da sebebsizce olurdum müteellim...

Zer-rişte,bu ismiydi onun,sanki haber-dâr

Mahfî kederimden,

Yaltaklanır,atlar,süründür,okşatır,okşar,
Tatyfîbime elbette o gün çâre bulurdu;

Lâkin üzerimden

Bir kerre o hüzn oldu mu zâil,kurulurdu:

'Sâyende bu neş'en!' demek ister gibi mağrur;

Mağrûr ü muhakkır

Başlardı vefâsızlığa,ben âciz ü meshûr,
Her türlü huzûzaâtına,her keyfine tâbî';

Ba'zan mütehayyir;

Ba'zan mütehakkim,yine âciz,yine kaani';

En şübheli bir meylini görsem inanırdım,

Biçâreliğimden,

Hep tirmalanır,tirmalanır,tirmalanırdım!..

'Yaz aşkına dâir' dediniz...işte misâli:

Sevdiklerimin ben

Hepsinde bu tırnakları,hapsinde bu hâli,

Hepsinde bu hırçın kedi sîmâsını gördüm...

Bir ömr-i cahmin bütün evvâkını gürâim sürdüm!

Tevfik Fikret

HASBİHAL

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/85

Garibser işiden dâsitânın ey bülbül!
Garibtir o kadar hâl ü şânın ey bülbül!
Sefâ-yı tab' ile bir âşık-î tabfatsın
Ki tâze tâze çemendir mekânın ey bülbül!
Çemende hande-yi gül mü eden seni nâlân
Niçündür öyle dem-â-demîgaanın ey bülbül?
Seninle hem-dem olursa ^{be-ca} ~~be-ca~~ değil mi ki dil
Esîridir yine bir dil-sitânın ey bülbül?
Ne dil-sitân ki anın râhına fedâdır hep
Bahâr-ı hüsn ü bahâsı zamânın ey bülbül?
Beni bitirdi bu sevdâ o zâ'f ile ya senin
Nasıl tahammül eder aşka cânın ey bülbül?
Bulunsa sende ~~nazirî~~ nazîri, tahammül etmez idin
Benim dilimdeki derd-i nihânın ey bülbül!
Çemen çemen ne için devr-i âlem etmezsün
Olup bahârına pey-rev cihânın ey bülbül?
~~Senin bana sözünü ben sana hitâb edeyim~~
~~Olup bu histe dahîtercemânın ey bülbül~~
~~Bedel midir vatana bin cihan,velev hepsi~~
Vatan bahâra müreccâh mı sence de yoksa
Değil mi kaabil-i nakl âşiyânın ey bülbül?
Senin bana sözünü ben sana hitâb edeyim
Olup bu histe dahîtercemânın ey bülbül:
Bedel midir vatana bin cihan,velev hepsi
Nazîri olsa riyâz-î cinânın ey bülbül?
Vatan muhibbi içünse vatanda yek-sandır
Sefâ vü kahrı bahâr ü hazânın ey bülbül!

Recaizade Ekrem

P A R I L T I

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/86

Âteş gibi bir nehr akıyordu
Rûhumla o rûhın arasından,
Bahsetti derinden, ona hâlim ,
Aşkın bu umulmaz yarasından;
Vurdukça bu hehrin ona aksi,
Kaçtım o bakıştan, o dudaktan;
Baktım ona sessizce uzaktan,
Vurdukça bu aşkın ona aksi

AHMET HAŞİM

GAZEL

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/87

Nedir o nevha şu vîrânenin civârında
Dokundu hâtırına hâl-i inkisârında
Değil garîb bulunsam müdâm mest-i harâb
Misâfirim vatanın bir harâbe-zârında
Hevâda yaprağa döndürdü rûzigâr beni
Hazâna muntazırım ömrümün bahârında
Ederse dil yeri vardır vedâ'-ı mülk-i vücûd
Garîbe yer bulunurmuş adem diyârında
Karâr-yâb olamam gerçi mest-i ser-şârım
Hased o rinde ki âsûdedir mezârında
Gönül o nev-sefer-f nûr-tal'atın Nâcî
Yanar kıyâmete dek nâr-ı intizârında

Muallim Naci

KARA BİR GÜN

Fransız Generalinin dün şehrimize vürudu münasebetiyle bir kısım vatandaşlarımız tarafından icra olunan nümâyiş Türk'ün ve İslâm'ın kalbinde ve x tarihinde müebbeden kanıyacak bir ceriha açtı. Aradan asırlar geçse ve bu günkü hüzn ü idbarımız şevk u ikbale münkâlib olsa yine bu acıyı hissedecek ve bu hüzn ü teessürü evlâd u ahfâdımıza nesilden nesile ağlayacak bir miras terkedeceğiz.

Almanya orduları 1871 senesinde Paris'e dahil olarak -Büyük Napoleon'un neside-i mütehaccire-i muzafferiyatı olan - Tak-ı Zafer altından geçerken bile Fransızlar bizim kadar hakaret görmemişti. Ve bizim dün sabah 9 dan II'e kadar hissettiğimiz ye's ü azabı duymamıştı çünkü (Fransız) namını taşıyan her fert, çünkü yalnız Hristiyanlar değil, Yahudi Fransızlarla Cezayirli Müslümanlar o matem-i milli karşısında ayn-i telhhüf ve hicab ile ağlamış, kı-zarmışlardı.

Biz ise mevcudiyet-i milliyye ve lisaniyelerini bizim uluvv-i cenabımıza medyûn olan bir kısım halkın hay-u-huy-ı şematetiyle matem-i muazzezimize en acı hakaretlerin birer tokat şeklinde atıldığını gördük. (Buna müstahak değildik) diyemeyiz. Müstakil olmasaydık bu felâkete duçar olmazdık. Her kavmin sahaif-i haytında bir çok ikbal ve idbar sahifeleri vardır. Fransa kralı I. Fransuva'yı (Charlken)'in mahpesinden kurtarmış ve koca Viyana şehrini ker-rat ile sarmış bir ümmetin defter-i mukadderatında böyle bir satr-ı elîm mas-tûr imiş. Her hâl, mütehavvildir. Arabların güzel bir sözü var: ISBİR FEİNNED-DEHRE LÂYASBİR derler.

Süleyman Nazif

1963-1964 öğretim yılı
Edebiyat 2/A'nın
Türk-Dili ve Edebiyatı
Soruları

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/89

I. Metin üzerinde çalışmalar:

- 1) İlişik parçada şairin anlatmak istediği : a) fikirleri,
b) duyguları maddeler halinde belirtiniz.
- 2) Parçada altı çizilen sözleri açıklayınız.
- 3) Parçada geçen edebî sanatlardan 3 tanesini gösteriniz.
- 4) Parçanın veznini bulunuz.
- 5) Parçanın kafiye düzenini bir şema ile gösteriniz ve kafiye çeşitleri hakkında gerekli bilgileri veriniz.
- 6) Bu parçanın nazım şeklinin edebiyatımızın hangi devresine ait olduğunu belirtiniz.

II. Yıllık çalışma :

- 1) Öğretim yılı içinde ödev olarak üzerinde çalıştığınız ~~eser~~ eserin : a) konusu, b) türü hakkında kısaca bilgi veriniz.

III. Kompozisyon :

- 1) Eğitim Enstitüsü'nde bulunduğunuz yıllarda, kendinizce ilgilendiğiniz bir konu üzerinde :
 - a) bir sohbet yazısı yazınız;
 - b) bu sohbet yazısında-konunuzun kaynakları hakkında gerekli bilgileri veriniz.

IV. Dil bilgisi:

(Dilbilgisi ile ilgili çalışmalar, soru zarfınızın içindedir. Önce, bu soruların altındaki "NOT"u okuyunuz. Edebiyat ve Dilbilgisi cevaplarınızı ondan sonra veriniz.)

Değerlendirme: Edebiyat sorularının cevapları 50, Dilbilgisi sorularının cevapları 50 nottur.

Başarılar dileriz !

Orhan Şaik Gökyay

Haydar Ediskun

1963-1964 öğretim yılı
Edebiyat 2/A'nın
Türk-Dili ve Edebiyatı
Soruları

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 038-223/89

I. Metin üzerinde çalışmalar:

- 1) İlişik parçada şairin anlatmak istediği : a) fikirleri,
b) duyguları maddeler halinde belirtiniz.
- 2) Parçada altı çizilen sözleri açıklayınız.
- 3) Parçada geçen edebî sanatlardan 3 tanesini gösteriniz.
- 4) Parçanın veznini bulunuz.
- 5) Parçanın kafiye düzenini bir şema ile gösteriniz ve kafiyeye çeşitleri hakkında gerekli bilgileri veriniz.
- 6) Bu parçanın nazım şeklinin edebiyatımızın hangi devresine ait olduğunu belirtiniz.

II. Yıllık çalışma :

- 1) Öğretim yılı içinde ödev olarak üzerinde çalıştığınız ~~xxx~~ eserin : a) konusu, b) türü hakkında kısaca bilgi veriniz.

III. Kompozisyon :

- 1) Eğitim Enstitüsü'nde bulunduğunuz yıllarda, kendinizce ilgilendiğiniz bir konu üzerinde :
 - a) bir sohbet yazısı yazınız;
 - b) bu sohbet yazısında konunuzun kaynakları hakkında gerekli bilgilerinizi veriniz.

IV. Dil bilgisi:

(Dilbilgisi ile ilgili çalışmalar, soru zarfınızın içindedir. Önce, bu soruların altındaki "NOT"u okuyunuz. Edebiyat ve Dilbilgisi cevaplarınızı ondan sonra veriniz.)

Değerlendirme: Edebiyat sorularının cevapları 50, Dilbilgisi sorularının cevapları 50 nottur.

Başarılar dileriz !

Orhan Şaik Gökyay

Haydar Ediskun

kasıde
metniye

1) Tıynet-i pâkini ruşen kılmış ehl-i âleme
İktida ~~aylanmış~~ kılmış tarîk-ı Ahmed-i Muhtâr'a su
Fuzuli

→ kasıdesi
↓ kafiye

2) Fâzıl-ı dehr Mehemmet Çelebi ki eflâk
Bağ-ı fazlında dokuz daneli bir ter sünbül
Baki

Tıynet: Yaratılış
İktida etmek: Uymak
Eflâk: gökler

Ruşen kılmak: Göstermek, aydınlatmak
Tarik: yol Fâzıl: Bilgin
Faz: Bilgi Ter: Taze

I.- Bu iki parçanın

- Ait olduğu nazım şeklini söyleyiniz
- Bu beytler manzumenin neresindedir ve bir özelliği var mıdır?
- Fuzuli'nin beytinden, bu manzumenin konusunu anlamak ve onu buna göre adlandırmak mümkün müdür, neye göre?
- Bu manzumeleri başka türlü adlandırabilirmisiniz?
- Bu iki beytten bir tanesinin veznini bulunuz, taktini gösteriniz ve aruzun bu beytte raslanan özelliklerini söyleyiniz.
- Bu nazım şekli hakkında topluca bilgi veriniz (on satır içinde).

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıttığınız bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

1) Ey şüh-ı kerem-pîşe dil-i zâr senindir
 Yok minnetin asla
 Ey kân-ı güher andâ ne kim var senindir
 Pinhan ü hüveyda
 Sen kim gelesin meclise bir yer mi bulunmaz
 Baş üzre yerin var
 Gül goncasısın gûşe-i destar senindâr
 Gel ey gül-i rânâ

2) Sakin soruyordun bana: 'Giryan nedemektir?'
 'Giryan... onu geç, anlamadım ben de' diyordum;
 İnkâr ediyordum.
 Dalgın soruyordum sana: 'Eicran ne demektir?'
 'Hicran... Onu hiç bilmiyorum işte! diyordun,
 Israr ediyordun.

I.-

- Bu iki parça ne yönden benzemekte, ne yönden ayrılmaktadır?
- Nazım şekli bakımından adlarını koyunuz.
- İkinci parçanın kafiye seslerine göre kafiye şemasını gösteriniz
- Birinci parçanın ikinci bölümünü açıklayınız.
- Birinci parçadaki ziyadeleri çıkarınca geriye kalan size nasıl bir nazım şemli verecektir?
- Bu ziyadeler sizce, bu parçada gerekli mi, değilmi? Niçin?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- adlarını, yazarlarının adlarını, türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıttak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

Yalap yalap yalabıyan ince donlum,
Yer basmayıp yürüyen selvi boylum,
Kan üzerine kan damlamış gibi kızıl yanaklım,
Koşa badem sığmayan dar ağızlım,
Kalemciler çaldığı kara kaşlım,
Kurumsu kırk tutum kara saçlım..

I.- Bu parçanın

- a) Nereden alınmıştır?
- b) Bu parçada gördüğünüz anlatım özellikleri nelerdir?
- c) Bu parça mensur mudur, manzum mudur? Neden?
- ç) Bu parçanın alındığı hikâyenin kahramanlarını hatırlayormusunuz? Kimlerdir ve hikâyenin konusu nedir? Hatırlamayorsanız, o kitaptan hatırladığınız hikâyelerden birinin konusunu on satır içinde yazınız.
- d) Bu kitapta okuduğunuz hikâyelere dayanarak bir destanın özelliklerini maddeler halinde sıralayınız.
- e) Destan kelimesinin başka nerelerde kullanıldığını söyleyiniz.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- 2) Bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-toplu bir bilgi veriniz.

I.- Nedim'in divanının sayfalarını şöyle rasgale açtığımız zaman şu başlıklarla karşılaşırız:

- a) Ramazaniyye, şitaiyye
- b) Tahmis-i gazel-i Neşâti
- c) Taştir-i gazel-i Nedim-i Kadim

Bunların herbirinden ne anladığınızı ,ayrı ayrı,fakat kısaca yazınız.

- ç) Bunlardan bir tanesinin,okuyucunun,baktığı zaman,tereddütsüz kestirebileceği şekilde bir şemasını yapınız.
- d) Yahya Kemal'in yazdığı gazellerle,Divan Edebiyatının gazelleri arasında sizce fark varmı,yomsa niçin yok? Varsa nerede?
- e) İskendername ve Selimname adlı iki eser biliyoruz,bunlardan biri Ahmedî'nin,biri de Yahya Kemalindir. Bu isimlerden siz bu eserlerin nazım şeklini intikal edebilirmisiniz? Yoksa ikisi ayrı nazım şekli midir?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını,yazarların adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- 2) Bunlardan bir tanesi hakkında bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan bir tanesi hakkında derli-toplu bir bilgi veriniz.

1962-1963 ders yılında İstanbul Eğitim Enstitüsü
Yabancı dil bölümleri ikinci sınıflarında
Türk dili ve edebiyatı programı

Birinci sönestrde:

- a) Fuzuli, Baki, Nef'i, Nabi, Nedim ve Şeyh Galip'ten seçilecek örnekler üzerinde Divan edebiyatı çalışmaları.
- b) Yunus Emre ve Karacaoğlan'dan seçilecek örnekler üzerinde Halk edebiyatı çalışmaları.
- c) Dede Korkut Kitabı'ndan seçmeler, masallarımızdan örnekler.

İkinci sönestrde:

Ranzimat edebiyatı geçen yıl okutulduğu için genel bir hatırlatma yapıldıktan sonra Servet-i fünun edebiyatına geçilecek ve o topluluk şair ve yazarlarından:

Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Halit Ziya, Hüseyin Cahit, Süleyman Nazif'ten seçmeler ile; o topluluk dışında kalan yazarlardan Hüseyin Rahmi ve Ahmet Rasim örnekler üzerinde tanıtılacak, Millî edebiyat ve Cumhuriyet devri edebiyatımız gelecek sene, üçüncü sınıfta gösterilecektir.

(Not: Edebiyat dersine iki, sözlü ve yazılı kompozisyon çalışmalarına bir saat ayrılacak; dilbilgisi metinlerin ortaya çıkardığı durum ve özellikleri açıklama sırasında, kompozisyon çalışma ve düzeltmelerinde uygulamalı bir şekilde, gerektiğe öğretilecektir.)

(Orhan Şaik Gökyay) (Ahmet Kabaklı) (Behçet Necatigil)

"Keroçlu" ne? Anadolu dağlarında görünen,
 Hep evleri, yapıları çamurlara **Bütünen**
 Köycüklerde rençberlerin yuvalarında okunur:
 Bir ki tap ki ya bir yetimkeçisini kaldırır;
 Ya bir çiftçi çocuğunu ıssız dağa kaldırır;
 Öyle şeyler belletir ki, akıllara dekunur(x).

XVI

TDV İSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 059-228/95

"Fatih" nedir? İstanbulun surlarının altında,
 Karadeniz Boğazı'nda, Hisarların sirtında,
 Gayet güzel düşünülüş, gayet iyi duyulmuş
 Bir şiir ki şehitlerin al kanıyla yazılmış;
 Bir kalig ki kitabına alt yanına asılmış;
 Bir altından heykeldir ki bir odaya konulmuş(xx).

Biz o şi'ri isteriz ki çifte giden habalar,
 Ekin biğen genç kızlarla edun kesen a nalar,
 Yanık sesin dinlerlerken gözyaşların silsinler,
 Başlarını açık, beyaz ^{lâsin} ^{lâsin} keksunlar;
 Yüreğinin özleriyün çarpındığı n duvsunlar;
 Bu çarpıntı, bu ses nedir? Neler diyor? Bilsinler.

Mehmet Emin, Türkçe Şiirler)

* * *

Barak Beni Haykırayım

Ben en hakir bir insanı kardeş duyan bir ruhum;
 Bende esir yaratmayan bir Tanrıya îman var ;
 Paçavralar altındaki yoksul beni yaralar;

Masumların intikamı olmak için doğmuşum.
 Volkan söner, lâkin benim alevlerim ^{kes} eksilmez;
 Bora geçer, lâkin benim köpüklerim eksilmez.

Barak beni haykırayım, susarsam sen matem et;
 Unutma ki şairleri haykırmayan bir millet
 Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir;

Zaman ona kan damlayan dişlerini gösterir
Bu zavallı sürü için ne merhamet, ne hukuk;
Yalnız bir sert bakışlı göz, yalnız ağır bir yumruk...

23

Mehtap Emin (Türk Sâkâ)

V U R

1 Ey Türk vur vatanın bakırlarına a
Günahkar gömleği biçenleri vur; b
Kemikten başlarla şarap yerine a
Şehitler kanını içenleri vur. b

2 Vur, güzel aşıklar cenazesinden
Kırmızı meş'aller yakanları vur;
Şehvetin raksına yetim sesinden
Besteler şarkılar yapanları vur.

3 Vur, katlin o kızıl sapanlarıyla
Dünyaya ölümler ekenleri vur;
Vur, zulmün o kanlı organlarıyla
Bir kavmi iplere çekenleri vur;

4 Vur, etten, kemikten saraylar kuran
O vahşi ruhlara ezmek için vur;
Dört büyük rûzgara küller savuran
O mücrim elleri kesmek için vur.

5 Vur, sen de mukaddes hürriyet için;
Dünyanın diktığı bayrak için vur;
Her dinin sevdiği adalet için;
Her yerde haykıran bir hak için vur.

6 Vur aşkın ve hakkın zaferi için;
Vur, senden bak dünya bunu istiyor;
Vur, yerde bak tarih senin seyircin;
Vur, gökten bak Allah sana: "Vur " diyor.

Vur, gelik kollarin kopane kadar,
 Olunca askinla, kuvvetinle vur;
 Son dusman, son golge kalana kadar
 Olunca kinin le, siddetin le vur.

Vur, senin darbenden cikacak ates
 Intikam isteyen bir milletin dir;
 Alinda dogacak kirmizi gunes,
 Bu senin ilahi hürriyetindir ...

Mehmet Emin 1921 (Mustafa Kemal) Adli Siir Kitabı

2
 Bir Günün Sonunda Arzu

Yorgun gözümün halkalarında
 Güller gibi fecr oldu nümayan,
 Güller gibi... Sonsuz iri güller,
 Güller ki karıştan daha fâilan,
 Gün doğdu yazık arka larında .

Altın kulelerden yine kuşlar,
 Tekrarını ömrün eder i'lan,
 Kuşlar madir onlar ki her akşam,
 "Alemlerimizden sefer eyler?..."

Akşam, yine akşam, yine akşam,
 Bir sifma kemerdin suya baksam;
 Akşam, yine akşam, yine akşam,
 Güllerde bu dem bir kamaş olsam...

Ahmet Haşım (Piyale)

Kanun i mersiyesinden:

Ey pây-bend-i dâmgeh-i kayd-i nâm ü neng e

Tâ key hevâ-yi meggale-i dehr-i bîdrenç e

An ol günâ ki âhır olup nevbalar-ı omr b

Berk-i hazîna dâuse gerek rû-yi lâlcereñk a

Âhır mekânın olsa gerek cur'a gibi hâk e

Devran elinden inse gerek cân-ı ayşâ seng a

İnsan odur ki âyine-veş kalbi sâf ola d

Sinende neyler âdem isen kine-i peleng a

İbret gözde niceyadek gâflat uyhusu e

Yez^m mi sana vâkıa-i fâh-ı şîr-ceng e

Ol şehsüvâr-ı mülk-i sacâdet ki rahşîma d

Cevlan deminde arsa-ı âlem gelürdü teng a

Baş eçdi âb-ı tîfîna kliffâr-ı üngürüs

Benzîri gevherini posand oyledi Freng e

Yüz yire koyca lûtf ile gülberk-i ter gibi k

Sandûka salda hâzin-i devran güher gibi k

x * x

Nola dehr içre nişânın yoğ ise anketyân

Ne aceb seyl gibi çöçlemesem deryayım

Gözo göstermez ise tan mı beni her ednâ

Ki nazar fark idecek mertebeden a'lâyım

İltifat eylemezem zerre kadar nâdân

İsrâf-ı hünere mihr-i cihan-ârâyım

Sûret^e gerçi gedâ seklîn urundam amma

Mesned-i memleket-i ma'rîfete dârâyım

Bakiya dîn-i Muhammed hakîçün âtemde

Dem-i cân-bahş ile nazm içre bugün isâyım

(25)

(5)

V

Kanun i mersiyesinden:

Ey pây-bend-i dângeh-i kayd-i nâm ü meng
 Tâ key hevâ-yi meggale-i dehr-i bîdrenç
 An ol günü ki âhır olup nevbahar-i ömr
 Berk-i hazâno dönse gerek rû-yi lâle-renc
 Ahır mekânın olsa gerek cur'a gibi hâk
 Devran elinden irse gerek cüm-i ayşe seng
 İnsan odur ki âyine-veç kalbi sâf ola
 Sînende neyler âdem isen kine-i peleng
 İbret gzüde niceyedek gâflet uyhusu
 Yatmez mi sano vâkıa-i sâh-i şîr-ceng
 Ol şehsüvâr-ı mülk-i saadet ki rahşano
 Cevlan deminde arşa-i âlem gelürdü tang
 Baş eğdi âb-ı tîğano küffâr-ı üngürüs
 Semâiri gevherini pesend eyledi frenç

Yüz yire koydu lûtf ile gülberk-i ter gibi

Sardûka saldı hâzin-i devran güher gibi

x x x 2

Mola dehr içre nişânım yoğ ise ankayım
 Ne aceb seyl gibi çağlonasam deriyayım
 Göze göstermez ise tan mı beni her ednâ
 Ki nazar fark idecek mertebeden a'lâyım
 İltifat eylemezom zerre kador nâdâne
 İsmân-ı hünere mihr-i cihan-ârâyım
 Sûretâ gerçi gedâ şektin urundam amânâ
 Mesned-i memleket-i ma'rifete Dârâyım
 Bekiyâ dîn-i Muhammed Lokiqün âlemde
 Dem-i cân-bohs ile nazm içre bugün isâyım

Ey mürtekib-i har bu ne zillet ki çekersin
 Birkaç kuruşa müddet-i ömrünce hacalet
 Lâ'net ola ol mâle ki tahsiline anın
 Ya din ola ya ırz u ya namus ola alet
 Âdem olanın hayr olur âdeallere kasdı
 İnşanlığa insanda budur işte delâlet
 İnşan ana derlerki îde kalb-i rakiki
 Âlâm-ı benî nev'î ile kesb-i melâlet
 Âdem ana terler ki garezden ola salim
 Nefsinde dahi eyleye fera-yı adâlet
 Sadık görünür kisvede erbab-ı hiyanet
 Mürşid sanılır vehlede eshab-ı dâlalet
 Eksere kişinin suretine siyreti uymaz
 Ya Rab bu ne hikettir flâhi bu ne halet

Ümid-i vefa eylene her şahs-ı dogalde
 Çok hacıların çıktı haçı zir-i bagalde
 Ziya Paşa (Terkibb-i Bâdden)

Kaside

Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk u selâmetten
 Çekildik izzet ü ikbal ile bab-ı hükümetten
 Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten
 Mürüvvetmend olan mazluma el çekmez îânetten
 Vücudun kim hamîri mâyesi hâk-i vatandaşdır
 Ne gam rab-ı vatanda çâk olursa cevr ü mihnetten
 Hakîr olduysa millet şarına noksan gelir sanma
 Yere düşmekle cevher sâkit olmaz kadr ü kaymetten
 Muîni zalimin dünyada erbab-ı denâettir
 Köpektir zevk alan sayyâd-ı bîinsafa hizmetten
 Hemen bir feyz-i bî baki terk eder bir zevk-i faniye
 Hayatın kadrini âli bilenler hüsn-i şöhretten
 Nedendir halkta tâl-i hayata bunca roğbetler
 Nedir inşana bilmem menfaat hıfz-ı emanetten
 Cihanda kendini her fertten alçak görür ol kim
 Utanmaz kendi nefsinin de âr eyler melâmetten

Felekten intikam almak demektir ehl-i idrâke
 Edip tezyid-i gayret müstefid olmak nedametten
 Durur ahkâm-ı nusret ittihad-ı kalb-i millette
 Çıkar âsar-ı rahmet ihtilâf-ı re'y-i ümmetten
 Eder bedvir-i âlem bir mekânın kuvve-i azmi
 Cihan titrer sebat-ı pâ-yi erbab-ı metanetten
 Kazâ her feyzini her lûtfunu bir vakt için saklar
 Fütur etme sakın milletteki za'f u betanetten
 Değildir şîr-i derzencire töhmet acz-i ikdamı
 Felekte baht utansın binasib erbab-ı himmetten
 Ziya dûr ise evc-i rif'atından ıztırârîdir
 Hicab etsin tabiat yerde kalmış kabîliyetten
 Biz ol nesl-i kerîm-i üde-i Osmanîyanız kim
 Bize hâk-ı mezar ehven gelir hâk-ı mezelletten
 Biz ol ulvî-nihâdanız ki meydan-ı hamîyette
 Bize hâk-ı mezar ehven gelir hâk-ı mezelletten
 Ne gan pür-âteş-i hevî olsa da gavgâ-yı hürriyyet
 Kaçar mı merd olan bir can için meydan-ı gayretten
 Kemend-i canğüdâzı ejder-i kahr olsa cellâdın
 Müreccahtır yine bin kerre zencir-i esaretten
 Felek her türlü esbab-ı cefasın toplansın gelsin
 Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azimetten
 Anılsın mesleğimde çektiğim cevr ü meşakkatler
 Kî ednâ zevki a'lâdır vezaretten sadaretten
 Vatan bir bivefa nazende-i tannâza dönmüş kim
 Ayırmaz sâdikan-ı aşkıñı âlân-ı gurbetten
 Müberrâyım reco vü havftan indimde âlidir
 Vazifem menfaatten hakkım ağraz-ı hükümetten
 Civanmerdan-ı milletle hazer gavgadan ey bîdat
 Erir şemşir-i zulmun âteş-i hun-ı hamîyyetten
 Ne mümkün zulm ile bîdat ile inha-yı hürriyyet
 Çalış idraki kaldır muktadirsen âdemîyyetten
 Gönülde cevher-i elmasa benzer cevher-i gayret
 Ezilmez şiddet-i tozyikten te'sir-i sikletten

Ne efsunkâr imissin ah ey elâdar-ı hürriyyet

Esir-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esaretten

Senindir cezb-i kalbe kulret setr-i hüsn etme

Cemalin tâ ebedîdir olmanın enzar-ı ümmetten

Ne yâr-ı can imişsin ah ey ümmîd-i istikbal

Cihanı sensin âzad eyleyen bin ye's ü mihmetten

Senindir devr-i devlet hükmünü dünyaya infaz et

Hudâ ikbalini hâfz eylesün her türlü efetten

Kilâb-ı zulme kaldı gözdiğin nazende sahralar

Uyan ey yâreli şîr-i jeyan bu hab-ı gafletten

Mura bba

Değ Değişmez fenâ mi vardır müstakker eşyası kalmıştır

Delili sabit olmuş binde bir dâva mı kalmıştır

Deme insana malûn olmadık mânâ mı kalmıştır

Eğer meçhul ararsan her işin encami kalmıştır

Memâti görmedim ömründe bir inkâr edor mezhep

Fenâdır bir fenâ dünyada viz intac-ı her matlap

Fırak u habs ü nefyi kadr ü namusuñla gördüm hep

Cihanın bin belâsından bana pervâ mı kalmıştır

Siphrin bahtını ikbalini hep pâymal ettim

Hamiyyet mesleğinde terk-i evlâd-ü iyal ettim

Hayatımdan muazzozken vatandaş infsal ettim

Sebat u azme hâil bir denî dünyamı kalmıştır

Musirrin sabitim tâ can verince halka hizmette

Fedâkârın kalır ezkârı daim kalb-i millette

Denir bir gün gelir de saye-i feyz u hamiiyyette

Kemalin kabri kalmadıysa nâmı kalmıştır

Kıt'a

Namus ile infanı yetişmez mi mükaraf

İkbal yolu gerçi Kemal'in kapıdır

Çok ak göremezsek te saçında sakalında

El-ninnetü Lillâh yüzü ak alını açıktır

MART. I

Câmit nazarlarıyla, soğuk çehresiyle kış
Ayrılmak istiyor, fakat ayrılmıyor gibi;
Örter, açar, bakar, yine örter sehâibi...

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/96

Bir çok sürer bu reng-i tereddüt bu nazlanış.

Kuşlar, zavallı yavrucağızlar bu cilveden
Sersemleir, tahassun ederler saçaklara;
Her lâhza bir tahavvül-i bâritle manzara
Bir lâhza önce aldanarak inkişaf eden

Ezhâra dehşetâver olur; şimdi mübtesim
Bir nazra, şimdi giryelti bir çehre-i melâl;
Bir ân-ı ferd içinde meserret ve infial.

Çirkin değil, fakat acı bir yüz ki mürtesim
En nazlı hatlarında huşunet alâimi...
Hırçın, sinirli bir kadının hâl-i dâimi.

Sabah Olursa..

Bu memlekette de bir gün sabah olursa halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu nasiye-i
Mukadderata kavî bir elin kavî, muhyî
Bir ihtizaz-ı temasiyle silkinip şu donuk,
Şu paslı çehre-i millet biraz gülerse.. o gün
Ben ölmemiş bile olsam hâyata pek ölgün
Bir irtibatım olur şübhesiz; - o gün benden
Ümidi kes, beni kötrüm ve boş muhitimde
Meraretimle unut; çünkü leng ü pejmürde
Nazarlarım seni maziye çekmek ister; sen
Bütün hüviyyet ü uzviyyetinde âtisin:
Terennüm ~~eylâ-yâ-sâin~~ ^{liyer el'an} kulaklarımda sesin.

Ey mürtekib-i har bu ne zillet ki çekersin
 Birkaç kuruşa müddet-i ömrünce hacalet
 Lâ'net ola ol mâle ki tahsiline anın
 Ya din ola, ya ırz u ya namus ola ajet
 Adem olanın hayr olur âdemlere kasdı
 İnşanlığa insanda budur işte delâlet
 İn san ana derlerki ide kalb-i rakiki
 Âlâm-ı benî nev'î ile kesb-i melalet
 Adem ana derler ki qarezden ola salım
 Nefsinde dahî eyleye icra-yı adâlet
 Sadık görünür kisvede erbab-ı hiyanet
 Mürşid sanılır vehlede eshab-ı dalâlet
 Ekser kişinin sûretine siyreti uymaz
 Ya Rab bu ne hikmettir ilâhî bu ne kalet

Ümmî --i vefa eyleme her şahs-ı dağalde
 Çok hacıların çıktı haçı zir-i bagalde
 Ziya Paşa (Terkibb-i Biddin)

Kaside

Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk u selâmetten
 Çekildik izzet ü ikbal ile bab-ı hukûmetten
 Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten
 Mürüvvetmend olan mazluma el çekmez iânetten
 Vücudun kim hamîri mâyesî hâk-i vatandır
 Ne gam rah-ı vatanda çâk olursa cevr ü mihnetten
 Hakîr olduysa millet şöhre noksan gelir sanma
 Yere düşmekle cevher sâkât olmaz kadr ü kıymetten
 Muîni zalimin dünyada erbab-ı denâettir
 Köpektir zevk alan sayyâd-ı bîinsafa hizmetten
 Henen bir feyz-i bâkî terk eder bir zevk-i faniye
 Hayatın kadrini âli bilenler hüsn-i şöhretten
 Nedendir halkta tûl-i hayata bunca raqbetler
 Nedir in sanâ bilmem menfaat hifz-ı emanetten
 Cihanda kendini her fertten alçak görür ol kim
 Utunmaz kendi nefsin den de âr eyler melâmetten

Pelekten intikam almak demektir ehl-i idrâke
 Edip tezyîd-i gayret müstefid olmak nedametten
 Durur ahkâm-ı nusret itbâh-ı kalb-i mîllette
 Çıkar âsar-ı rahmet ihlâf-ı re'y-i ümmetten
 Eder tedvir-i âlem bir mekânın kuvve-i azmî
 Cihan titrer sebat-ı pâ-yî erbab-ı metanetten
 Kazâ her feyzini her lûtfunu bir vakt için saklar
 Fütur etme sakın mîlletteki za'f u betaetten
 Değildir şîr-i derzencire töhmet acz-i ikdamı
 Felekte baht utansın binasîb erbab-ı himmetten
 Ziya dûr ise evc-i rif'atından ıztırârîdir
 Hicab etsin tabiat yerde kalmış kabîliyetten
 Biz ol nesl-i Kerîm-i dâde-i Osmanîyanız kîm
 Bîze hâk-i mezar ehven gelir hâk-i mezelletten
 Biz ol ulvî-nihâdanız kî meydan-ı hamîyette
 Bîze hâk-i mezar ehven gelir hâk-i mezelletten
 Ne gam pür-âteş-i hevî olsa da gavgâ-yı hürriyyet
 Kaçar mı merd olan bir can için meydan-ı gayretten
 Kemend-i cangûdâzı ejder-i kahr olsa cellâdın
 Mâreccâhtır yine bin kerre zencir-i esaretten
 Pelek her türlü esbab-ı cefasın toplansın gelsin
 Dönersen kahbeyim mîllet yolunda bir azîmetten
 Anılsın mesleğimde geçtiğim cevr ü meşakkatler
 Kî ednâ zevki a'lâdır vezaretten sadaretten
 Vatan bir bîvefa nazende-i tannâza dönmüş kîm
 Ayırmaz sâdıkân-ı aşkıxını âlâm-ı gurbetten
 Muberrâyım reca vü havxtan indimde âlîdir
 Vazîfem menfaattên hakkım âğraz-ı hukûmetten
 Civanmerdan-ı mîlletle bozer gavgodan ey bîdat
 Eriş şemşir-i zulmün âteş-i hun-ı hamîyetten
 Ne mümkün zulm ile bîdat ile imhâ-yı hürriyyet
 Çalış idraki kaldır muktedirsen âdemiyyetten
 Gönülde cevher-i elmasa benzer cevher-i gayret
 Ezilmez şiddet-i taziykten te'sîr-i sikletten

(13)

Ne efsunkâr imissin ah ey dîdar-ı hürriyyet

Esîr-î aşkın olduk gerçi kurtulduk esaretten

Senin dir cezb-i kalbe kulret sefr-i hüsn etme

Camâlin tâ ebedüdir olmasın enzar-ı ummetten

Ne yâr-ı cân imissin ah ey ümid-i istikbal

Cihânı sensin azâd eyleyen bir ye's ü mihmetten

Senin dir devr-i devlet hükmünü dünyaya infâz et

Hudâ ikbalini ^{hiç} ~~hiç~~ eylesün her türlü afetten

K ilâh-ı zulme kaldı gezdigin nâzende sahralar

Uyan ey yâreli şîr-i jivan bu hâb-ı gâfletten

Murabba

Değ Değişmez fen mi vardır müstakar esyayı kalmıştır

Delili sabit olmuş binde bir dâvayı kalmıştır

Deme insana malâm olmadık mânâyı kalmıştır

Eğer meçhul ararsan her işin encamı kalmıştır

Hemâti görmedim ömrümdе bir inkâr eder mezhep

Fenâdır bir fenâ dünyadayız intac-ı her matlap

Fırak u habs ü nefyi kefir ü namusuhla gördüm hep

Cihânın bin belâsından bana pervâ mı kalmıştır

Sipihrin bahtını ikbal ü hep pâymal ettin

Hamîyyet meşleğinde terk-i evlâd-ı iyal ettin

Hayatımdan muazzazken vatandan inşâlı ettim

Sebet u azme hâil bir denî dünyayı kalmıştır

Musırrım sabitim tâ cân verince halka hizmette

Fedakârın kalır ezkârı dâim kalb-i millette

Denir bir gün gelir de saye-i foyz u hamîyyette

Kemalîn kabri kalmadıysa nâmı kalmıştır

Kat'a

Namıs ile irfanı yetişmez mi mukâfat

İkbal yolu gerçi Koralın kaparıktır

Çok ak göremezsek te saçında sakalında

el-minnetü Lillâh yüzü ak alını açıktır

(24)

Vur, celik kollarin kopana kadar,
Olanca askinla kuvvetinle vur;
Son dusman, son galge kalana kadar
Olanca kinin le, siddetin le vur.

Vur, senin darbenden cikacak ateş
Intikam isteyen bir millletin dir;
Alninda dogacak kirmizi güneş,
Bu senin ilah. hürriyetindir ...

x% 1921(Mustafa Kemal)

6

Bir Günün Sonunda ARZU

Yorgun gözünün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümayan,
Güller gibi... Sonsuz iri güller,
Güller ki kamıştan daha fialan,
Gün doğdu yuzuk arkalarında .

Altın kulelerden yine kuslar
Tekrarını ömrün eden i'lan,
Kuşlar mıdır onlar ki her akşam,
Alemlerimizden sefer eyler?...

Akşam, yine akşam, yine akşam,
Bir sırta kemerdir suya bakşam;
Akşam, yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam...

İmet Hışım(Piyale)

Nâm ü nişâne kalmadı fast-ı bahardan

Düştü çemende berk-i gül itibardan

Eşcâr-ı baş hırka-i tecrîde girdiler

Eâd-ı hazan çemende el aldı çenârdan

Her yânedon ayağına altun akup gelür

Eşcarca baş himmet umar cûybârdan

Sahn-ı çemende durma salınsın sabâyile

Azâdedir nihâl bugün berk ü bârdan

Baki çemende hayli perişan imiş verak

Benzer ki bir şikâyeti var rûzgârdan

x x x

Müheyya oldu meclis sakıyâ peymaneler dönsün

Bu bezm-i rûh-bahşın şevkine mestâneler dönsün

Dilâ câm-ı şerâb-ı yârı eyile nûş it kim

Felekler gün gün ötsün başına humaneler dönsün

Hayal-i şem'-i ruhsârın ko yansun hane-i dilde

Yakup ol şem'e perin şevkile pervaneler dönsün

Sen aşyâr ile devr ittür şehâ peymaneyi daim

Ser-i kâyun dolanaup şık-ı bîneler dönsün

Bu bezm-i dilküşâyâ mahrem olmaz Bakıyâ herkes

Di gelsün ehl-i diler gelmesün bigâneler dönsün

3 x x x

Getür getür getür ol kâse-i revanperver

Getür getür getür ol şengi bir nevâ göster

Veren verem verem öz cönümü ben ol yâre

Öpen öpen öpem ol la'li şehd ile şeker

Lebin lebin lebinizden akâk oldu mat

Dişin dişin dişinizden behânesüz gevher

Sözün sözün sözünüzden eridi kand-i nebat

Yüzün yüzün yüzünüzden dutu²du şems ü kamer

Beni beni beni gamze ohu bile urdu

Sen ün sen ün sentin ol câdu gözlerün yekser

Yakın yakın ki yakındur Nesimî'ye şeksüz

Habîb habîb habîbdür dilinde kim söyler

6

VI

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No 059-228/96

1)

K a s i d e

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/97

Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk u selâmetten
Çekildik izzet ü ikbal ile bab-ı hükûmetten
Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten
Mürüvvetmend olan mazluma el çekmez ianetten
Vücudun kim hamîri mayesi hak-i vatandandır
Ne gam râh-ı vatanda çâk olursa cevri ü mihnetten
Hakir olduysa millet şanına noksan gelir sanma
Yere düşmekle cevher sakıt olmaz kadr ü kıymetten
Muini zalimin dünyada erbab-ı denaettir
Köpektir zevk alan sayyad-ı bi-insafa hizmetten
Hemen bir feyz-i baki terk eder bir zevk-ı faniye
Hayatın kadrini âlî bilenler hüsn-i şöhretten
Nedendir halkta tûl-i hayata bunca râğbetler
Nedir insana bilmem menfeat hıfz-ı emanetten
Cihanda kendini her fertten alçak görür ol kim
Utanmaz kendi nefisinden de âr eyler melâmetten
Felekten intikam almak demektir ehl-i idrake
Edip tezyid-i gayret müstefid olmak nedametten
Durur ahkâm-ı nusret ittihad-ı kalb-i millette
Çıkar âsâr-ı rahmet ihtilaf-ı re'y-i ümmetten
Eder tedvir-i âlem birmekînin kuvve-i azmi
Cihan titrer sebat-ı pâ-yi erbab-ı metanetten
Kazâ her feyzini her lûtfunu bir vakt için saklar
Fütur etme sakın devlekteki za'f u bataetten
Degildir şîr-i der-zencîre töhmet acz-i ikdamı
Felekte baht utansın bî-nasîb erbab-ı himmetten
Ziya dûr ise evc-i rif'atinden ıztırarîdir
Hicab etsin tabiat yerde kalmış kabiliyetten
Biz ol nesl-i kerim-i dude-i Osmanıyanız kim
Cihangîrâne bir devlet çıkardık bir aşiretten
Biz ol ulvi-nihâdânız ki meydan-ı hamiyette
Bize hâk-i mezar ehven gelir hâk-i mezelletten
Ne gam pür-âteş-i hevl olsa da gvga-yı hürriyyet
Kaçar mı merd olan bir cân için meydan-ı gayretten
Kemend-i cangüdâzı ejder-i kahr olsa cellâdın
Müreccahtır yine bin kerre zencir-i esaretten
Felek her türlü esbab-ı cefasın toplansın gelsin
Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azimetten
Anılsın mesleğimde çektiğim cevri ü meşakkatler
Ki ednâ zevkı a'lâdır vezaretten sedaretten
Vatan bir bî-vefa nazende-i tannaza dönmüş kim
Ayırmaz sâdikan-ı aşkını âlâm-ı gurbetten
Müberrayım reca vü havften indimde âlîdir
Vazifem menfeatten, hakkım agrâz-ı hükûmetten

2)

Cevan-merdân-ı milletle hazer gvgadan ey bidâd
Erir şemşir-i zulmün âteş-i hûn-ı hamıyyetten
Ne mümkün zulm ile Bidâd ile imha-yı hürriyyet
Çalış idraki kaldır muktedirsen âdemiyetten
Gönülde cevher-i elmasa benzer cevher-i gayret
ezilmez şiddet-i tazyikten, te'sir-i sikletten
Ne efsunkâr imişsin âh ey didâr-ı hürriyyet
Esir-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esaretten
Senindir şimdi cezb-i kalbe kudret setr-i hüsn etme
Cemalin tâ ebed dâr olmasun enzâr-ı ümmetten
Ne yâr-ı cân imişsin âh ey ümmîd-i istikbal
Cihanı sensin âzâd eyleyen bin ye's ü mihnetten
Senindir devr-i devlet hükmünü dünyaya infaz et
Hüdâikbalini hıfz eylesün her türlü afetten
Kilâb-ı zulme kaldı gezdiğin nâzende sahralar
Uyan ey yâreli şîr-i jiyan bu hâb-ı gafletten

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/97

Namık Kemal

M u r a b b a'

Değişmez fen mi vardır, müstakar eşya mı kalmıştır
Delili sabit olmuş binde bir dava mı kalmıştır
Deme insana malûmolmadık mâna mı kalmıştır
Eğer meçhul ararsan her işin encamı kalmıştır

Memâtı görmedim ömrümde bir inkâr eder mezhep
Fenadır bir fenâ dünyadayız intac-ı her matlep
Fırâk u haps ü nefyi kadr ü namusumla gördüm hep
Cihanın bin belâsından bana pervâmı kalmıştır

Sipihrin bahtını ikbalini hep pây-mâl ettim
Hamıyyet mesleğinde terk-i evlâdî ü ayal ettim
Hayatımdan muazzezken vatandan infisal ettim
Sebât ü azme hail bir denî dünya mı kalmıştır

Musırrım sâbitim tâ can verince halka hizmette
Fedâkârın kalır ezkârı dâim kalb-i millette
Denir bir gün gelir de saye-i feyz-i hamıyyette
Kemâl'in seng-i kabri kalmadıysa nâmı kalmıştır

Namık Kemal

V a v e y l â

Feminin rengi aks edip tenine
 Yeni açmış güle misal olmuş
 İn'itafiyle bak ne âl olmuş
 Serv-i sîmân safalı gerdenine
 O letafette ol nihâl-i revan
 Giriyor göz yumunca rüyama
 Benziyor aynı kendi hulyama,
 Bu tasavvur dokundu sevdama..
 Âh böyle gezer mi hiç cânan?
 Gül değil arkasında kanlı kefen
 Sen misin, san misin ~~grr~~ garîb vatan ?

II

Bu güzelliğe hiç bu çağında
 Yakışır mıydı boynuna o kefen
 Cisminin her mesâmı yâre iken
 Tuttun evlâdını kucagında.
 Sen gidersen bizi kalır sanma
 Şühedan oldu mevt ile ~~giryân~~ handan,
 Sağ kalanlar durur mu hiç giryân?
 Tende yaştan ziyadedir al kan..
 Söyleyen söylesin sen aldanma .
 Sen gidersen bütün helâk oluruz,
 Koynunu can atar da hâk oluruz

III

Git, vatan ? Kâbede siyaha bürün,
 Bir kolun Ravza-i Nebî'ye uzat,
 Birini Kerbelâ'da Meşhed'e at,
 Kâinata o hey'etinle görün .
 O temaşaya "ak ta aşık olur,
 Göze bir âlem eyliyor ızhar,
 ki cihandan büyüm letafeti var..
 O letafet olursa ger inkâr
 Mezhebimce demek muvafık olur:
 Aç vatan, gögsünü ilâhına aç,
 Şühedânı çıkar da ortaya saç..

IV

De ki: " Yâ Rab . Bu Hüseyin'indir,
 " Şu mübarek Habîb-i Zîşânın.
 " Şu kefensiz yatan şehîdânın,
 " Kimi Bedr'in, kimi Huneyn'indir,
 " Tazelensün mü kanlı yâreleri?
 " Mey dökülsün mü kabr-i Eshâba?
 "Yakışır mı sanem şu mihrâba?

" Haç mı konsun bedel şu Mizâba?
 " Dininin kalmasun mu bir eseri?
 " Âdem evlâdı bir takım câni,
 " Senden alsun mu sâr, ı şeytânı? "

Namık kemal

K ı l l ı ç

Çekiç altında muhakkar ezilir günlerce,
 Bir çelik parçası bir tiğ-i mehîb olmak için,
 Sonra yatmakla geçer ömrü niyâmında bütün
 Ne hazin işkence.

O çelik parçası bir gün bir ehemmiyet alır,
 Koca bir kavmin olur hâris-i istiklâli,
 Koca bir memleketin ırzı, hayatı, mali
 Ona vabeste kalır..

O zaman ey ebedî hâmi-i şân-ı akvam,
 O zaman sen yed-i kahhar-ı hamiyette ayan
 Olarak ehl-i teaddiye verirsin husran;
 O zaman en nâkâm

Kalbe şevkinla gelir bir hiss-i felâh;
 Sana baktıkça fahûrâna parıldar gözler,
 Sana ey seyf-i mücellâ, sana ey bark-ı zafer,
 Sana ey şanlı silâh .

Tevfik Fikret

A k ı n c ı

Bin atlı, akınlarda çocuklar gibi şendik;
 Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.
 Ak tulgalı beylerbeyi haykırdı: " İlerle. "
 Bir yaz günü geçtik Tunu'dan kafilâlerle..
 Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan,
 Şimşek gibi Türk atlarının geçtiği yoldan,
 Bir gün dolu dizgin boşanan atlarımızla,
 Yerden yedi kat arşa kanatlandık o hızla...
 Cennette bugün gülleri açmış görürürz de,
 Hâlâ o kızıl hâtırı titrer gözümüzde..
 Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik,
 Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.

Yahya Kemal Beyatlı

S i s

Sarmış yine afakını bir dâ-ı muannid,
 Bir zulmet-i beyzâ ki peyapey mütezayid
 Tazyikının altında silinmiş gibi eşbah,
 Bir tozlu kesafetten ibaret bütün elvah;
 Bir tozlu ve heybetli kesafet ki nazarlar
 Dikkatla nüfuz eyleyemez gavrına korkar;
 Şakin sana lâyük bu derin süt-re-i muzlim
 Lâyık bu tesettür sana ey sahn-ı mezalim .

Ey sahn-ı mezalim... Evet ey sahne-i grrax garrâ,
 Ey sahne-i zî-şa'saa-i hâile-pîrâ.

Ey şa'saanın, kevkebenin mehdi, mezarı,
 Şarkin ezeli hâkime-i cazibedârı .

Ey kanlı muhabbetleri bî-lerziş-i nefret
 Perverde eden sini-i meshûf-ı sefahet

Ey marmaranın mâi derâğuşu içinde
 Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde;

Ey köhne Bizans, ey koca fertût-ı musahhir,
 Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir;

Hüsünde henüz tazeliğin sihri hüveyda,
 Hâlâ titirer üstüne enzar-ı temaşa.

Hariçten uzaktan açılan gözlere süzgün
 Çeşmân-ı kebûdunle ne munis görünürsün.

Munis, fakat en kirli kadınlar gibi munis,
 Üstünde coşan giryelerin hepsine bî-his.

Te'sis olunurken daha, bir dest-i hiyanet
 Bünyânına katmış gibi zehrâbe-i lânet?

Hep levs-i riya dalgalanır zerrelerinde,
 Bir zerre-i safvet bulumuzsın içerisinde;

Hep levs-i riya, levs-i hased, levs-i teneffu'
 Yalnız bu... Ve yalnız bunun ümmîd-i tereffu' ;

Milyonla barındırdığın ecsad arasından
 Kaç nasiye vardır çıkıcak pâk ü dirahşan ?

Örtün evet ey hâile... Örtün evet ey şehri.

Örtün ve müebbed uyu ey facire-i dehr ,

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar

Kaatil kuleler, kal'eli zindanlı saraylar

Ey dahme-i mersûs-ı havâtır ulu ma'bed,

Ey girre sütunlar ki birer div-i mukayyed,

Mazileri âtilere nakletmeye me'mur;

Ey dişleri düşmüş sırttan kafile-i sûr;

Ey kubbeler, ey şanlı mebânî-i münacat;

Ey doğruluğun mahmel-i ezkâr-ı minârât;

Ey sakfı çökük medreseler, mahkemecikler;

Ey servilerin zill-i siyahında birer yer

Te'min edebilmiş nice bin sâil-i sâbir
 " Geçmişlere rahmet . " diyen elvâh-ı mekabir
 Ey türbeler, ey herbiri pür-velvele bir yâd
 İkaz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd;
 Ey ma'rike-i tîn ü gubâr eski sokaklar;
 Ey her açılan rahnesi bir vak'a sayıklar
 Viraneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ;
 Ey kapkara damlarla birer matem-i ber-pâ
 Temsil eden asûde ve fersûde mesakin;
 Ey her biri bir leyleğe, bir çaylağa ~~maxx~~ mavtin
 Gam-dîde ocaklar ki meraretle somutmuş,
 Yıllarca zamandanberi tütme ne unutmuş;
 Ey mi'delerin zehr-i tekazası önünde
 Her zilleti bel' eyliyen efvâh-ı kadîde;
 Ey fazl-ı tabiatla en âmâde ve mün'im
 Bir fitrata makrun iken aç, âtil u âkim;
 Her ni'meti, her fazlı, hep esbab-ı rehâyı
 Gökten dilenen züll-i tevekkül ki mürâyi...
 Ey savt-ı kilâb, ey şeref-i nutk ile mümtaz
 İnsanda şu nankörlüğü tel'in eden âvâz;
 Ey girye-i bî-faide, ey hande-i zehrîn,
 Ey nâtıka-i acz ü elem, nazra-i nefrîn;
 Ey cevfi esâtire düşen hâtırı: Nâmûs-
 Ey kible-i ikbale çıkan yol: Reh-i pâbûs ;
 Ey havf-ı müsellaah ki hâsârâtına râci'
 Öksüz, dul ağızlardaki her şekve-i tâli' ~~ç~~
 Ey şahsa masûniyyet ü hürriyyete makrûn
 Bir hakk-ı teneffüs veren efsane-i kanûn ;
 Ey va'd-i muhâl, ey ebedî kizb-i muhakkak,
 Ey mahkemelerden mütemadî sürülen hak;
 Ey savlet-i evham ile bî-tâb-ı tehassüs
 Vicdanlara temdid edilen gûş-ı teccessüs;
 Ey bîm-i teccessüsle kilitlenmiş ağızlar;
 Ey şöhet-i milliyye ki mebgûz u muhakkar;
 Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-ı siyasî
 Ey behre-i fazl u edeb, ey çehre-i mensî;
 Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeğe me'lûf
 Eşrâf ü tevâbi', koca bir unsur-ı ma'rûf;
 Ey re's-i fûrû-bürde ki ak pak, fakat iğrenç;
 Ey taze kadın, ey onu ta'tibe koşan genç;
 Ey mâder-i hicranzede, ey hemser-i muğber;
 Ey kimsesiz âvâre çocuklar, hele sizler, ~~maxx~~
 Hele sizler. . .

Örtün evet ey hâile, örtün evet ey şehir;
 Örtün ve müebbed uyu, ey facire-i dehr ...

Millet Şarkısı

Çiğnendi yeter varlığımız cehl ile kahre,
 Doğrandı mübarek vatanın bağı sebepsiz..
 Birlikte bugün bulmalıyız derdine çare;
 Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.
 Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
 Ey hak yaşa, ey sevgili millet yaşa, var ol-
 Gel kardeşim, annen sana muhtac; ona koşmak..
 Koşmak ona, kurtarmak o bîbahtı vazifen.
 Karşında göğüs bağı açık, ölgü yatıyor bak;
 Onsuz yaşamaktansa beraber ölüş ehven.
 Her an o güzel siniyi hançerliyor eller;
 İmdadına koşmazsak eğer mahvı mukarrer?..
 Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
 Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır;
 Göz yumma güneşten ne kadar nuru kurursa
 Sönmez ebedî.. Her gecenin gündüzü vardır
 Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
 Ey hak yaşa, ey sevgili millet, yaşa.. Var ol-
 Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdi?
 Yok, kalmadı hâşâ sana zillet pederinden.
 Dünyada şereftir yaşatan milleti, ferdi;
 Silkin, şu mezellet tozu uçsun üzerinden
 İnsanlığı pâ-mâl eden alçaklığı yık, ez;
 Billâh yaşamak yerde sürüklenmeğe değmez..
 Haksuzluğun envâını gördük, bu mu kunûn?
 En gamlı sefaletlere düştük.. bu mu Devlet?
 Devletse de, kanunsu da artık yeter olsun,
 Artık yeter olsun bu denî zulm ü cehalet...
 Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
 Ey hak yaşa, ey sevgili millet yaşa... Var ol.

8. Temmuz. 1908- Tevfik Fikret

Vatan Hisleri

Düşmez yere hâşâ, o bizim bayrağımızdır,
 Bir fecr olarak doğmadadır her dağımızdan;
 Ay-yıldız o mazideki süstür emâ ol,
 Âtide güneşler doğacak bayrağımızdan.
 Altında yatarken de bizimdir yerin üstü,
 Bir kal'e olur toprağımız vecde gelir de,
 Dağlar, kayalar göğsümüz üstünde tepinse,
 Düşmanları biz râm ederiz kan keseler de..
 Deryaları kan, taşları bitmez kemik olsa,
 Bir son nefesin aynı olup bitse nesîmi,
 Ölmez bu vatan, frzîmuhâl ölse de hattâ
 Çekmez kürenin sırtı o tâbût-ı cesîmi..

Mithat Cemal

Dâüssıla

Bu şeb de cûşîş-i yâdınla ağladım durdum,
 Gel ey kerîme-i tarih olan güzel yurdum..
 Ufukların nazarımdan nihan olup gideli,
 Bu hâkdân-ı fenânın karardı her şekli.
 Gözümde kalmadı yer gök; batar çıkar giderim,
 Zemine münkesirim, âsumûna muğberrim,
 Gelir bu ~~ya~~ cevî-i kebûdun serâirinde güler
 Çocukluğumdaki rüyaya benzeyen gözler;
 Zevahirin beni ta'zîb eden güzelliğine,
 Taaccüb etme, melâlim durursa bigâne.
 Dumanlı dağların ağlar gözümde tüttükçe,
 Olur mehâsin-i gurbet te başka işkence.
 Bizim diyar-ı tahassürden etmemiş mi güzer,
 Aceb neden yine lâkayd eser nesîm-i seher?
 Verir di belki tesellâ bu kalb-i me'yûsa,
 Çiçeklerinden uçan itra âşinâ olsa;
 Demek bu mahbes-i âmâl içinde ben ebedî
 Yabancıyım...bana her şey yabancıdır şimdi:
 Ne rüzgarında şemîm-i cibâlimizdir esen,
 Ne dalgalarda haber var bizim sevâhilden.
 Gribiyim bu yerin, şevkî yok, harareti yok;
 Doğan batan güneşin günlerimle nisbeti yok..
 Olunca yâdıma hasret-fiken fezâ-yı vatan,
 Semâ-yı şarkı süal eylerim bulutlardan..

Malta Geceleri- Süleyman Nazif

Mohaç Türtüsü

Bizdik o hücumun bütün aşkıyle kanaatlı .
 Bizdik, o sabâh, ilk atılan ~~af~~ safta yüz atlı.
 Uçtuk, Mohaç ufkunda görünmek hevesiyle;
 Canlandı o meşhur ova at kişnemesiyle.
 Fethin daha bir ülkeyi parlattığı gündü:
 Biz uğruna can verdiğimiz yerde göründü.
 Gül yüzlü bir âfetti ki, her bûsesi lâle;
 Girdik zaferin koynuna, kandık o visâle.
 Dünyaya vedâ' ettik,atıldık dolu dizgin;
 En son koşumuzdur bu, asırlırca bilinsin .
 Bir bir ~~şen~~ ~~şarhan~~ açılırken göge, son defa yarıştık;
 Allaha giden yolda, meleklerle karıştık.
 Geçtik hepimiz dört nala, cennet kapısından;
 Gördük ebedî cedleri bir anda,yakından...
 Bir bahçedeyiz şimdi, şehitlerle beraber,
 Bizler gibi ölmüş o yiğitlerle beraber.
 Lâkin kalacak doğduğumuz toprağa bizden,
 Şimşek gibi bir hâtıra, nal seslerimizden ..

Yahya Kemal Beyatlı

Bütün dünyaya küskündüm, dün akşam pek bunalmıştım
Nihayet bir zaman kırlarda gezmiş, köyde kalmıştım.
Şehirden kaçmak isterken sulur zâten kararmıştı,
Pek ıssız bir karanlık sonradan vadiyi sarmıştı.
Işık yok, yolcu yok, bütün hilkat kesilmiş lâî..
Bu istiğrak tek bir nefha olsun etmiyor ihlâl.
Muhitin hali "insaniyyit" in timsâlidir sandım;
Dönüp maziye tırmandım, ne hicranlar, neler andım.
Taşarken haşr olup beynimden artık bin müsel sel yâd,
Zalâmın sinisinden fıskıran memdûd bir feryâd,
O müstağrak, o durgun vecdi nâgâh öyle coşturdu:
Ki vadiden bütün, yer yer eninler çağlayıp durdu;
Ne muhrik nağmeler, yâ Rab, ne mevcâmevc demlerdi:
Ağaçlar, taşlar ürpermişti, gûyâ sûr-ı mahşerdi.
- Eşin var, âşiyânın var, baharın var ki beklerdin;
Kıyametler koparmak neydi, ey bülbül, nedir derdin?
O zümrüt tahta kondun, bir semâvî saltanat kurdun;
Cihanın yurdu hep çiğnânse, çiğnenmez senin yurdun.
Bugün bir yemyeşil vadi, yarın bir kıpkızıl gülşen,
Gezersin, hânûmânın şen, için şen, kâinatın şen..
Hazansız bir zemin isterse, şâyed rûh-ı serbâzın
Ufuklar, bu'd-ı mutlaklar bütün mahkûm-ı pervâzın..
Değil bir kayda, sığmazsın-kanadlandın mı-eb'âda
Hayatın en muhayyel gayedir ahrâra dünyada.
Neden öyleyse matemlerle eyyamın perişandır?
Niçin bir damlacık göğsünde bir umman hurûşandır?
Hayır matem senin değil... Matem benim hakkım:
Asırlır var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez âfâkım.
Teselliden nasibim yok, hazan ağlar baharımda;
Bugün bir hânûmansız serseriyim öz diyarımda.
Ne hüsrandır ki: Şarkın ben vefasız, kansız evlâdı,
Serâpâ garba çiğnettım de çıktım hâk-i ecdadı.
Hayalimden geçerken şimdi, fikrim hercümerc oldu,
Salâhaddin-i Eyyûbilerin, Fatihlerin yurdu..
Ne zillittir ki: Nâkus inlesin beyninde Osmân'ın;
Ezan sussun, fezalardan silinsin yâdı Mevlânın.
Ne hicrandır ki: En şevketli bir mazi serâb olsun;
O kudretler, o satvetler harâb olsun, türâb olsun.
Çökük bir kubbe kalsın ma'bedinden Yıldırım Hânın;
Şenâatlerle çiğnensin muazzam kabri ~~Osmân'ın~~ Orhân'ın;
Ne haybettir ki: Vahdetgâhı dinin devrilip taş taş,
Sürünsün şimdi milyonlarca me'vasız kalan dındaş.
Yıkılmış hânımanlar yerde işkenceyle kıvransın;
Serilmiş gövdeler, binlerce, yüzbinlerce doğransın.
Dolaşsın sonra ~~islâmın~~ islâmın haremgâhında nâmahrem...
Benim hakkım, sus ey bülbül, senin hakkın değil matem.

Çanakkale Şehitlerine

Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker.
 Gökten ecdad inerek öpse o pâk alnı değer.
 Ne büyüsun ki kanın kurtarıyor tevhîdi,
 Bedr'in arslanları ancak bu kadar şanlı idi.
 Sana dar gelmiyecek makberi kimler kazsın?
 Gömelim gel seni târîhe, desem, sığmazsın.
 Hercümerc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...
 Seni ancak ebediyetler eder istifâb;
 " Bu taşındır." diyerek Kâ'beyi diksem başına;
 Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
 Sonra gök kubbeyi alsam da ridâ nâmiyle
 Kanayan lahdine çeksem bütün ecrâmiyle;
 Ebr-i nîsânı açık türbene çatsam da tavan
 Yedi kandilli süreyyayı uzatsam oradan;
 Sen bu âvîzenin altında bürünmüş kanına,
 Uzanırken gece mehtâbı getirsem yanına,
 türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
 Gündüzün fecr ile âvîzeni lebrîz etsem;
 Tüllenen mağribi akşamları sarsam yarana,
 Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana...

Sen ki son ehl-i salîbin kırarak savletini,
 Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddîni,
 Kılıçarslan gibi iclâline ettin hayran;
 Sen ki islâmı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
 O demir çenberi göğsünde kırıp parçaladın;
 Sen ki rûhunle beraber gezer ecrâmı adın;x
 Sen ki â'sâra gömülse taşacaksın.. Heyhât,
 Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...
 Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
 Sana âğûşunu açmış duruyor Peygamber..

Mehmet Akif Ersoy

At

Bin gemle bağlanan yağız at şâha kalkıyor,
Gittikçe yükselen başı Allaha kalkıyor...
So mâcerayı dinlememiş varsa anlatın:
Zaptetmek isteyenler o mağrur, asil atın

Beyhudedir her uzvuna bir halka bulsa da,
Boştur köpüklü ağzına gemler vurulsa da.
Cdştukça böyle sel gibi bağrında hisleri,
Bir gün başında kalmıyacaktır seyisleri..

Son şanlı mâcerasını tarihe anlatın:
Zincir içinde bağlı durun kahraman atın
Gittikçe yükselen başı Allaha kalkıyor,
Asrın baş eğdi sandığı at şaha kalkıyor.

Faruk Nafi Çamlıbel

İstiklâl Ordusu Şehitlerine

Düne kadar en akur ölümlere güldünüz;
Bugün bütün milletin kalbine gömüldünüz,
Rahat rahat uyuyun son aşyanınızda.

Artık ne gözünüzde köye dönmek emeli,
Ne yaranızı saran ince bir kadın eli,
Belki arkanızda yok bir ağlıyanınızda..

Varsın dolu bulunsun bin elemle göğsünüz:
Siz Tanrının öğdüğü kullardan büyüyorsunuz,
Zemzem kudsiyeti var her damla kanınızda.

Fani akislerini kaybeden sesleriniz
En mağrur alınlara deyebiştirler: " Eğil . "
Ebediyet en küçük payedir yanınızda.

Çünkü hürriyet için söndü nefesleriniz;
Yâdınız da yabancı bâdiyelerde değil,
Anavatanınızda, anavatanınızda.

Kemalettin Kamu

At

Açuk açuk meydana benzer senün alıncuğun,
İki şepçırağa benzer senün gözceğizün,
İbrişime benzer senün yelecüğün,
İki ikiz kardaşa benzer senün kulacığın,
Eri muradına erdürür senün arkacığın,
At demezem sana kardaş derem Kardaşumdan ileri
Başıma iş geldi yoldaş derem Yolraşumdan ileri Dede Korkut

İzmir'e Tahassür

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228/97

Anne deniz nerde? Yalımız nerde?
Hani "gideceğiz yakında " der de,
Beni uyuturdun dizinde anne.

Geçende ablam da öyle diyordu.
Bu bahar İzmir'e girmezse ordu,
Kanmam sözünüze sizin de anne.

Yeşil bir bahara büründü dağlar;
Bülbüllü bahçeler, üzümlü bağlar
Kimlerin işine yarıyor anne?

O bağlar nerde, bahçeler nerde?
Her akşam güneşin battığı yerde
Gözlerim İzmir'i arıyor anne.

Şimdi bir kuş olsam, kanadım olsa,
İzmir'e giden yol eğer bu yolsa,
Bir başıma bile giderim anne.

Bir çetin bilmece sorsam Paşa'dan,
Söylemem memleket bağışlamadan,
Mutlaka İzmir'i isterim anne.

Kemalattin Kamu

Koşma

Ne çeker kulların serhad ilinde,
Bilinmez Hünkârım görülmeyince
Bunca memleketin kâfir elinde
Kaldı inanmadın ayrılmayınca

Kimi şehit oldu kimi giriftar
Kâfirin elinden inler zâr u zâr
Estergon'la Budin Eğre'yle Uyvar
Ele girmez Şâhim yorulmayınca

Gaziler başına takıp çelengi
Kırardı Nemçe'yi Macar Firengi
Neylesin Kulların edemez cengi
Hâl ü hatırları sorulmayınca

Hasan der göklere çıkmıştır âhim
Hudam bağışlasın çoktur günahım
Tamaşvar kalesin bil Padişahım
Vermeyiz kâfire kırılmayınca

Tamaşvarlı Gazi Aşık Hasan

Koşma

Ağalar, beyler zulüm değil mi bize
Demirden yayımız çekilmez oldu,
Kanlar da saçarlar yaralı dağlar
Gözlerimiz kandan açılmaz oldu

Küfır ile ceng ederek hasmâne
Kılıçları pek çekelim düşmana
Yazık değil mi şu din-i İslâma
Karıştı küffare seçilmez oldu

Küffar ile cenk edelim can ~~ax~~ ile
Kılıçlar çekilsin intikam ile
Dereler de dolsun kızıl kan ile
Sular da bulandı içilmez oldu

Şol bir neler eder dün de bu gün de
Mevlâm fırsat versin bize sonunda
Yıkılası Kandiye'nin önünde
Şehit Mezarından geçilmez oldu

A ş ı k

Destan

Hazır ol vaktine Nemse kıralı,
Yer götürmez asker ile geliyor,
Patriklerin inmiş tahtta diyorlar
Bir halife kalmış o da geliyor

Yetmiş bin var siyah postal giyecek
Seksen bin var Allah Allah diyecek
Doksan bin var tatlı cana kıyacak
Yüz bini de tatar handan geliyor

Gelen Ahmet Paşam kendidir kendi
Altmış bin dalkılıç kusuru hindi
Kaçma kâfir kaçma ölümün şimdi
Hacı Bektaş Veli kalkmış geliyor

Şevketlü Efendim Sultan u vezir
Altmış bin kılıçlı yanında hazır
Deryalar yüzünde Boz-atlı Hızır
Benli-boz'a binmiş o da geliyor

Karacoğlan der ki burda durulmaz
Güleç yüze tatlı söze doyulmaz
Gökteki yıldızdan çoktur sayılmaz
Yedi iklim dört köşeden geliyor

Karaca Oğlan

Hayali'den

Turnam gider olsan bizim ellere,
 Vezir Ardahan'dan göçtü diyesin,
 Karşı geldi Kızılbaşın hanları
 Çıldır'da da döğüş oldu diyesin

Al kana boyandı Çıldır dağları
 Gaziler dittiler perçem tuğları
 Gözü kanlı Diyarbekir beyleri
 Din yolunu şehit düştü diyesin

Çamur dize çıktı kan ile yaştan
 Atlar dalmaz oldu serilen leşten
 Kelleler yığıldı kesilen baştan
 Ak gövdeler kana battı diyesin

İki alay bir araya gelince
 Ara yere çarkacılar girince
 Beş bin beş yüz belli atlı ölünce
 Tokman Han da kaçtı gitti diyesin

Haberimiz etsin dosta varanlar
 Varıp dostun didarını görenler
 Şahin şahin Paşaları soranlar
 Din uğruna şehit düştü diyesin

Dadaloğlu'dan

Kalktı göç eyledi Avşar elleri,
 Ağır ağır giden iller bizimdir,
 Arap atlar yakın eyler ırağı
 Yüce dağdan aşan yollar bizimdir

Belimizde kılıcımız kirmanı
 Taşı deler mızrağımın temreni
 Hakımızda devlet etmiş fermanı
 Ferman padişahın dağlar bizimdir

Dadaloğlu yarın kavga kurulur
 Öter tüfek davulbazlar vurulur
 Nice koç yiğitler yere serilir
 Ölen ölür kalan sağlar bizimdir

Dadaloglu'dan

Şu yalan dünyaya geldim geleli
Severim kıratı bir de güzeli
Değip on beşime kendim bileli
Severim kıratı bir de güzeli

Atın beli kısa boyu uzunu
Kuru surutlısı elma gözünü
Kızın iplik iplik süt beyazını
Severim kıratı bir de güzeli

Atın höyük sağı kalkan döşlüsü
Kelem kulaklısı çekiç başlısı
Güzelin dal boylu samur saçlısı
Severim kıratı bir de güzeli

At koşu tutmasın çıktığı zaman
Yalı kaval gibi yıktığı zaman
At dört, kız on beşe yettiği zaman
Severim kır atı bir de güzeli

Dadaloglu'm hile yoktur işimde
Yiğit olan yiğit görür oşünde
At dördünde güzel on beş yaşında
Severim kır atı bir de güzeli

Bayburtlu Zihni'den Ağıt

Vardım ki yurdundan ayak götürmüş
Yavru gitmiş ıssız kalmış otağı
Camlar şikest olmuş meyler dökülmüş
Sakiler meclisten çekmiş ayağı

Hangi bağda bulsum ben o marâli
Hangi yerde görsem çeşm-i gazali
Avcılardan kaçmış ceylan misali
Geçmiş dağdan dağa yoktur durağı

Lâleyi sünbülü gülü hâr almış
zevk u şevk ehlini âh u zâr almış
Süleyman tahtını sanki mâr almış
Gama tabdil olmuş ülfetin çağı

Zihni derd elinden her vaman ağlar
Vardım ki bağ aglar bağban ağlar
Sünbüller perişan güller kan ağlar
Şeyda bülbül terk edeli bu bağı

Öksüz Dede'den:

Misâl- i Cennettir evvel baharı
Öter bülbülleri leyl ü nehârı

Hiç kimseler bilmez kandadır başı
Eksik değil yalısının savaşı

Alaman Dağından beri geçmiştir
Analar ağlatmış kanlar içmiştir

Türâba gark olmuş yerededir yüzü
Cemreler düşünce çözülür buzu

dedi mi
Öksüz Âşık bunu böyle ~~söylendi~~
Selâm lamış Estergon'la Budin'i

Açılır kırmızı gülü Tuna'nın
Eser bâd-ı saba yeli Tuna'nın

Tazelenip akar yeğindir cûşu
Leş ile doludur gölü Tuna'nın

Engerüs elinden yollar açmıştır
Söylemeye yoktur dili Tuna'nın

Arzulayup akar karadenizi
Ovalara çıkar seli Tuna'nın

İndi ovalara bastı kademi
Belgrad'a uğrar yolu Tuna'nın

Dadaloğlu'dan:

Yine Tuttu Gâvur Dağı boranı
Sana derim Mıstık Paşa öreni

Çınar sana arka verip oturun
Yoksullurın işlerini bitiren

Tavlasında arap atlar beslenir
Duldasında nice yiğit yaslanır

Feneri de deli gönül feneri
Sana derim Küçük Ali öreni

Sabahaca kandilleri yanardı
Ha deyince beşyüz atlı binerdi

Gidip "arbeyaz'dan sultur getiren
Câmi sana arka verip oturan

Mıstık Paşa gitmiş odası yaslı
Top top zülüflü de İstanbul fesli

Saçı altın bağlı fesler sırmalı
Gözleri kudretten siyah sürmeli

Derviş Paşa yaktı yıktı elleri
Karalar geydik te attık alları
Ağlayı ağlayı dadal'ım söyler
Bir yiğidi bir kötüye kul eyler

Hançer vurup acarladın yarımı
İçindeki bunca beyler nic'oldu

Pürhenk ile sulkrını getiren
Samur kürklü koca beyler nic'oldu

Konağında baz şahinler beslenir
Boz kır atlı yüce beyler nic'oldu

Atları da dolanıyor kenarı
Sana inip konan beyler nic'oldu

Soytarılar fırıl fırıl döneredi
Sana inip konan beyler nic'oldu

Dört yanında meyvelerin yetiren
Havranlı büyük beyler nic'oldu

Hatunları vardı hep turna sesli
Uslu boylu hatunların nic'oldu

Lâhuri şal geymiş gümüş düğmeli
Mor bilekli güzellerin nic'oldu

Soldu bütün yurdumuzun gülleri
Altınımız geçmez akça tuc oldu
Vefasız dünyayı şu insan n'eyler
Şimden sonra yaşaması güc oldu

Köroğlu'dan:

HeMen Mevlâ ile sana dayandım Arkam sensin kal'e'm sensin dağlar hey
Yoktur senden gayrı kolum kanadım Arkam sensin kale'm sensin dağlar hey

Sana deri sana hey ulu yaylam Meğer başım alam ilinden gidem
Okum senden yayım sendendir cıdam Arkam sensin kale'm sensin dağlar hey

Yüce yüce tepesinden yol aşan Gitmez oldu gönlümüzden endişen
Mürüvetsiz beyden yeğdir dört köşen Arkam sensin.

Hep sınıdım Osmanlı'nın alını Bulamadım hergiz gönlüm alanı
Anıcağız sevdiğimin halını Arkam sensin kale'm sensin dağlar hey

Köroğlu der tepelerden bakarım Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim
Bunca yıldır hasretini çekerim Arkam sensin kale'm sensin dağlar hey

Yiğit olan gümbür gümbür gürlesin Yiğidi doğuran ana bin yaşa
Ak gövdede kızıl kanlar şorlasın Yiğidi doğuran ana bin yaşa

Davlumbazlar yeğde yeğde vuranda Çarkacılar sağlı sollu dönende
Eğri kılıç ak gövdeyi bölende Yiğidi doğuran ana bin yaşa

Gele beyler cenge harbi çalınsın Çamlıbel askeri yarı bölünsün
Gece gündüz zarbı meydan kurulsun Yiğidi doğuran ana bin yaşa

Asıl koç yiğitler pusuda suklu Belleri kılıçlı eli mızraklı
Hep şahin bakışlı arslan sıfatlı Yürü kan içenler hep binler yaşa

Köroğlu der bugün burda duralım Sabah olsun zarbı meydan kuralım
Akan kandan dolu şarap vurulum Yürü deli-Hoylum sen binler yaşa

Gelin hey ağalar çekin kılınıcı Arap atla koç yiğidin günüdür
Göğüs verip arka verip nal atan Sırma çullu küheylanlar günüdür

Cenk kurulup cıda oklar atanda İki leşker birbirine katanda
Kötülerin yakasından tutunda Yılan dilli dal hançerin günüdür

Gelin hey ağalar vurup geçelim Koç yiğide kanlı gömlek biçlim
İki saat al kızıl kan içelim Bunda koç yiğidin şanı günüdür

Hay n'olanda koç Köroğlu n'olanda Ara yerde kurt koyuna dalanda
At vurulup yiğit yaya kalanda Teke şekli Şam kılıcın günüdür

Ay yansın ağalar güneş tutulsun
Oklar gıcırdaşın ayyûka çıksın

Parladı parladı çalın kılınca
Mevlânın aşkına basın kılınca

Durmayın orada kargı kucakta
Bir savaş edelim kelle kucakta

Dolansın yiğitler köşe bucakta
Şehitler aşkına çalın kılınca

Koç yiğitler melemeli dev gibi
Dest vurun bir avın almış bey gibi

Duşman kanı devrilmeli dağ gibi
Haykırı haykırı çalın mılınca

Koç yiğitler bu kış burda kışlasın
Kâfir duşman el'amana başlasın

Yılın dilli eğri hançer işlesin
Kaçanı göndermen basın kılınca

Koç yiğitler düğün bayram eylesin
Kazanlarda adam kanı kaynasın

Küheylan kişnesin aygır oynasın
Esir etmek yok size çalın kılınca

Yürü yiğit beyler namınız kalsın
Öldürün atların hep yaya kalsın

Kelle getirenler bahşışın alsın
Yaya kalana da çalın kılınca

Koç Köroğlu girdi meydan almaya
Yemin ettim yedi derya dolmaya

Na'ra vurup duşmanına dalmaya
Doldurun denize basın kılınca

Nakdî'den:

Yedi kiral düştü senin kasdına
Donanmalar tayin oldu üstüne

Gaflet uykusundan uyan Cezeyir
Hazır ol vaktine dayan Cezayir

Gazilerin ekberleri sendedir
Koç yiğidin defterleri sendedir

Rüstem'lerin bihterleri sendedir
İbn-i filân ibn-i filân Cezayir

Sensin serhatlerih bâl-i bülendi
Her bir burcun Rüstem-i Zâl menendi

Yedi kiral eder sana pesendi
Her bir topun bir kahraman Cezayir

Cân u dilden eyledik ahd ü peyman
Din uğruna cenk edelim bir zaman

At kat oldu kalbimizde din iman
Mişvârımız olsun ıyan Cezayir

Nakdî deryadan umudum üzüldü
Devir âhır oldu zaman bozuldu

Serimize kalam böyle yazıldı
Yardımcımız ulu Sultun Cezayir

Kul Mustafa'dan:

İptida Bağdad'a sefer olanda
Vuruldu sancaktar kaptı sancağı
Eğerleyin kır atımın ikisin
Saban namazında Bağdat kapısın

Atladı hendeği geçti Genç Osman
İletti bedene dikti Genç Osman
Fethedeyim duşmanların hepisin
Allah Allah deyip açtı Genç Osman

Sulten Murat eydür gelsin göreyim
Vezirlik isterse üç tuğ vereyim
Kul Mustafa karakolda gezerken
Yıkılası Bağdat seni döğerken

Nice kahramandır ben de bileyim
Kılıcından al kan saçtı genç Osman
Gülle kurşun yağmur gibi yağarken
Şehitlere serdar oldu Genç Osman

Kürsi-i İstîğrek

Konr-ı bahrde hoş bir mahaldir nâzır-ı âlem
 Tahaccur eylemiş bir nevcedir; üstünde bir âdem
 Giyinaştır beyaz ammâ bakarsın arz eder nâtem
 Hayalettir oturmüş, fikr ile meşguldür her dem

TDV İSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 059-228/98

Bulutlar, dalgalar, yıldızlar etrafında hep mahrem
 Ağaçlar, cûy lar, kuşlar, çiçekler daima hürrem

Bu tenha yerleri gördün mü? Sen sanma hâlidir
 Hayâlâtımla meşkündür, bu yerler pür mâlîdir
 Muhat-ı acazdır, hem lûtenâhî birle mâlîdir

Bu mevki'dir yerim sahilde bir kürsi-i âlidir

Bulutlar

Sukûnetle kusanmış hâyhûy-ı şehri gûş eyle
 Şehâb-ı handerîz ü berk-i yekser-kahra gûş eyle
 Ağaçlardan çıkan efkârı seyret, nehri gûş eyle
 Bu vahşetgâhta gel benimle dehri gûş eyle
 Bulutlar.

Düşün ol zâtı kim emriyle zâtından iyan olmuş

Vücut-ı sermedîsinden zemîn ü âsman olmuş

Düşün deryayı, her bir katre bir mevc-i bikeran olmuş

Haffyâ-yı ilâhidir ki yekâil, yokzeban olmuş

Bulutlar.

Odur hîçî-i mazî lüccâ-i sürh-ı sermediyyette

Bu târikî-i müstakbel kebûd-ı sermediyyette

Durur bir Kibriyâ-yı binihayet nûr u zulmette

Beraber cümle mevcudat ü eşya hep muhabbette

Bulutlar.

İder yekdiğerin takbil daim Zühre vü zerre

Yürür bir yolda murg ü mâhi vü mehtab ü şebparre

Otur şu minber-ı derya-muhat-ı senge bir kerre

Hemen Allaha gör şemil somadan bahr ile berre

Bulutlar dalgalar, yıldızlar etrafında hep mahrem

Ağaçlar, cûy lar, kuşlar, çiçekler daima hürrem

Yfirir her burc bin asr-i mücessem, nümâsîldir
 Zîlâle sûretâ, zâmetue lâkin eîsm-i zâildir
 Bu hey'et zir ü belâ mecd-i esliye mâildir
 Giderler şâd ü hândan cümlesi bir feyza mâildir

Bulutlar . . .

Düner zadîde dârâdur bir ses rûdlar çağlar
 Çemen mai, koyun r peabe, rengarenktir dağlar,
 Şafakton, bahrdan etmekte eom-i sîm-ü zer bağlar
 Bu şenlikte benim gönlümdür ^{ancak} varsa bir ağlar

Bulutlar

İner sisler içinde bir küçük kız kâhten tenha
 Doğarken necm-i binab-ı seher peyda vü nâpeyda
 Geçer peyk-i soha düşunda aks-i cüsis-i derya
 Ceres yâd-ı vatanda dilde eyler derdimi ihyâ

Bulutlar, dalgalar, yıldızlar, etrafında hep mahrem
 Ağaçlar, cüylar, kuşlar çiçekler daima hurrem

2 x x x

- 1 { Dîdem ruhunu gözler gözler ruhunu dîdem
 Kiblem olalı kaşın kaşın olalı kiblem
- 2 { Cennet gibidir rûyun rûyun gibidir cennet
 Adem doyamaz sana Sana doyamaz âdem
- 3 { Gamzen ciğerim deldi deldi ciğerim gamzen
 Bilmem nicolur halim halim nicolur bilmem
- 4 { Vuslat bileli hecrin hecrin bileli vuslat
 Mâten görünür şâdî şâdî görünür mâten
- 5 { Zahmın göricek cânâ cânâ göricek zahmın
 Merhem koyasın bir gün bir gün koyasın merhem
- 6 { Sende nazarı dâim dâim nazarı sende
 Âlem yüzüne meftun meftun yüzüne âlem
- 7 { Olsun ko tozüm ey gül ey gül ko Nazim olsun
 Her dem gülüne külbül külbül gülüne her dem

3
7

14)

Kürsi-i İstiğrak

Kenâr-ı bahârde hoş bir mahâl bir nâzır-ı âlem
Tahaccür eylesin bir mevcud, üstünde bir âdem
Giyinmiştir beyaz annâ bakarsın arz eder matem
Hoyalettir oturmüş, fikr ile mesguldür her den

Bulutlar, dalgalar, yıldızlar etrafında hep mahrem

Ağaçlar, cûylar, kuşlar, çiçekler daima hurrem

Bu tenha yerleri gördün mü? Sen sanma hâlidir

Hoyalâtında meskündür, bu yerler pür maâlidir

Muhat-ı aczdır, hem lâtenâhi birle mâlidir

Bu mevki'dir yerim sahilde bir kürsi-i âlidir

Bulutlar

Sukûnetle kusanmış hâyhûy-ı şehri gûş eyle

Şehâb-ı handerîz ü berk-i yekser-kahrı gûş eyle

Ağaçlardan çıkan efkârı seyret, nehri gûş eyle

Bu vahşetgâhta gel benimle dehri gûş eyle

Bulutlar

Düşün ol zâtı kim enriyle zâtından iyan olmuş

Vücut-ı sermedisinden zenîn ü âsman olmuş

Düşün deryayı, her bir katre bir mevc-i bikeran olmuş

Hafâyâ-yı ilâhidir ki yekdil, yekzeban olmuş

Bulutlar

Odur hiçi-i mâzi luccer-i surh-ı sermediyvette

Bu târikî-i mustakbel ebûd-i sermediyvette

Durur bir Kübriyâ-yı binihayet nûr u zulmette

Beraber cümle mevcudat i eşya hep muhabbette

Bulutlar

Eder yekdigerin takbil daim zühre vü zerre

Yürür bir yolda murgu mâhi vü mehtab u sebperre

Otur su minber-i derya muhat-ı senge bir kerre

Hemen Allahı gör samit semadan bahr ite berre

Bulutlar dalgalar, yıldızlar etrafında hep mahrem

Ağaçlar, cûylar, kuşlar, çiçekler daima hurrem

Yürür her şeye bir r-î... .., unesildir

Zilfîle sîretî... .. cism-i zâildir

Bu hey'et zirî... .. slîye mildir

Gidarlar... .. bir fayza nâildir

... ..

Döner zâif... .. rûller gağlar

Çenem mai... .. dâğlar,

Şafaklar... .. sîn ü zer bağlar

Bu şenlik... .. bir ağılar

... ..

Iner sîl... .. kuçuk kız kâhten tenhe

Doğarken necî-i... .. vî nîpeyla

-Geçer peyk-i... .. cûsis-i derya

Ceres yûl-i... .. oylar dordini ihyâ

... .. Eulutlar, le zâler, aldızlar strafında hep mahrem

... .. kuglar, cûy ar, kuçuklar çicekler dîme hurten

x x x

Dîdem ruhunu u gözler gözler ruhunu dîdem *nefûlu nefâilün*

Kiblem olalı kaşın kaşın olalı kiblem

Cennet gibidir rûyun rûyun gibidir cennet

Âdem doyamaz sana sana doyamaz âdem

Gamzen ciğerim deldi deldi ciğerim gamzen

Bilmem nicolur halim halim nicolur bilmem

Vuslat bileli hecrin hecrin bileli vuslat

Naten görünür şâdî şâdî görünür matem

Zahmım göricek cânâ cânâ göricek zahmım

Merhem koyasın bir gün bir gün koyasın merhem

Sende nazarı daim daim nazarı sende

Âlem yüzüne meftun meftun yüzüne âlem

Olsun ko Nazîm ey gül' ey gül ko Nazîm olsun

Her dem gülüne bûlbûl bûlbûl gülüne her dem

Riyâh-ı Leyal'den
 Ey gizle kebuterlerin aheste sürûdu,
 Ey mirvaha-i lanc-i mürgan,
 Ey bâd-ı hırâmân,
 Âfâka inince gecenin sût-re-i dâdu
 Başlarsın ufuktan seyelâna
 Balın-i cihana.
 Ol dem ki olur, ey tarab-âmûz-i hayâlât,
 Bir nâ-yı zümür-rûd gibi nâlân,
 Destinde nihâlânâ ...
 Ol dem ki olur dest-i bilûrunda semâvât
 Bir çeng-i dilâvîz-i müzenheb;
 Bir âd-ı mükevkeb...
 Ol dem getir ondan bana ey bâd-ı peyemres,
 Ondan bana sen gizleçe bir ses,
 Ey bâd-ı peyemres,
 Ol dem getir ondan bana sen gizlice bir ses,
 ol dem götür ey bâd-ı şebangâh,
 Benden ona bir ah..

TDV İSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 059-228/98

.....
 Mizmâr-ı serâdan gelen âsûde nevâlar
 Gûlardaki sâzende hayâlât,
 Dağlardaki esvat,
 Ebhâr ü sevahildeki bîhûde sadalar
 Vermez dil-i şebhîzime ârâm;
 Etmez beni hoşkâm.
 Sen neyleyim elhân-ı yekâheng-i cihânı?..
 Ey lâne-i seyyâl-i mezâhir,
 Ey bâd-ı meşacir,
 Anlat bana bir dildoki ahong-i nihânı,
 Gönder bana bir zemzeme-i sâf,
 Bir nağme-i şeffâf...
 Bir ses getir ondan bana ey bâd-ı peyemres,
 Bir şeb getir ey bâd-ı peyemres,
 Ondan bana bir ses.
 Ey bâd-ı peyemres getir ondan bana bir ses;
 Yahut götür ey bâd-ı şebangâh,
 Benden ona bir ah..

2

Cehap Şehabettin

Akşam Müsikisi

Kandilli'de eski bahçelerde,
 Akşam kapanınca perde perde,
 Bir hâtıra zevki var kederde.

Artık ne gelen, ne beklenen var,
 Tenhâ yolun üstünde rüzgâr
 Teşrin yapraklarıyla oynar.

Gittikçe derinleşir saatler;
 Rikkatle, yavaş yavaş ve yer yer,
 Sessizlik daimâ ilerler.

Ürperme verir hayale sık sık,
 Her bir kapıdan giren karanlık,
 Çok belli ayak sesinden artık.

Gözlerden uzaklaşınca dünya,
 Binbir geceden birinde ,güyâ,
 Başlar ru'yâ içinde ru'yâ .

I.- K a b u s n a m e.

- a) Kabusname nasıl bir eserdir?
b) Bu eserin muhtelif bakımlardan değerini ve hususiyetlerini gösteriniz.

II.- A ş ı k p a ş a z a d e' d e n:

Yirmiyedinci Bâb

Bu bâb anı beyan eder kim Tekvüri kızıyile neylediler

Çünkü Allah fazlıyile hisar feth olındı, tekvüri kızıyile Gazi Rahman'a verdiler, Orhan Gazi'ye göndürdüler. Gazi Rahman dahi geldi. Orhan'ı Yenişehir'de buldı. Haber neyise verdi. Tekvüri ve kızını ve malını Orhan Gazi'ye teslim etdi. Gazi dahi kızı Gazi Rahman'a verdi. Getürdüğü maldan dahi hayli nesne verdi. Ve bu zamanda bir Karaca Rahman dahi söylenür. Ol dahi Gazi Rahman'un neslindendir. Ol dahi İstanbul'a hayli iş edübdür. Tâ anun zamanında İstanbul'da oğlancuklar ağlasalar korkudurlar idi kim: "Ağlama, Karaca Rahman geliyür" derler idi. Hay azizler, bu menakıbı kim fakir yazdum, Vallahi cemî'sine ilmüm erdi, andan yazdum. Sanmanuz kim yabandan yazdum.

N a z m

- Bu ömür seksenaltı olduğında Muhammed Buğdan'a ağduğında
Çözildi sancağı, kösler çalındı Gönülü devlet ilen gittiğinde
Hücum-ı devleti dutdı cihanı Durub İstanbul'dan çıktığında
Menakıb yazmağa defter çıkardum Beyan etdüm nişanın bulduğında
Yedi hutbe, sekiz Han ayazı'd'a O cum'a gün gazaya gittiğinde
Kalem dutdum, menakıbı ki yazdum Kulak dut sen Aşık dedüğünde
a) Altı çizilmiş olan kelimeleri, deyimleri, ve mısraları açıklayınız,
b) Bu parçadan müellif ve eseri hakkında ne gibi bilgiler edinmek mümkündür,
c) Aşıkpaşazade'nin eseri ve üslubu hakkında bildiklerinizi yazınız.

III.- D u r s u n B e y T a r i h i ' n d e n:

Elkıssa bir vakt-i şerifte ki ssud-i nıkfâl(1) ile hâlf(2) ve her nuhusetten hâlf(3) idi, kal'a üzerine kazâ-i rabbânî gibi nüzul-i iclâl(4) buyurdu, tertib-i Osmânî üzere ortada bârgâh-ı felek-ıstibâh(5) arâste(6) târem-i İrem(7) gibi kurulub hâle kameri ihata eder gibi yeniçeri çadırları dayire bağlayub İstanbul kal'asına benzer karşusunda bir kal'a göründü. İshak Paşa ki merhum Sultan Murad Han'ın - aleyhirrahmeti ver-rıdvan(8) - murabbâ vezirlerindendi, Anadolu Beyliği anun taht-ı eyaletinde idi, Anadolu askeriyle ki

B e y t

- Tığ-ı şehametile(9) kamu mîr-i mülkdâr(10)
Dâm-ı şecaatle kamu şîr-i bebergîr(11)
meymene'de(12) ve Dayı Karacabey ki Sultan Alaeddin dayısı idi ve darb-ı
şemsîr(13) ve remy-i tîr(14) ve re'y ü tedbir ümüründe mahir ve bahadır ci-
gerdâr(15) er idi, Rumeli Beylerbeyisi idi, Rumeli askeriyle

M ı s r a'

Dilfran(16) ü şfran kamu safşiken(17)
meysere'de(18) kondılar.

Kelimeler: 1) Falı, akıbeti iyi olan seadet, 2) Süslü, 3) Uzak, Boş, 4) Şevketle bir yere inmek, konmak, 5) Feleğe benzeyen karargâh, otağ, 6) süslü, kurulmuş, 7) İrem çardağı, 8) Allah rahmet etsin ve kendisinden razı olsun, 9) Merdlik kılıcı ile, 10) Mülk sahibi bey, 11) Pars avlıyan arslan, 12) Sağ kanad, 13) Kılıç vurmak, kılıç çalmak, 14) Ok atmak, 15) cesur, yiğit, yürekli, 16) Kahramanlar, 17) Safyartan, 18) Sol kanad.

- a) Bu parçayı bugünkü dille olduğu gibi yazınız,
b) Bu parçayı yukarıdaki ile karşılaştırarak bu mukayeseden 15. asrın hesri hakkında çıkarabileceğiniz hükümleri kısaca sıralayınız.

IV.- M u n a z a r a.

- a) Munazara nasıl bir edebî nevidir?
b) Deli Lûtfi'nin munazarasında ne gibi hususiyetler hatırlıyorsunuz, kısaca yazınız.

20 Nisan 1955

I.- Metinler

- 1.- Bir kez yüzünü gören. . . (Ab.Gölpınarlı, Ynub Emre Divanı,
57/XXIV)
- 2.- İy aşıkân, iy aşıkân . . . (aynı eser, 48/VIII)
- 3.- Bimekânem bu cihanda. . . (aynı eser, 5I/XIII)
- 4.- Her öğrencinin tek olarak hazırladığı üç şiir
- 5.- Yeni Eflâtunculuk
- 6.- Plotinos
- 7.- Nirvana
 - a) Bir saadet hali olarak Nirvana
 - b) Akideye ait beyanlar
- 8.- İslâmî Tasavvuf

II.- Edebî Meslekler

1. Klâsisizm
- 2.- Romantizm
- 3.- Realizm
- 4.- Natüralizm
- 5.- Sembolizm
- 6.- Parnasiyenler
- 7.- Fütürizm
- 8.- Ekspresiyonizm
- 9.- Sürrealizm
- 10.- Egzistansiyalizm

III.- Her öğrencinin hazırladığı ikişer ödev üzerinde konuşmalar

Şube: I-B
1956/57 Yılında Açıklanan Parçalar

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 038-228/101

1. Nesimi	Gazel:22	Getür, getür, getür... -
2. Ahmet Dâi,	S.81	Eyâ Hurşid-i Mehpeyker..... -
3. Ahmet Paşa	Gazel:7	Eyâ peri...
4. " "	" :8	Ey fitnesi çok...
5. Necati	" :1	Döne döne...
7. " "	" :4	Lâle-hadler....
8. Elvan Şirazi	Müstezat	
9. Visali,	Sade türkçe gazel	
10. Emri,	müstezat	
11. Nev'i,	Gazel	Böyle redifli
12. Ruhî,	Terkibibend'den	Gör zahidi kim....
13. " "	" " " "	Vardım seheri,,,
14. " "	" " " "	Dünya talebiyle...
15. " "	" " " "	Verdik dil-ü can ile...
16. Fuzuli,	gazel 7	Yârab...
17. " "	" 12	Aşiyân-ı mürğ-i dil...
18. " "	" 24	Gönlüm...
19. " "	Mübeddes	Dün saye saldı...
20. " "	Mesnevi'den S.244/45	Leyli deme...-Gülsuyu sepip...
21. Nef'i,	Sakiname, bend. I	
22. " "	Siham-ı Kaza'dan, S.444	Sana şetmeylemek olursa... 'ya kadar
23. Şeyh Galip	Hüsn-ü Aşk'tan, S.618	Agaz-ı Dastan-ı Beni-mahabbet
24. Namik Kemal:	Vatan Kasidesi	
24. Kanuni:	Gazel	
25. Yahya Kemal:	Selimname, Başlayış	
25. " "	" " :İtrî	
26. Tevfik Fikret:	Fuzuli	
27. Ahmet Haşim:	Ölmek	
28. Ahmet Hamdi Tanpınar:	Fuzuli makalesi	
29. Namik Kemal:	Abdülhak Hâmid'e mektup, Antoloji, S.267	
30. Eski Nesir'den:		
31. Aşıkpaşazade'den:	Osman Gazi'nin ölümü	
31. " " " "	Aydos Hisarı nasıl alındı? :	
32. Fatih'in	Galata ehalişine verdiği ahitname	
33. Sinan Paşa:	Tazarruattan	
34. Kabusname'den:	Şairler terbiyetin Beyaneder	

B a h i s l e r .

- Edebiyat Bilgileri: Kaside - Gazel - Musammatlar - Hamse - Müstezat
Aruz -
- Kitaplar : Muhakemetülluğateyn - Keşfüzzunun - Divan-ı Lûgat-it
Türk - Kabusname - Mantıkuttayr
- Konular : Tasavvuf - XIV. Asır Türk Edebiyatı - XV. Asır Türk
Edebiyatı - Necati - Eski Türk Yazıları
- Destanlar: Oğuz Destanı - Alp Er Tunga Destanı - Uygur Destanı -
Ergenekon - Gök Türk Destanı - Şehname - Gilgamiş des-
tanı - Mahpazarata - Ramayana.
- Yıllık Vazifeler : (Her öğrencinin ayrı olarak, tam durumda imtihana geti-
rilecek)

1. Nesimi: Gazel ,22	Getür, getür, getür... /
2. Ahmet Dai: "	Eyâ Hurşid-i Mehpeyker... /
3. Şeyhî: Harnama *	
4. Ahmet Paşa: Gazel	Nicesin....
5. " " " : "	Ey Fitnesi çok...
6. Necatî : "	Lâle-hadler...
7. Elvan Şirazi: Müstezat	Gör zahidi kim...
8. Ruhi: Terkibibend'den	Aşyan-ı mürğî dil...
9. Fuzulî: Gazel	Gönlüm redifli
10. " " : "	Dün saye saldı....
11. " " : Müseddes	Son parça
12. " " : Al-i Aba meşsiyesinden	
13. " " : Leylâ-Mecnun'dan, s.244-245	Ferman-ı aşka...
14. Baki : Gazel	Neylersin ...
15. Behâî : "	
16. Nef'î : Sakiname'den, I	
17. " : Siham-ı Kaza'dan, s.444/45	Haddeden geçmiş....
18. Nedim : Gazel	Mest-i nazım...
19. " " "	
20. " Şarkı, s.573	
21. Şeyh Galip: Gazel	Yine zevrak-ı derunum...
22. " " : Hüsn-ü Aşk'tan: Agaz-ı Dastan-ı Benimahabbet, s.618/19	
23. Kanunî, Gazel	
24. Selimî: Murabba	
25. Namık Kemal: Vatan Kasidesi	
26. Hâmit : Kürsi-i İstiğrak	
27. Ahmet Haşim: Ölmek	
28. Tefvik Fikret: Fuzulî	
29. Yahya Kemal: İtrî	
30. " " : Selimname-I	

K o n u l a r

- Edebiyat Bilgileri: Gazel - Kaside - Terkibibend - Terciibend - Aruz - Kafiye
Müstezat - Tem - Motif - Efsane - Menkıbe - mit - Tehzil
Mitoloji - Allegori - Hamse
- Kitaplar : Divan-ı Lûgat-it Türk - Muhakemetülluğateyn - Mantıkuttayr
Keşfüzzunun - Kabusname
- Bahisler : Türk Edebiyatının Devirleri - XIV. Asır Türk Edebiyatı -
XV. Asır Türk Edebiyatı -
- Nesir Örnekleri: Aydos Kalesinin alınması - Osman Gazi'nin Ölümü -
Şairler Terbiyetin Beyaneder - Tazarruattan - Hamid'e
Mektup
- Destanlar: Destan nedir? - Saka Destanları - Uygur Destanı - Gök
Türk Destanı - Hun Destanı - Şehname - Hind Destanı
Eski Türk Dili ve Lehçeleri - Göktürk Alfanesi - Orhun
Abideleri

I.- Metinler

- 1.- Bir kez yüzünü gören... (Ab.Gölpınarlı, Yunus Emre Divanı, 57/XXIV)
- 2.- İy aşıkan, iy aşıkan... (aynı eser, 48/VIII)
- 3.- Bimekânem bu cihanda... (aynı eser, 51/XIII)
- 4.- Her öğrencinin tek olarak hazırladığı üç şiir
- 5.- Yeni Eflânculuk
- 6.- Plotinos
- 7.- Nirvana:
 - a) Bir saadet hali olarak Nirvana
 - b) Akiedeye ait beyanlar
- 8.- İslâmî Tasavvuf

II.- Edebi Meslekler

- 1.- Klâsisizm
- 2.- Romantisisizm
- 3.- Realizm
- 4.- Natüralizm
- 5.- Sembolizm
- 6.- Parnasiyenler
- 7.- Fütürizm
- 8.- Ekspresiyönizm
- 9.- Sürrealizm
- 10.- Egzistansiyalizm

III.- Her öğrencinin hazırladığı ikişer ödev üzerinde konuşmalar

KARA BİR GÜN

Fransız Generalinin dün şehrimize vürudu münasebetiyle bir kısım vatandaşlarımız tarafından icra olunan nümâyiş Türk'ün ve İslâm'ın kalbinde ve tarihinde müebbeden kanıyacak bir ceriha açtı. Aradan asırlar geçse ve bu günkü hüzn ü idbarımız şevk u ikbale münkâlib olsa yine bu acıyı hissedecek ve bu hüzn ü teessürü evlâd u ahfâdımıza nesilden nesile ağlayacak bir miras terkedeceğiz.

Almanya orduları 1871 senesinde Paris'e dahil olarak -Büyük Napoleon'un neside-i mütehaccire-i muzafferiyatı olan - Tak-ı Zafer altından geçerken bile Fransızlar bizim kadar hakaret görmemişti. Ve bizim dün sabah 9 dan II'e kadar hissettiğimiz ye's ü azabı duymamıştı çünkü (Fransız) namını taşıyan her fert, çünkü yalnız Hristiyanlar değil, Yahudi Fransızlarla Cezayirli Müslümanlar o matem-i milli karşısında ayn-i telhhûf ve hicab ile ağlamış, kı-zarmışlardı.

Biz ise mevcudiyet-i milliyye ve lisaniyelerini bizim uluvv-i cenabımıza medyûn olan bir kısım halkın hay-u-huy-ı şematetiyle matem-i muazzezimize en acı hakaretlerin birer tokat şeklinde atıldığını gördük. (Buna müstahak değildik) diyemeyiz. Müstakil olmasaydık bu felâkete duçar olmazdık. Her kavmin sahaif-i haytında bir çok ikbal ve idbar sahifeleri vardır. Fransa kralı I. Fransuva'ya (Charlken)'in mahpesinden kurtarmış ve koca Viyana şehrini ker-rat ile sarmış bir ümmetin defter-i mukadderatında böyle bir satr-ı elîm mas-tûr imiş. Her hâl, mütehavvildir. Arabların güzel bir sözü var: İSBİR FEİNNED-
-DEHRE LÂYASBİR derler.

Süleyman Nazif

TÜRK İLAHİSİ

Dedem koynunda yattıkça benimsin ey güzel toprak,
Neler yapmış bu millet, en yakın bir târîhe bir sor, bak.
Yerim sensin, göğüm sensin, cihânım, cennetim hep sen:
Nasıl bir zinde bir millet çıktı gördüm hasta sînenden.
Evet mecrûh idin, mecrûh iken de vardı îmânın,
Umıdın, kuvvetin, azmin, kanın, aşk-ı hurûşânın.
Eğer necm ü hilâl olsaydı âfil, muzmahil Türksüz,
Kalırdı bizce yıldızlar, kamerler kimsesiz, öksüz.
Yaşattın, çok yaşa, târîhimi ikbâl ü izzetle,
Koşar âtî, koşar mâzî seni tebcîle minnetle.
Yerim sensin, göğüm sensin, cihânım, cennetim hep sen:
Nasıl bir şanlı millet çıktı gördüm canlı sînenden.

Süleyman nazîf

1956-1957 ders yılında incelenen metinler

Edebiyat Kolu: 1/A

1. Nesimî : G a z e l, 22 Getür, getür, getür....
2. Ahmet Dâî: G a z e l, Eyâ hürşid-i mehpeyker....
3. Şeyhî : Har-nâme,
4. Ahmet Paşa: G a z e l, Nicesin....
5. " " : G a z e l, Ey fitnesi çok.....
6. Necatî : G a z e l, Lâle-hadler.....
7. Elvan Şirazi: M ü s t e z a t,
8. Ruhi : Terkib-i bend, Gör zâhidi kim,....
9. Fuzûlî : G a z e l, Âşiyân-ı mîrg-ı dil.....
10. " : G a z e l, (Gönlüm) redifli
11. " : M ü s e d d e s, Dün sâye saldı.....
12. " : M e r s i y e, (Âl-i Abâ'nın son parçası)
13. " : Laylâ-Mecnun'dan, s. 244-245
14. Bâkî : G a z e l, Ferhân-ı aşka.....
15. Behâî : G a z e l, Neylersin.....
16. Nef'î : Sâki-nâme'den, s. I
17. " : Sihâm-ı kazâ'dan, s.244-245
18. Nodim : G a z e l, Haddeden geçmiş....
19. " : G a z e l, Mest-i nâsım.....
20. " : Ş a r k ı, s. 573
21. Şeyh Galip : G a z e l, Yine zevrek-ı derûnum...
22. " " : Hüsn ü Aşk'dan, Agaaz-ı Dastan-ı Benî-mahabbet, s.618/19
23. Kanunî : G a z e l,
24. Selimî : M u r a b b a'
25. Namık Kemal: Vatan Kasidesi
26. Abdülhak Hâmit: Kürsî-i istiğrak
27. Ahmet Haşim: Ö l m e k
28. Tevfik Fikret: F u z û l î
29. Yahya Kemal: İ t r î
30. " " : S e l i m-nâ m e, I.

KONULAR

Edebiyat Bilgileri: Gazel - Kaside - Terkib-i Bend - Tercî-i Bend- Arus
Kafiye - Müstezat- Tem - Motif - Efsane - Menkibe - Mit - Teh-
zil- Mitoloji - Allegori- Hamse.

Kitaplar : Divan-ı İlgâat-it-Türk - Muhakot-ül-lûgateyn-
Mantık-ut-tayr- Keşf-üz-zühd - Kaabus-nâme.

Bahisler : Türk Edebiyatının Devirleri - XIV . asır Türk
Edebiyatı - XV. asır Türk Edebiyatı.

Nesir Örnekleri: Aydos Kalesi'nin alınması- Osman Gazi'
nin ölümü - Şairler terbiyetin boyan eder- Abdülhak Hâ-
mid'e mektup.

Destanlar : Destan'ın tarifi - Saka Destanları - Uygur
Destanı - Gök-Türk Destanı - Hun Destanı- Şehname- Hind
Destanı - Eski Türk Dili ve Lehçeleri- Gök-Türk Alfabe-
si- Orhun İbideleri.

1956-1957 ders yılında incelenen metinler

Edebiyat Kolu : 1/B

1. Nesimî : G a z e l, 22 Getür, getür, getür...
2. Ahmet Dâî: G a z e l, 51 Eyâ hurşid-i mekpeyker..
3. Ahmet Paşa: G a z e l, 7 Eyâ perî.....
4. " " : G a z e l, 8 Ey fitnesi çok....
5. Necatî : G a z e l, 1 Döne döne.....
6. " : G a z e l, 4 Lâle-hadler.....
7. Elvan Şirazi: M ü s t e z a t
8. Visalî : G a z e l (Sade Türkçe)
9. Emrî : M ü s t e z a t
10. Nev'î : G a z e l, (Böyle) redifli.
11. Ruhi : Terkiib-i Bend, Gör zâhidi kim...
12. " : " " Vardım seherî.....
13. " : " " Dünya talebiyle.....
14. " : " " Verdik dil dil ü can ile
15. Fuzûlî : G a z e l, 7 Yârab.....
16. " : " , 12 İşiyaneî miğ-i dil....
17. " : " , 24 (Gönlüm) redifli.
18. " : M ü s e d d e s Dün sâye saldı....
19. " : Leylâ-Mecnun'dan, s. 244/245 Leyli deme...Gülsuyu se-
pîp.
20. Nef'î : Sâki-nâme'den, bend I.
21. " : Sihân-ı kazâ'dan , s. 244/245
22. Şeyh Galip: Hisn ü Aşk'dan, s. 618 Agaaz-ı Dastan-ı Bonî-
mahabbet
23. Namık Kemal: Vatan Kasidesi
24. Kanunî : G a z e l,
25. Yahya Kemal: Selim-nâme, Başlayış.
26. " " : İtrî
27. Tevfik Fikret: F u z û l î
28. Ahmet Haşim : Ö l m e k
29. N a m î k K e m a l : Abdülhak Hâmid'e mektup, Antoloji, s. 267
30. A. Hamîî Wanzînar: F u z û l î makalesi.
31. Râzîkpaşazâde'den : Osman Gazi'nin Ölümü
32. " : Aydos Hisarının alınması.
33. Fâtih'in Galata ehâlisine verdiği ahit-nâme.
34. Sinan Paşa : T a z a r r u a t'dan
35. Kaabus-nâme'den : Şairler terbiyetin beyan eder.

KONULAR

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 058-228/107

Edebiyat Bilgileri: Gazel - Kaside - Terki-i Bend - Terci-i Bend
Aruz - Kafiye - Müstezat - Tem - Motif - Efsane - Menkıbe -
Mith - Tehzib - Mitoloji - Allegori - Hamse.

Kitaplar : Divan-ı Lügat-it-Türk - Muhakemet-ül-Lügateyn - Man-
kıkkı tık-ut-tayr - Keşf-üz-zünûn - Kaabus-nâme.

Bahisler : Türk Edebiyatının Devirleri - XIV. asır Türk Edebi-
yatı - XV. asır Türk Edebiyatı.

Destanlar : Destanın tarifi - Saka Destanları - Uygur Destanı -
Gök-Türk Destanı - Hun Destanı - Şehnâme - Hind Destanı -
Eski Türk dili ve lehçeleri - Gök-Türk alfabesi - Orhun Abi-
deleri.

Yıllık Ödevler : (Her öğrenci, ödevini eksiksiz olarak imtihana geti-
recektir.)

Bir Günün Sonunda Arzu

Sorular:

I- "Bir sırma kemendir suya baksam
Akşam yine akşam yine akşam
Göllerde bu dem bir karniş olsam,"
misralarından hareket ederek;

a) vezni bulunuz,

b) Şairin hayat görüşünü belirtiniz,

c) Karniş olmayı niçin arzuladığını söyleyiniz.

II- "Güller ki karniştan daha nâlan
Gün doğdu yarık arkalarında,"
misralarını açıklayınız.

III- Şairin bildiğiniz diğer şiirlerini de hatırlayarak genel etem üzerinde düşündükleriniz.

IV- Şairin hangi 'ekol'e mensup olduğunu söyleyin ve bu ekol hakkında kısa bilgi vererek diğer mümessillerinden bildiklerinizi yazınız.

" Vur, güzel aşıklar cenazesinden
Kırmızı meş'aller yakanları vur;
Şehvetin raksına yetim sesinden
Besteler şarkılar yapanları vur. "

1- Şiirin:

- a) Adını,
- b)Yazarını,
- c) Vezin ve kafiyesini yazınız.

2-"Şehvetin raksına yetim sesinden

Besteler şarkılar yapanları vur." mısralarından ne anlıyorsunuz?

3- "Aşıklar cenazesinden kırmızı meşaleler yakanları vur" sözlerinden anladıklarınızı yazınız.

4- "Vur" kelimesinin böyle çok tekrar edildiği bir şiir hatırlıyor musunuz? Adını ve yazarını yazınız.

5- Yazarın "vur" diye hitab ettikleri ve vurulmasını istedikleri kimlerdir?

Faruk Paşay
2 Edb/A 575

1-6-1966

M. Akif Ersoy'un "Doguda otel Batıda otel'inden

1- Pirin veznini bulunuz, kafiyelerini gösteriniz.

2- "Meğer oteller olurmuş saray kadar mamur
Adam pircerde yasar mis içinde mest-i huzur" ile
Ziya Paşa'nın

"Diyar-ı küfrü gezdim beldele kâşaneler gördüm"
beyti ile başlayan gazelini hatırlayarak karşılaştırınız.

3- "Kütükte mahlası han, sinni lâkal yetmiş
Zavallı âhır-ı ömründe irtidat etmiş" ve

"Eteklerinden inerken kabuk tutar yapınur"
sözlerinden anlattıklarınızı yazınız.

4- Pirin dili ve türü hakkında bilgi veriniz.

5- Sair hakkında kısa bilgi verildikten sonra, sairin
size önemli olan sırrlarının adlarını yazınız.

557
Vali Kızıoğlu

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 028-228/111

- EDEBİYAT SORULAR -

Nesiminden Bir Gazel:

Getür, getür, getür ol kâseyi revanpenven
Getür, getür, getür ol cenğı bir nevâ gösteren

Nesimî

- S.1 Bu şiinde şair neşin aynı kelimeleri kullanmış
kelime tekrarı şiire bir başkalık kazandırıyor mu?
- S.2 Şiinde kaflıya dikkatini gösteriniz
- S.3 Şiirin uccatni bulunuz
- S.4 Bu şiiri divan edebiyatı türlerinden hangisine
ait olduğunu söyleyiniz, bu tür hakkında kısa bilgi
veriniz.
- S.5 Şiirin konusunu kısaca anlatınız
- S.6 Nesimî hakkında bilgilerinizi yazınız.

Bir kez yüzünü gören ardından unutmaya
Tesbîhi sen olasın Ol ayruk din tutmaya

1-a) Yunus dâimî yüzünü nerede görmüştür

b) Kafiyesi

2- Beyiti aekdayımız

3. Unuda şekerini eştireyüben yutmaya
mısramı aekdayımız

a) Şeker kelimesinden ne kestediği

4- İsrâfil sur urreak mahluk yine turreak

mısramı aekdayımız.

İsrâfil kimdir? varlığı nedir?

İsrâfil surunu öttürünce ne olacaktı (şiiinde)

5. Zühre gökten inüben sazın nevaht iderse

İsretüm sen olasın güzüm senden gitmeye

Beyiti size neleri hatırlatıyor.

Firâz-ı zirve-i Sînâ-yı kahra yükselerek
Oradan,
Oradan düşmek ölmek istiyorum.
Cauf-i ye's - âsinâ-yı hüsrana

1. a) Yukarıdaki parça kimin aittir?
b) Parçanın adı nedir?
2. Vezni nedir?
3. Nazım şeklini söyleyip, bildiğiniz kadar bilgi veriniz.
4. Kanlı bir gömlük
Gibi hârâ-yı şamsi arkandan
Alıp sürükleyerek
O dem ki refref-i hastiye samt olur. kaim
Uz^{er} günün dem-i âlâjîs-i zevalinde
Sürüklenir sular âfâta su'le halinde
Son mısra diğer mısralara dayanarak açıkla-
yınız.
5. "Savt-ı ümid-i kalbi dinlemeden
cauf-i hüsrâna düşmek istiyorum," mısraları
sizede şiirin hangi kısmında bulunmaktadır?
Neden? Mısraların anlamını açıklayınız.

Kammi Mersiyesi I. kısım

- 1- Parçanın nazım şeklini söyleyiniz ve kısa bilgi veriniz.
- 2- Versini bulunuz.
- 3- Parçanın kafiyelerini ses bakımından inceleyiniz.
- 4- "Ey pâ-y-bend-i dâ'ngeli-i kayd-ı nâmû-neng"
mısrağın açıklayınız.
- 5- "İbret gövnde niceyedek gaffet uylusu"
mısrağındaki "gaffet uylusu",
« Yetmez mi sana vâkıa-i şâh-ı şîr-ceng »
mısrağındaki "şîr" kelimesi size bir başka şiiri
hatırlatıyor mu o şiirin yararını ve nazım şeklini, ona
bağlı olarakta ismini söyleyiniz.

" O belde

Hangi bir kit'a-i muhayyelde ?

Hangi bir nehr-i dâr ile mahdud ?

Bir yalan yer midir veyâ mevcûd

Fakat bulunmayacak bir melâz-ı hulyâ mı ?

Bilmem ... yalnız

Bildiğim sen ve ben ve mâi deniz

Ve bu akşam ki eyliyor tehziz

Bende evfâr-ı hûznü ilhamı,

Uzak

Ve mâi gölgeli bir beldeden cüdâ kalorak

Bu nefy ü hicre müebbed bu yende mahkumuz,

Ahmet Haşim

1. Şairin, " o belde " dediği yer neresidir ?

a) Şiine nasıl bir duygu hoktmdir ?

b) Tasovvur ettiği hayallerin bir hakikati karşıladığından emin midir ? Niçin ?

2. Haşim'i geçen sene okuduğumuz edebi ekollenden hangi sine sokabilirsiniz. Bu ekol hakkında bilgi verip Ahmet Haşim'de bu ekolün izlerini arayın.

3. Veznin, değişik olmasının sizce özel bir sebebi vardır.

a) Senveti Fünûn'cularda ve Ahmet Haşim'de vezin hangi gayelere yardımcı olmuştur ?

b) Şarıçada veznin değişik şekillerini gösterin.

4. Şairin " Bu nefy ü hicre müebbed bu yende mahkumuz, dediği yer nasıl bir yendir ? Şiirin tamamını düşünerek anlatınız.

5. Şiirin şekli nedir ? Bu şekil ne zaman değişikliğe uğramıştır. Eski şekliyle arasında ne gibi değişiklikler göze çarpar.

Kürsi - i İstıkrak

- 1- Parşanın vezni nedir?
- 2- "Kenar-ı bahrede hoş bir mahaldir nazır-ı âlem
Tahaccür eylemiş bir mevcud üstünde bir âdem,
beytinden anladığınızı yazın.
- 3- Parşanın şekli nedir? Kafiyeleşmesini gös-
teriniz.
- 4- Bu şiirde Şairin tabiata bakarak
Tanrı'ya bir kere daha hayran kaldı-
ğını gösteren kısımlar var mıdır?
- 5- Şairin tasvirini yaptığı tabiat par-
çası vatanımızda mıdır? Görüşünüzü
hangi beyitle açıklayacaksınız.
- 6- "Ağaçlardan çıkan efkâr, sözünden ne
anlıyorsunuz?

Cavî Seyyid
Edeb. Ü.A.
561

6-Hurim. 366.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089.228/117

- SORULAR -

Nela dehr işe nîrânım yo işe ankayım
Ne acep seyl gibi qayılmam deriyim

Göze göstermez ise tan mı ben her edna
Ki nazar fark idecek mertebeden a'layım

Bakiyâ din-i Muhammed hakân âlemek
Dem-i can bahs ile nam işe bugün isâyım

1- Yukarıdaki parçanın

a). Versinini bulun

b). Köfiye ^{şin} harflerine göre bir semada gösterin

c). Türü hakkında bilgi verin

2- «Anka» sözünden ne anlattığınızı yazınız.

3- «Ne acep» sözü burada ^{hangi anlamda} kullanılmıştır?

4- İlk iki beyite dayanarak

«Ki nazar fark idecek mertebeden a'layım» sözün
den anladığınızı yazın

5- Son beyiti elektayınız. Buradaki işâyım ~~sözünden~~
ne anlattığınızı nîrân ^{sanatı} kullanmıştır?

6- Yazarını söyleyin ve hakkında bilgi verin

«Diyar-ı küfrü gezdim beldeler kâşâneler gördüm
«Dolaftım mülk-i islâmı bütün rîvaneler gördüm»

«Bulundum ben dahi darü's-sifâ-yı Bâbiâli'de
«Felâatun'u beğenmez anda çok divaneler gördüm»

- 1- a) Yukardaki parçanın nazım şekli ne olabilir ?
b) Vezni bulunuz.
c) Kafiye ve rediflerini gösteriniz.

2- «Diyar-ı küfrü» ve «Mülk-i islâm» sözlerinden ne anlıyorsunuz, şair her ikisi arasında ne gibi farklar görüyor?

3-

«Ziya değmez humarı keyfine meyhaneye-i dehrin
«Bu ürettikte ben çok durmadım ammâ neler gördüm»

- a) Beyti açıklayınız,
b) Beyit şiirin nevidir ?

4- Yukardaki beyitlerin şairi kimdir ?

- b) Bu şair, edebiyatımızın hangi devrine girer ?
c) Yukardaki parçalara bakarak bu devrin fıkri ve edebi özelliklerini divan edebiyatıyla karşılaştırabilir misiniz ?

5- Bu sene okuduğunuz parçalar içinde aynı temi işleyen bir başka manzume hatırlıyor musunuz ? Şairi kimdi ?

BAKİ'nin GAZELİNİ TAŞTİR

Sorular:

1- "Taştir" sözü hakkında bildiğinizi kısaca belirtiniz.

2- " Baş eğmeziz edaniye dünya-yı dün için
■ttik feda zavahiri şevk-i derun için "
mısralarından anladıklarınızı yazınız.

3- ~~Şiir~~^{bevi}in veznini bulunuz. *kafiyeleniğini gösteriniz ?*

4- "Minnet Hudaya devlet-i dünya fena bulur
Elhak gazelde neşve-i Baki beka bulur
Ahlaf o nazka guş tutarken safa bulur
Taştirimiz bu sayede az çok baha bulur
Baki kalur sahife-i alemde adımız "

Yukarıdaki parçada "Baki" kelimelerinin hangi anlamlara geldiğini açıklayınız.

5- Baki ve Yahya Kemal'in kaçınıcı yüzyıllarda yaşadıklarını yazınız, Yahya Kemal'in dahil olduğu "ekol"ü söyleyiniz.

I T R î

1-a) Şiirin veznini bulunuz.

b) ^{1. parçanın} Kafiyeleşmesini gösteriniz.

2-a) "O şafak vaktinin cihangiri"

b) "Söylemiş saltanatlı tekbiri" sözlerinden anladıklarınızı yazınız.

3-"Yedi yüz yıl süren hikayemizi

Dinlemiş ihtiyar çınarlardan"

a) Yedi yüz yıl ^{hikaye} ile ne anlatılmaktadır?

b) Niçin ihtiyar çınarlardan dinliyor?

4- "Öyle bir musikiyi örten ölüm

Bir teselli bırakmaz insanda" ^{Buradaki "öyle" den} ~~beyitinden~~ anladıklarınızı yazınız.

5-"Belki hala o besteler çalınır

Gemiler geçmiyen bir ummanda" "Gemiler geçmeyen umman" sözün-
den anladıklarınızı yazınız.

6-^ç"İtrî" şiiiri kimindir? İtrî kimdir, kaçınca yüzyılda yaşamıştır?

MURABBA

- 1 - Değişmez fen mi vardır. müstekar esya mı kalmıştır.
Delili sabit olmuş binde bir -----
Deme insana malum olmadık mana mı kalmıştır
Eğer meçhul ararsan her işin -----
Siri kafiyelendirip, rediflendiriniz.
- 2 - Musirrim sabitim ta can verince halka hizmette
Fedakarın erkari kalır daim kalb-i millette.
Mısraını açıklayınız.
- 3 - "Kemalin ^{şerhi} kabri kalmadıysa namı kalmıştır."
mısraı bugünkü gerçeklere uyar mı?
kemalin şerhi kabri ve namı kalmamıştır.
- 4 - Murabbaın kafiyelendisini şekillendiriniz.
- 5 - Namık Kemal hangi derrin sairidir. Şiirlerinden başka
hangi tür eserler yazmıştır.

- 1) Sahte bir cilveyle gülme yüzüme
Candan muhabbetin var değil bana
Geliü görünsen de gâhi gözüme
Derin aşkla gönlün yar değil bana

Gönülde parlarken ümid-i vuslat
Beynimize düştü ateş-i firkat
Aşkımın şiddet-i nârına nisbet
Cehennem ateşi nar değil bana

- 2) Sabah kalktım bir güzele uğradım
Dedim güzel,uykuların kaçtım
Hayli zaman ilinizden gideli
Senin gönlün başkasına düştümü

Kaşları benzer de eğri kaleme
El pençede divan duram selâma
Bilmem ay mı doğdu gün mü âleme
Nazlı yarım düğmelerin çözdümü

I.- Bu iki parçanın

- Başka başka şairlere
- Başka başka devirlere ve çevrelere ait olduğunu gösterecek ta-
nikları parçalar üzerinde durarak araştırıp bulunuz.
- Konu ve şekil bakımından bu parçaların Halk Edebiyatındaki adla-
rını koyunuz.
- Bu nazım şekli üzerinde bilgi veriniz
- Vezinleri bukamından bu iki parça arasında fark varmı? Varsa ne-
rede?
- Her iki parçayı kafiyeleri bakımından inceleyiniz ve buldukları-
nızı yazınız.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını,yazarlarının adlarını ve türlerini yazınız.
- Bu kitaplardan bir tanesini tanıtacak bir sohbet yazısı ya-
yazınız.

III.-

Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-
toplu bir bilgi veriniz.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/123

Mohaç Türtüsü

Bizdik o hücumun bütün aşkıyla kanatlı .
Bizdik, o sabâh, ilk atılan sıf safta]yüz atlı.
Uçtuk, Mohaç'ufkunda görünmek hevesiyle;
Canlandı o meşhur ova at kişnemesiyle.
Fethin daha bir ülkeyi parlattığı gündü:
Biz]uğruna can verdiğimiz yerde göründü.
Gül yüzlü bir âfetti ki, her büsesi lâle;
Girdik zaferin koynuna, kandık o visâle.
Dünyaya vedâ' ettik, atıldık dolu dizgin;
En son koşumuzdur bu, asırlırca bilinsin .
Bir bir aşm aşxam açılırken göge, son defa yarıştık;
Allaha giden yolda, meleklerle karıştık.
Geçtik hepimiz dört nala, cennet kapısından;
Gördük ebedî cedleri bir anda]yakından...
Bir bahçedeyiz şimdi, şehitlerle beraber,
Bizler gibi ölmüş o yiğitlerle beraber.
Lâkin kalacak doğduğumuz toprağa bizden,
Şimşek gibi bir hâtıra, nal seslerimizden ..

Yahya Kemal Beyatlı

ÖMR-İ MUHAYYEL

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-228/124

Bir ömr-i muhayyel..hani gül-bünler içinde
Bir kuşcağının ömr-i bahârîsi kadar hoş;
Bir ömr-i muhayyel...hani göllerde,yeşil,boş
Göllerde,o sâfiyyet-i vecd-âver içinde
Bir dalgaçığının ömrü kadar zâil ü muğfel
Bir ömr-i muhayyel!

Yalnız ikimiz,bir de e:mâ'bûde-yi şi'rim;
Yalnız ikimiz bir de onun zill-i cenâhı;
Hâkfler bahş eyleyerek hâk-i siyâhı
Düşünde beyaz bir bulutun göklere âzim.

Her sahn-ı hakikatten uzak,herkese meçûl;
Bir saffet-i masûmenin âguş-ı terinde,
Bir leyle-yi aşkın müteennî seherinde
Yalnız ikimiz sayd-ı hayâlât ile meşguul.

Savtındaki eş'ar-ı pür-âhenk ile mâlî;
Şi'rimdeki elhân-ı muhabbetle nağam-sâz,
Ahistiyorum,göklere âmâde-yi pervâz-
Bir lâne-yi âvârede bir ömr-i hayâlî...

Bir ömr-i hayâlî..hani gül-bünler içinde
Bir kuşcağının ömr-i bahârîsi kadar hoş;
Bir ömr-i hayâlî,,hani göllerde,yeşil,boş
Göllerde,o sâfiyyet-i vecd-âver içinde
Bir dalgaçığının ömrü kadar zâil ü hâlî
Bir ömr-i hayâlî!

Tevfik Fikret

- 1) Dağlar ile taşlar ile 5
Çağırayım Mevlam seni 1
Seherlerde kuşlar ile 5
Çağırayım Mevlam seni 1
- Sular dibinde mâhiyle 6
Sahralarda ahu ile 6
Aptal olup yâ Hû ile 6
Çağırayım Mevlam seni 1
- 2) Seni seven aşıkların X
Gözü yaşı dinmez imiş 1
Seni maksut edinenler X
Dünya ahret bilmez imiş 1
- Gönlün sana verenlerin n
Eli sana erenlerin n
Gözü seni görenlerin n
Devranları dönmez imiş -

I.- Bu iki parçaya

- Konusuna göre ne ad verebilirsiniz?
- Bu parçalara dayanarak Halk Edebiyatının nazım birimi
- Vezni
- Kafiye düzeni ve çeşidi üzerinde bilgi veriniz.
- İkinci parçada 'dünya ahret bilmez imiş' ve 'Devranları dönmez imiş' mısralarını açıklayınız.
- İkinci parçada adı geçmediği halde şairin kime hitap ettiğini nasıl anlıyoruz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarlarını adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-toplu bir bilgi veriniz.

Minnât Hudâya devlet-i dünya fenâ bulur
 Elhak gazelde neşve-i Baki bakaa bulur.
 Ahlâf o nazma gûş tutarken safa bulur
 Taştirimiz bu sayede azçok behâ bulur
 Baki kalur sahife-i âlemde adımız

I.- Bu parçada geçen

- a) Taştir nedir, bilgi veriniz.
- b) Bu parçadaki özel adları gösteriniz ve bunların niçin özel isim olduğunu anlatınız.
- c) Bu parçadaki mısralar ayrı ayrı iki şaire aittir, bunları ayırınız ve hangilerinin hangi şaire ait olduğunu söyleyiniz.
- ç) Şairin adı olmasaydı, bunun iki ayrı şairin ayrı ayrı mısralarından meydana geldiğini, parçaya bakarak bulmak mümkün müdür? Nası?
- d) Divan edebiyatında, mısralarının sayısına göre bu parçayı andıran, fakat başka adları olan nazım şekilleri biliyor musunuz, neler?
- e) Bu parçanın vezni nedir ve burada aruzda raslanan özelliklerden herhangi birini gösterebilir misiniz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını, yazarlarını adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- 2) Bunlardan birini tanıttak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

- 1) Mahkeme meclisi icat olduğu
 Çeşme-i rüşvetin akmaklığından
 Kaza belâ ile âlem dolduğu
 Kazların kadıya uçmaklığından

Seyrani

- 2) Sana şetmeylemek olursa eğer katle sebep
 Katliâm eyle hemen durma demâdem, a köpek
 Nef'i

I.- Bu iki parça iki ayrı edebiyatın malıdır,

- Konularına göre bunlara ne ad verilmektedir?
- Bunların aksi olan manzumelere, her iki edebiyatta verilen adlar neler?
- Yukarıdaki iki parça arasında zevk, sanat, konu, dil bakımından ne gibi ayrılıklar buluyorsunuz? Bunları değerlendirebilmişsiniz?
- Bu alanda edebiyatımızda başka yazarlar tanıyor musunuz? Kimler?
- Bu iki parçanın vezinlerini bulunuz, varsa yanlışlarını ve bunların neden ileri geldiğini gösteriniz.
- Bu konuda okuduğunuz bir veya birkaç kitap, hiç olmazsa dinlediğiniz bir sohbet hatırlıyor musunuz? (Yani bu parçaların anlattığı türde)

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarların adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıtabilecek bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

I.

Ey Hayalî çok çekerler gaziler gülbank-i Hû
 Sinisin eyler sipir duşmana karşı rûberû
 Pençesinden mahraman olsu halâs olmaz adûx
 Yırtıcı kırk bin b b r arslanımız var bizim

 Der Hayalî hıram ederek yürür
 Gece gündüz gitmez kargımda durur
 Ben seninim deyu teselli verir
 Garip gönlüm ele aldı hayali

I.- Bu iki parça aynı şairin iki ayrı manzumesinden alınmıştır:

- a) Vezin bakamından
- b) Şekil bakımından
ayrılıkları ve Őikillerine göre aldıkları adlar nelerdir?
- c) Bu iki Őekilden herbiri hakkında bildiklerinizi kısaca yazınız.
- ç) Bu parçalar, ait oldukları ~~par~~ manzumenin neresindedir?
- d) Bu parçalardaki kafiye seslerine göre 1)kafiye Şemasını 2)kafiye çeşitlerini gösteriniz.
- e) Bu parçalara göre bu Şiirlerin tamamının konusu nedir, birer kelime ile söyleyiniz.

II.-

Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz
- 2) bunlardan bir tanesini tanıtıcak bir sohbet yazısı yazınız.

III.

Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında ~~derli~~ derli-toplu bir bilgi veriniz.

Noldu bu gönlüm, noldu bu gönlüm
 Derd ü gamınla doldu bu gönlüm
 Yandı bu gönlüm, yandı bu gönlüm
 Yanmada derman buldu bu gönlüm

Bayramım imdi, Bayramım imdi,
 Bayram ederler yar ile şimdi
 Hamd ü senalar, hamd ü senalar
 Yar ile bayram kıldı bu gönlüm

I.-

- Bu parçanın adı ne olmak gerektir?
- Bu iki dörtlüğün kafiye şemasını, parçadaki kafiye seslerine göre gösteriniz.
- Bu manzume hem hece, hem aruz vesnine uyur, neden?
- Aruz veya hece olduğuna göre ayrı ayrı vezni nedar?
- Son parçadaki 'bayram' kelimelerini açıklayınız.
- Bu iki dörtlükte bir anlatım özelliği buluyormusunuz. ne yönden?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıtacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

47

Aynur Çelebi
Ed. 2-A 282

V, Baki: Gazel

- 1) Veznini bulunuz ve nazım şekli üzerinde bilgi veriniz (beş cümle)
- 2) Baki'nin hatırladığınız başka parçalarını da düşünerek, onu başka şairlerden ayıran yönü belirtmeye çalışınız.
- 3) Parçayı kendi dilinizi çeviriniz.
- 4) Matla' beytini genişleterek açıklayınız (on cümle)
- 5) Parçada geçen özel adlara şairin hangi amaçla yer verdiğini belirtiniz.

org-228/130

- 1) Çepni'ye gitmeye niyet eyledik x
 Dedim arkadaşşıma kinli Bozöküz n
 Yorulup da bizi yolda komasın x
 Ömer Çavuş dedi: Canlı Bozöküz n

Öğleyinden evvel Tonus'dan koştuk s
 Uğrumuz Şarkışla yoluna düştük s.
 Kalfa köyün üstünden yel gibi aştık s.
 Yönünü yokuşa döndü Bozöküz x

- 2) Dağdan kütür kütür hezen indirir n
 İndirir de ateşlere yandırır n
 Her evin devliğin öküz döndürür n
 İreçberler hoşça tutun öküzü x

Öküzün damını alçacık yapın p
 Yaş koman altına kuruluk sepin p
 Koşumdan kaşuma gözlerin öpün p
 İreçberler hoşça tütun öküzü x

I.- Bu iki parçadan herbirinin

- Halk edebiyatı nazım şekillerinden hangisine ait olduğunu ve buna göre adlarını söyleyiniz.
- Her iki parçada görülen Halk edebiyatı özelliklerini, bir sıraya koyarak, gösteriniz.
- İkinci parçanın seslerine göre kafiye şemasını yapınız.
- Bunları yazan şairlerin çevresi hakkında tahminde bulunmamıza yarayan ip uçları varmı? Neler?
- İki parça arasında konuyu işleme bakımından herhangi bir fark var mı?
- Divan edebiyatından tanıdığınız 'Harnâme' ile bunları karşılaştırabilir misiniz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarların adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

- 1) Yetmiş bin var siyah postal giyecek
Seksen bin var Allah Allah diyecek
Doksan bin var tatlı cana kıyacak
Yüz bini de Tatar Han'dan geliyor
- 2) Kaadir Mevlam seni öğmüş yaratmış
Çiçekler içinde birdir menevşe
Bittersin güllerin hârı içinde
Korkurım yüzüne batar menevşe

I.- Bu iki parçayı

- (1) a) Konuları bakımından adlandırınız,
b) Bunlar, içinde buldukları şiirlerin neresinden alınmışlardır?
c) Bu parçadaki seslerine göre, kafiyelerinin şemasını gösteriniz.
ç) Vezinleri bakımından ayrılık görüyorsunuz? Niçin?
d) Bu parçaların Halk Edebiyatı nazım şekilleri bakımından adları ayrı olduğuna göre, bir tanesi üzerinde bildiklerinizi yazınız.
e) Nazım şekli sözünden ne anladığınızı kısaca belirtiniz.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- (2) 1) Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
2) Bunlardan bir tanesini tanıtmak için bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

(1)

Denizlerden

Esen bu ince hava saçlarıyla eğlensin.

Bilsen

Melal-i hasret ü gurbetle ufk-ı şama bakan

Bu gözleriyle bu hüznünle sen ne dilbersin .

Ne sen,

Ne ben,

Ne de hüsnünde toplanan şu meşa ,

Ne de alam-ı fikre bir mersa

Olan bu mai deniz,

Melali anlamayan neste aşına değiliz.

Sana yalnız bir ince taze kadın,

Bana yalnızca eski bir budala

Diyen bugünkü beşer,

Bu sefil iştihâ, bu kirli nazar,

Bulamaz sende bende bir ma'na

Ne bu akşamda bir gam-ı nermin,

Ne de durgun sularda bir muğber

Lerze-i istitar-ı istîğna.

~~1~~ (2)

Sen ve ben

Ve deniz

Ve bu akşam ki lerzesiz, sessiz,

Topluyor bu-yı ruhunu guya

Uzak

Ve mai gölgeli bir beldeden öüda kalarak,

Bu nefy ü hicre müebbed bu gerde mahkumuz...

(2)

O belde

Dururu menatik-ı duşize-i tahayyülde;

Mai bir akşam

Eder üstünde daima aram;

8

org-228/133

Eteklerinde deniz
Döker ervaha bir sükun-ı menam...
Kadınlar orda güzel, ince, saf, leylidir;
Hepsinin gözlerinde hüznün var,
Hepsi hemşiredir veyahut yar;
Dilde tenvîn-i ıztırabı bilir;
Dudaklarındaki giryende buseler, yahut
O gözlerindeki nîli, sükut-ı istifham.
Onların ruhu şam-ı muğberden
Mütakasîf menekşelerdir ki
Mütenadi sükun u samtı arar;
Şu'le-yi bîziya-yı hüzn-i kamer
Mülteci sanki sade ellerine.
O kadar natûvan ki ah onlar,
Onların hüzn-i lal-i müstereki,
Sonra dalgın mesa, o hasta deniz,
Hepsi benzer o yerde birbirine...

XX (8)

O belde

Hangi bir kıt'a-ya muhayyelde?

Hangi bir nehr-i dur ile mahdud?

Bir yalan yer midir veya mevcut,

Fakat bulunmayacak bir melaz-ı hulya var?

Bilmen... yalnız

Bildiğim sen ve ben ve mai deniz

Ve bu akşam ki eyliyor tehziz

Bende evtar-ı hüzn ü ilhamı,

Uzak

Ve mai gölgeli bir beldeden cüda kalarak,

Bu nefy ü hicre müebbed bu yerde mahkumuz,

Ahmet Haşim (Göl Saatleri)

- 1) Sevdiğim cemalin çünkü göremem
Çıkmasın hayalin dil-i şeydadan
Hâkipaye çünkü yüzler süremem
Alayım peyamın bād-ı sabâdan

Nedimâ hüsnüne olmuştur aşık
Öyle bir aşık ki kavlinde sadık
Kereme ne kadar değilse lââyık
Aretmez efendim şehler gâdadan

- 2) Der Hasan hiç bilmeyenler söyleşür efsanemi
Din-i İslâmın içiden Hak tüketmiş danemi
Sene bin doksan yedide zaptedip cephanemi
Nasib oldu düşmana zırh u silâhım der Budin

I.- Bu parçalardan

- Birincisinin edebiyatımızda önemi neden?
- Halk Edebiyatının özelliklerini ve kıvamını bu birinci parça tam olarak veriyor mu? Bir başka deyimle, Nedim bu şiirinde gazelle-
rinde olduğu kadar tabiidir? Nedenlerini parçadan çıkarıp söyleyiniz.
- Bu nazım şekli hakkında bildiklerinizi yazınız.
- Bu nazım şekli hangi konuları işlemek için kullanılmıştır?
- İkinci parçaya konusu bakımından bir kelime ile adlandırınız.
- Bir yeniçeri saz şairi tarafından yazılan ikinci parçanın Halk Edebiyatı nazım şekillerine uymaması nedendir? Bunun Halk Edebiyatında ayrı bir adı var mı?

II.- Bu yıl içinde okumuş olduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

- 1) Sipihrin bahtını ikbalini hep pâymal ettim
 Hamiyyet mesleğinde terk-i evlâd ü iyal ettim
 Hayatımdan muazzezken vatandan infisal ettim
 Sebât ü azme hâil bir deni dünya mı kalmıştır?
 Namık Kemal
- 2) Perişan-hâlin oldum sormadın hal-i perişanım,
 Gamından derde düştüm,kılmadın tedbir-i dermanım
 Ne dersin rûzgârım böylemi geçsin güzel canım
 Gözüm canım efendim sevdiğim devletlü sultanım
 Fuzuli

I.- Bu iki parçanın

- Şairlerini bilmesek,birbirlerinden uzak deverlere ait olduğunu kestirebilirmiyiz,ne yoldan?
- Bunların alındıkları parçalar içindeki yerlerini tayin etmek mümkünmüdür? Nasıl?
- Fuzulidin alınan parçayı açıklayınız.
- Her iki parçada aruz veznine ait özelliklerden en az ikisine birer örnek gösteriniz.
- Bu parçalardan herhangi birinin bir mısraını takti ediniz.
- Bu iki parçanın vezni aynı olduğu halde,ahenklerinin birbirine benzemeyişinin sebebini nerede buluyorsunuz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını,yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıtacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş akımlardan biri hakkında derlitoplu bir bilgi veriniz.

15.

- 1) Çeşmim acı yaş ile ağularla kanuptur
Cism ise yanuptur
Ol zülf-i siyeh neyleyim efsane sanuptur
Gönlüm usanuptur
- 2) Ey şüh-i kerem-pîşe dil-i zâr senindir
Yok minnetin aslâ
Ey kân-ı güher anda ne kim var senindir
Pinhan ü hüveyda

I.- Bu iki parçanın

- Nazım şeklini söyleyiniz ve bunun hakkında bilgi veriniz.
- Kafiye düzeni bakımından ayrılık görüyorsunuz, açıklayınız.
- Aruz vezni bakımından her iki parçada rasladığınız bir özellik varmı, nedir?
- Bu iki parçadan bir tanesini açıklayınız
- Halk Edebiyatıyla Servet-i Fünun Edebiyatında bu nazım şekline raslayormuyuz? Bunlara ne ad veriyoruz?
- Bu sonunculara örnek olarak bir veya birkaç şiirin adını verebilir misiniz?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- Bunlardan bir tanesini tanıttak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

- 1) Altmış erkek derisinden kürk etseler topuklarını örtmeyen,altı erkek derisinden külâh etseler kulaklarını örtmeyen,on koyun öyün yetmeyen,at başını yalamadan ~~ymıxx~~ bir kez yutan...
- 2) Bin bin erden yağı gördümse öyünüm demedim
Yirmi bin er yağı gördümse yılmadım
Otuz bin er yağı gördümse ona saydım
Kırk bin er yağı gördümse kiya baktım
Elli bin er yağı gördümse el vermedim....

I.- Bu parçalarda

- a) Destan özelliklerini gösteren yerleri çıkarınız.
- b) Destan kelimesinin türlü anlamlarını sıralayınız.
- c) Ded Korkut hikâyelerinden bir tanesinin konusunu kısaca yazınız (en çok on beş satır)
- ç) Halk ve Divan edebiyatlarının en küçük nazım şekillerinin adlarını bir başka deyişle nazım birimlerini söyleyiniz.
- d) Divan ^Aelimesi üzerinde bildiklerinizi yazınız.
- e) Cönk ne demektir?

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- 1) Adlarını,yazarların adlarını ve türlerini yazınız
- 2) Bunlardan bir tanesini tanıtacak bir sohbet yazısı yazınız

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

I) Şemşir gibi rûy-ı zemine taraf taraf ~~taraf~~
 Saldın demir kuşaklı cihan pehlevanları
 Aldın hezar bütkemeyi mescit eyledin
 Nakus yerlerinde okuttan ezanları
 Âhir çalındı kûs-ı rahîl ettin irtihal
 Evvel konağın oldu cinan bûstanları
 Minnât Hudâya iki cihanda kılup saft
 Nâm-ı şerifin ~~ş~~ eyledi hem gözi hem şehit

2) Beni candan usandırdı, cefadan yar usanmaz mı
 Felekler yandı âhımoan muradım şem'i yanmaz mı
 Kamu bîmârına canan deva-yı derd eder ihsan
 Niçün kılmaz bana derman beni bîmâr sanmaz mı

 Değildim ben sana mail sen ettin aklımı zail
 Bana ta'n eyleyen gafil seni görgeç utanmaz mı

I.- Bu iki parçanın

- Nazım şekilleri bakımından adlarını koyunuz.
- Şairlerinin adlarını söyleyiniz.
- Benzerlikleri ve ayrılıkları hangi yönlerdendir?
- Bu iki parçadan hangisi buraya alındığı şekilde başlıyor?
Neden?
- Her iki parçanın son beytlerini açıklayınız.
- Bu iki parçanın kafiyelerinin birleştiği ve ayrıldığı yerleri belirtiniz.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların

- Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz
- Bunlardan bir tanesini tanıttak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli-
 toplu bir bilgi veriniz.

-TAHATTUR -

Tahattur

Bir acem bahçesi, bir seccade;
Dolduran havzı ateşten bâde...
Na kadar gamlı bu akşam vakti,
Bakışın benzemiyor mütâde.
Gök yeşil, yer sarı, mercan dallar
Dalmış üstündeki kuşlar yâde;
Pize bir zevk-ı tahattur kaldı
Bu sönen gölgelenen dünyade.

Ahmet Haşim

I.- Bu parçanın

- a) Vezni bulunuz, herhangi bir mısraını takti ediniz.
- b) Parçadaki seslerine göre kafiye şemasını gösteriniz.
- c) Bu şiirin kafiye düzeni bir gazelin kafiye düzeninin aynıdır, öyle iken bu şiir bir gazel değildir, neden?
- ç) Ahmet Haşim'in manzum ve mensur eserlerinin adlarını söyleyiniz.
- đ) Bunlardan okumuş olduğunuz ve hatırladığınız parçalar varsa adlarını yazınız.
- d) Bu şiirin adıyla konusu arasında bir ilgi buluyormusunuz? Açıklayınız.
- e) Parçanın tamamından sizde kalan nedir? Başka bir deyimle bu parçanın size duyurduklarını birkaç cümle içinde söyleyiniz.

II.- Bu yıl içinde okuduğunuz kitapların:

- 1) Adlarını, yazarlarının adlarını ve türlerini söyleyiniz.
- 2) Bunlardan birini tanıttacak bir sohbet yazısı yazınız.

III.- Edebiyat alanında görülmüş olan akımlardan biri hakkında derli toplu bir bilgi veriniz.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No 059-228/140

Edebiyat II. Yazılı İmtihan Soruları

6. Haziran. 1955

I.- K a b u s n a m e .

a) Kabusname nasıl bir eserdir?

b) Bu eserin muhtelif bakımlardan değerini ve husiyetlerini gösterini

III.- D u r s u n B e y T a r i h i ' n d e n :

Elkissa bir vakt-i şerifte ki suud-i nıkfâl(1) ile hâlf(2) ve her muhasseten hâlî(3) idi, kal'a üzerine kazâ-i rabbânî gibi nüzul-i iclâl(4) buyurdu, tertib-i Osmânî üzere ortada bârgâh-ı felek-iştibâh(5) arâste(6) târem-i İrem(7) gibi kurulub hâle kameri ihata eder gibi yeniçeri çadırları dayire bağlayub İstanbul kal'asına benzer karşusunda bir kal'a göründü. İshak Paşa ki merhum Sultan Murad Han'ın - aleyhirrahmeti ver-rıdvan(8) - murabbâ vezirlerindendi, Anadolu Beyliği anın taht-ı eyaletinde idi, Anadolu askeriyile ki

B e y t

Tiğ-i şehametile(9) kamu mîr-i mülkdâr(10)

Dâm-ı şecaatle kamu şîr-i bebrgîr(11)

meymene'de(12) ve Dayı Karacabey ki Sultan Alaeddin dayısı idi ve darb-ı şemsîr(13) ve remy-i tîr(14) ve re'y ü tedbir umûrunda mahir ve bahadır ciğerdâr(15) er idi, Rumeli Beylerbeyisi idi, Rumeli askeriyile

M ı s r a'

Dilfran(16) ü şîfran kamu safşiken(17)

meysere'de(18) kondılar.

Kelimeler: 1) Falı, akıbeti iyi olan seadet, 2) Süslü, 3) Uzak, Boş, 4) Şevketle bir yere inmek, konmak, 5) Feleğe benzeyen karargâh, otağ, 6) süslü, kurulmuş, 7) İrem çardağı, 8) Allah rahmet etsin ve kendisinden razı olsun, 9) Merdlik kılıcı ile, 10) Mülk sahibi bey, 11) Pars avlayan arslan, 12) Sağ kanad, 13) Kılıç vurmak, kılıç çalmak, 14) Ok atmak, 15) cesur, yiğit, yürekli, 16) Kahramanlar, 17) Safyartan, 18) Sol kanad.

a) Bu parçayı bugünkü dille olduğu gibi yazınız,

b) Bu parçayı yukarıdaki ile karşılaştırarak bu mukayeseden 15. asrın nesri hakkında çıkarabileceğiniz hükümleri kısaca sıralayınız.

IV.- M u n a z a r a .

a) Munazara nasıl bir edebî nevidir?

b) Deli Lâtfi'nin munazarasında ne gibi hususiyetler hatırlıyorsunuz, kısaca yazınız.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No 059-228/140

I T R I

Düyük İtri'ye eskiler derler
 Hala öz musikimizin piri,
 O kadar halkı sevkiyle yer yer,
 O şafak vaktinin cihangiri,
 Nice bayramların sabah erken,
 Çöğü top sesleriyle çıtırken çöğürken,
 Söylemiş saltanatlı taktiri.

TDV ISAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 059-228/141

Ta Budin'den Irak'a, Hatra'ya kadar,
 Fethedilmiş uzak diyarlardan,
 Vatan üstünde hür esen rüzgar,
 Ses götürmüş bütün bahetlerden.
 O deha öyle toplamış ki bizi,
 Yedi yüz yıl süren hikayemizi
 Dinlemiş ihtiyar çınarlarından.

Musikisinde bir tarafta n din,
 Bir taraftan bütün ha yat akmış;
 Her taraftan, B. Gaz, o şehrayin,
 Navi Tunca'yla çür fırat akmış.
 Nice seslerle gök ve yerleriniz,
 Hüsnünüz, şevkimiz, zaferlerimiz,
 Dize benzer o kainat akmış.

Çok zalan dinlerdim nevakarı,
 Bir terennüm ki hem geniş, hem şuh:
 Dağılırken "Neval"nin esrarı,
 Başlıyor serk ufuklarında vuzuh;
 Mesut olup sözlerinde her haceden,
 Yols düşmüş birer birer geceden
 Yürüyor fecre elli milyon ruh.

Kıskanıp gizlemiş kaza ve kader
 Belki binden ziyade bestesini.
 Bize mirası kaldı yirmi eser,
 "Na't" ıdır en mehibi, en derini.
 Vakıo ney kudüm gelince dile,
 Hızlanan mevlevi semaiyle
 Yedi kat arsa çıkmış "ayin"i.

O ki bir ihtisamlı dünyayı
 Ses ve tel kudretiyle hakindi;
 Adeta benziyor muammaya;
 Ulemamız da bilmiyor kimdi?
 O eserler bugün define midir?
 Ebediyette bir hazinemi dir?
 Bir bilen var mı ? Nerdeler şimdi?

Öyle bir musikiyi örten ölüm,
 Bir teselli bırakmaz insanda.
 Muhtemel görmüyor henüz gönlüm,
 Çok saatler geçince hicranda,
 Düşülür bir hayale zevk adınır:
 Belki halat o besteler galınır,
 Gemiler geçmiyen bir unmanda.

Yahya Kemal (Kendi Gök Kübbemiz)

Ö N Ü R

Bir merhaleden güne le derya görünür
 Bir merhaleden her iki dünya görünür
 Son merhale bir faal-ı hazandır ki sürer
 Geçmiş gelecek cümlesi rüya görünür

Yahya Kemal (Rubailer)

5)

Riyâh-ı Leyal'den

Ey gizle kebuterlerin aheste sürûdu,
 Ey mirvaha-i lane-i mürgan,
 Ey bâd-ı hırâmân,
 Afâka inince gececin sût-re-i dâdu
 Başlarsın ufuktan soyelâna
 Balın-i cihana.

Ol dem ki olur, ey tarab-âmûz-i hayâlât,
 Bir nâ-yı zümür-rûd gibi nâlân,
 Destinde nihâlânâ ...
 Ol dem ki olur dest-i bilûrunda semâvât
 Bir çeng-i dilâviz-i müzenheb;
 Bir üd-ı mükevkeb...
 Ol dem getir ondan bana ey bâd-ı peyemres,
 Ondan bana sen gizlice bir ses,
 Ey bâd-ı peyemres,
 Ol dem getir ondan bana sen gizlice bir ses,
 ol dem götür ey bâd-ı şebangâh,
 Benden ona bir ah..

.....
 Mizmâr-ı serâdan gelen âsûde nevâlar
 Cûlardaki sâzende hayâlât,
 Dağlardaki esvat,
 Ebhâr ü sevahildeki bîhûde sadalar
 Vermez dil-i şebhizime ârâm;
 Etmez beni hoşkâm.
 "en neyleyim elhân-ı yekâhong-i cihanı?..
 Ey lâne-i seyyâl-i mezâhir,
 Ey bâd-ı meşacir,
 Anlat bana bir dildoki ahong-i nihânı,
 Gönder bana bir zemzeme-i sâ,
 Bir nağme-i şeffâf...
 Bir ses getir ondan bana ey bâd-ı peyemres,
 Bir şeb getir ey bâd-ı peyemres,
 Ondan bana bir ses.
 Ey bâd-ı peyemres getir ondan bana bir ses;
 Yahut götür ey bâd-ı şebangâh,
 Benden ona bir ah..

Cehap Şehabettin

Akşam Musikisi

- Kandilli'de eski bahçelerde,
 - Akşam kapanınca perde perde,
 - Bir hâtıra zevki var kederde.

- Artık ne gelen, ne beklenen var,
Tenhâ yolun üstünde rüzgâr
Teşrin yapraklarıyla oynar.

- Gittikçe derinleşir saatler;
 - Rikkatle, yavaş yavaş ve yer yer,
Sessizlik daimâ ilerler.

- Ürperme verir hayale sık sık,
 - Her bir kapıdan giren karanlık,
 - Çok belli ayak sesinden artık.

- Gözlerden uzaklaşınca dünya,
 - Binbir geceden birinde, gûyâ,
 - Başlar ru'yâ içinde ru'yâ .

Yahya Kemal Beyatlı

Baki'nin Gazelinin Taştir

Ferah-ı aşk-ı can ilodir inkiyadımız
 Pürdür hayal-i yar ile her lahza yadımız
 Mevküddür o mahe sanim-i fuadımız
 Ahır varınca haddine hesti-i sadımız
 Hüküm-i kazaya zerre kadar yok inadımız

 Baş eğmeziz edaniye dünya-yı dun için
 Ettik feda zavahiri şevk-i derun için
 Sattık meta-ı ömrü mey-i gülgun için
 Nevbet galınca rihlet-i milk-i sukun için
 Allahadır tevekkülümüz itimadımız

 Biz mütteka-yı zerkeş-i caha dayanmazız
 Balin-i bahtı exx ca-yı übahat sanmazız
 Pervane-var sem'-i mukafata yanmazız
 İkbâl için nevaid-i iblise kanmazız
 Hokkin kemal-i lutfunadır istinadımız

 Zühd ü salaha eylemeziz iltica hele
 Asar-ı ittikaya bedel cam olup ele
 Dünyoda varımız yoğunuz vemişiz yele
 Çekmekteyiz kavafil-i uşşaka meş'ale
 Tuttu eğerçi alem-i kevnî fesadımız

 Meyden safa-yı batın-ı humdur garaz heman
 Değmezdi yoksa sekrine peymane-i mugan
 Her cam içinde seyredilür başka bir cihan
 Sürb-i müdam için neye kıldık feda-yı can
 Erbab-ı zahir anlayamazlar muradımız
 Minnet huda-yı devlet-i dünya fena bulur
 Elhak gazelde nesve-i Baki beka bulur
 Ahlaf o nazka guş tutarken safa bulur
 Taştirimiz bu sayede az çok baha bulur
 Baki kalur shife-i alemde adımız

(Yahya Kemal)

XXX

Tûrân

Nabızlarımda vuran duygular ki târihin
 Birer derin sesidir, ben sahifelerde değil,
 Güzide, şanlı, necîb ırkımın uzak ve yakın
 Bütün zaferlerini, kalbimin tanfîninde,
 Nabızlarımda okur, anlar, eylerim tebcil.
 Sahifelerde değil, çünkü Attilâ, Cengiz,
 Zaferle ırkımı tetviç eden bu nâsiyeler,
 O tozlu çerçevelerde, o iftira-âmiz
 Muhit içinde görünmekte, kirli, şermende;
 Fakat şerefle nümâyân Sezar ve İskender .
 Nabızlarımda evet, çünkü ilm için müphem
 Kalan Oğuz Hân'ı, kalbim tanır tamamiyle;
 Damarlarımda yaşar şân ü ihtişamiyle:
 Oğuz Hân, işte budur gönlümü eden mülhem:
 Vatan ne Türkiyedir Türklere, ne Türkistan;
 Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir, Tûrân.
 Ziya Gökalp, Kızılelma (1911)

Lisan

Güzel dil Türkçe bize İstanbul konuşması	Başka dil gece bize En sâf, en ince bize
Lisanda sayılır öz Mânası anlaşılın	Herkesin bildiği söz; Lûgate atmadan göz.
Uydurma söz yapmayız, Türkçeleşmiş Türkçedir;	Yapma yola sapmayız, Eski köke tapmayız.
Açık sözle kalmalı. Müteradif sözlerden	Fikre ışık salmalı Türkçesini almalı.
Yeni sözler gerekse Halkın söz yaratmada	Bunda da uy herkese. Yollarını benimşe.
Yap yaşayan Türkçeden İstanbul Türkçesi	Kimseyi incitmeden, Zevkini olsun yeden
Arapçaya meyletme Tecvidi halktan öğren	İrân'a da hiç gitme Fasîhlerden işitme
Gaynli sözler emmeyiz Birkaç dil yok Tûran'da	Çocuk değil, memeyiz Tek dilli bir kümeyiz.
Tûran'ın bir ili var Başka dil var diyenin	Ve yalnız bir dili var Başka bir emeli var.
Türklüğün vicdânı bir Fakat hepsi ayrılır	Dini bir, vatani bir Olmazsa lisani bir.

Ziya Gökalp, 1916 (Yeni Hayat)

İy'âşıkân iy'âşıkân ışk mezheb ü dindir bana
Gördü gözüm dost yüzünü yas kahudüğündür bana
Ayruk bize yas eylemez gönlümüzü pas eylemez
Şahtan gelen ünlü avaz andan gelen ündür bana
Ayruk bana ben dimeyem kimseneye sen dimeyem
Ya kul ya sultan dimeyem kalsun işidenler tana
Ben bu işktan ırılmayam dergâhtan sürülmeyem
Bundan dahi gider isem sentün ile varam sana
Ol dost beni viribidi var dünyayı bir gör didi
Geldüm ü gördüm nicedür seni seven kalma~~z~~ ana
Kullarına va'deyleyen yarınki gün görnem diyen
Ol dostların sevindiği yarınım bugündür bana
Yunus seni din idindi din nedür iman idindi
Iska bugün yarın nolur işi nedür önden sona
Mu 2 *ix* *ix*
Bimekâfâm bu cihanda menzil ü durağum anda
Sultanım tac ile tahtım hülle vü buragum anda
Kim ne bilür ne kuşam ben her dem ol yüze tuşam ben
Tâ ezeli sarhoşam ben içmişem aydağum anda
Bülbülem uş ötegeldüm dilde menşur tutageldüm
Bunda müşkim satageldüm giyiğem otlağum anda
Felekci Atlasta durdum yedi kez in cevlan urdum
Muhammed nurunu gördüm bu benim karağum anda
Eyyubem bu cevri buldum Cercisem yetmiş kez öldüm
Ben bu mülke تنها geldüm dükeli yrağum anda
Mansuram uş dâra geldüm Yusufam bazara geldüm
Arslanam şikâra geldüm ve lakin yatağum anda
Delüyem pendi dutmazam değme yire ben gitmezem
İşbu sözi işitmezem dutmuşam kulagum anda
Sır sözü aşkâre dinmez senender odo göyünmez
Dün ü gün yanar söyünmez ba benim çirağum anda
Yunus çün bu fikre daldı dünyeyi ardına saldı
Valiah key lezzet aldı bu benim damagum anda

çün sev bayırta

Çıktı bir bağın içinden yola bir yaşlı hîmar
 Nakl için beldeye yüklenmiş idi rû-yi nigâr
 Derken ağ karnına bir tilki görüncü geldi
 Böyle bir taze özü hâsretü bağın delâi
 Öteki gıfteyi attı bu yanagıkça biraz
 Sonta lîkin arada kaldı nâz ü niyaz

Tilki

6 Gelsen olmaz mı huzura a benim arslanım
 Tâ yakından bakayın büsnünüzüze harranım
 Daim olsun beyimin sâye-i kr lûtf u keremî
 Gül biter bastığı yerlerde mübarek kademî
 Benzer ol hoş kokulu kuyruğu âlâ miske
 Kokuların burnuma urmazsa efendim fiske
 Eyler irfânını îmâ e sâhan-gû gözler
 Yakişir ağzına nevsun u mukaffa sözler "
 Eşek ifrat-ı neşatından anırdı dâden iken
 Senki karpız kabuğu gördü yahut taze dikeny .

Tilki

3 Cânima işledi gitti bu ferahnâk havâ
 Siz sükût etseniz amma yine vgr başka safâ
 Çünkü bülbül isiti p nağmenizi sirkat eder
 Çağırır belki gelir dinleyene hüzn ü keder
 Tilki böyle nice diller dökerek zevk etti
 Eşegi bir kuyunun başınadek sevk etti

Tilki

" Burada bir güzel ahur ile yenlik vardır
 Neyleyin yükü girilmez kapısı pek dardır
 Uyuyup yatma gibi zevk u safâ çok anda
 Su içip yem yemeden eyri cefa yok anda
 Anda sakin dişilerde o letafet başka
 Hele bir kerre bakıp düşüneyin amma aşkı."
 Yaklaşınca eşek âyine-i âba baktı
 Yüzün aksin sezerek ağızı suyu pek aktı

" Vâkiâ görmedeyim dilber ü nazik bir baş."

Tilki

Çağırın tez anı gelsin size olsun yoldaş ."

"Buraya gel ." diye feryad ederek tasta himar,

Kuyuda n aks-i sadasın işitip şaştı himar.

Tilki

Gördün üz rü sizi sildi ediyorlar da'vet

Bu ziyafette ziyâkımı acib x bax yok mu bana bir hizmet

Burda kalsın yükünüz tek ininiz siz aşâi

Arkanızdan gelirim olmağa tavla vşâşi,"

Eşek attı yükünü yerlere kendin kuyuya

Tilki miras yedi ta ana rahmet okuya

Şinasi (Müntehabat-ı Eş'ar)

Gazel

Diyâr-ı küfrü gezdim beldelet kâşâneler gördüm

Dolaştım mülk-i islâmı bütün vîreneler gördüm

Bulundum ben dahi darü' -sifâ-yı Bâbiâli'de

Felâtu u beânenmez anda çok divaneler gördüm

Huzurı gûşe-i meyhaneyi ben görmedim citti.

Ne meclisler ne şâbâlar ne isrothaneler gördüm

Cihan namındaki bir maktel-i âma yolun düştü

Hükûmet derler anda bir nice salihaneler gördüm

Ziya değnez humarı keyfine meyhane-i dehrin

Bu işretgehte ben çok durmadım ummâ neler gördüm

x x x

Gadr ide reâyâsına vali-yi vilâyet

Dünyada ve ukbada ne zillet ne rezalet

Lâyık madır insanx olan vakt-i kezâde

Hak zehir iken bâtilyike için hükmü imâlet

Kâdi ola davacı ve muhzar da hi şahit

Ol mahkemenin hükrüne derler ni adalet

Haksızlık eden başlara bir gün koparırlar.

(Heluk'un Defteri'7

Millet Şarkısı

Çiğnendi yeter varlığımız cehl ile kahra;
Doğrandı mübarek vatanın bağı sebepsiz.
Birlikte bugün bulmalıyız derdine çare;
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.
Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey Hak yasa, ey sevgili millet yasa..var ol.
Gel kardeşim annen sana muhtaç; ona koşmak..
Koşmak ona , kurtarmak o bîbahtı vazifen.
Karşında göğüs bağı açık ölgün yatıyor bak;
Onsuz yaşamaktansa beraber ölüş ehven.

Her an o güzel sineyi hançerleyen eller;

İnadına koşarsak eğer mahvi mukarrer.

Zulmün topu var, gıllesi var, kal'arı varsa,

Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır;

Göz yunna güneşten, ne kadar nûru kararsa

Sönmez ebedî, her gecenin gündüzü vardır.

Millet yoludur Hak yoludur tuttuğumuz yol;

Ey hak, yasa, ey sevgili millet yasa, var ol,

Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdi?

Yok, kalmadı bâsâ sana illet pederinden.

Dünyada şereftir yasatan milleti , ferdi;

Silkin, su mezellet tozu uçsun üzerinden

İnsanlığı pâmâl eden atşaklığı yık, ez;

Billâh yaşamak yerde sünüklenmeğe değnez.

Haksızlığın envadını gördük... bu mu kanun?

En gamla sefaletlere düştük... bu mu devlet?

Devletse de kanunsa da artık yeter olsun;

Artık yeter olsun bu denî zulm ü cehalet

Millet yoludur, Hak yoludur tuttuğumuz yol,
Ey hak yasa, ey sevgili millet, yasa, var ol.

Biz Nasıl Şiir İsteriz?

"Koroğlu" ne? Anadolu dağlarında görünen,

Hep evleri, yapıları çamurlara bütüne

köyçuklerde rencberleri yurtlarında okunur:

Bir kitap ki ya bir yeti keçisini çaldırtır;

Ya bir çiftçi çocuğunu ıslaz dağa kaldırtır;

Oyle şeyler belletir ki akıllara dokunur(x).

"Fatih" nedir? İstanbulun surlarının altında,

Karadeniz Boğazı'nda, Hisarların sirtında,

Gayet güzel düşünülmüş, gayet iyi duyulmuş

Bir şiir ki şehitlerin al kanıyla yazılmış;

Bir kılıç ki kitabının alt yanında asılmış;

Bir altından heykeldir ki bir odaya konulmuş(xx).

Biz o şi'ri isteriz ki çifte giden babalar,

Ekini bi çen genç kızlarla edun kesen a nalar,

Yanık sesin dinlerlerken gozyaşların silsinler,

Başlarını açık, beyaz ânesine koysunlar;

Yüreğinin özleri için çığırın duysunlar;

Bu çarpıntı, bu ses nedir? Neler diyor? Bilsinler.

Şehadet Emisi, Türkçe Şiirler)

x x x

Bırak Beni Haykırayım

Ben en hakir bir insana kardeş duyan bir ruhum;

Berde esir yaratmayan bir Tanrıya iman var;

Paçavralar altındaki yoksul beni yaralat;

Mezûmların intikamı almak için doğmuşum;

Volkan söner, fakın benim alevlerim eksilmez;

Bora geçer, fakın benim köpeklerim eksilmez.

Bırak beni haykırayım susarsam sen matem et;

Unutma ki şairleri haykırma yan bir millet

Sevenleri toprak olmuş oksüz çocuk gibidir;

Ömr-i muhayyel

Bir ömr-i muhayyel.. hani gülbünler içinde

Bir kuşcağın ömr-i baharîsi kadar hoş;

Bir ömr-i muhayyel.. hani göllerde, yeşil, boş
Göllerde, o safiyyet-i vecdâver içinde

Bir dalgacığın ömrü kadar zâil-ü müffet

Bir ömr-i muhayyel.

Yalnız ikimiz, bir de o: ma'bûde-i şî'rin;

Yalnız ikimiz bir de onun zill-i cenahı;

Hâkîlere bahşeyleyerek hâk-i siyahı.

Düşünde beyaz bir bulutun göklere ~~ayrılmaz~~ özüm

Her sahn-ı hakikatten uzak, herkese meçhul;

Bir saffet-i ma'sûmenin âğus-ı ferinde,

Bir loyle-i aşkın miteennin seherinde

Yalnız ikimiz soyd-ı hoyalât ile meşgul,

Sovtındaki eş'âr-ı pürrohenk ile mâlî;

Şî'rindeki elhan-ı muhabbetle negamsâz,

Ah istiyorum, göklere âmâde-i pervaz -

Bir lâne-i âvârede bir ömr-i hayalî...

Bir ömr-i hayalî.. hani gülbünler içinde

Bir kuşcağın ömr-i baharîsi kadar hoş;

Bir ömr-i hayalî.. hani göllerde, yeşil, boş

Göllerde, o safiyyet-i vecdâver içinde

Bir dalgacığın ömrü kadar zâil-ü hâlî

Bir ömr-i hayalî.

(Rûbâb-ı Sikeste)

D E N İ Z T Ü R K Ü S Ü

Dolu rüzgârla çıkıp ufka giden yelkenli,
 Gidişin seçtiğin akşam saatinden belli,
 Ömrünün geçtiği yerlerden uzaklaştıkça
 Ve hayalinle doğan alemi yaklaştıkça,
 Dalga kıvrımları ardında büyük tenhalık;
 Başka bir çerçevedir, gitgide dünya artık,
 Daldığın âlemi gittikçe sarar başka ziya;
 Mavidir her taraf, üstün gece, altın derya...
 Yol da benzer hem uzun hemde güzel bir masala
 O saatler ki geçer başbaşa yıldızlarla.
 Lâkin, az sonra, leziz uyku bir encâma varır,
 Hilketin gördüğü rüya biter, ebrâf cigâir.
 Som gümüşten sular üstünde giderken ileri,
 Tâ uzaklarda şafak bir bir açar perdeleri...
 Musikisiyle bir âlem kesilir çalkantı
 Ve, nihayet görünür gök ve deniz saltanatı.
 Girdiğin aynada, geçmiş gibi diğerkareye,
 Sorma bir saniye, şüphesiz, sakın: "Yol nereye?"
 Ayılıp neş'ni yükseltici sarhoşluktan,
 Yılma korkunç uçurum zannedilen boşluktan.
 Duy tabiatte biraz sen de ilâh olduğunu;
 Ruh erer varlığının zevkine duymakla bunu,
 Çıktığın yolda, bugün yelken asık, pervâsız,
 Gözlerin arkaya çevrilmeyerek, yayyalsız
 Yürü, hür maviliğin battığı son hadde kadılar.
 İnsan âlemde hayâl otluğu müddetçe yaşar.

Her rind bu bezmire nedir encâmı bilir,

Dunyamızı nâgâh zalâm örtebilir,

Bir bitmeyecek sevk verirken beste

Bir tel kopar ahenk ebediyen kesilir..

(4)

4

09-228/150

IV

Niderüz hayat suyun biz can yağmaya virdük

Gevherleri sarrafa ma'den yağmaya virdük

Eizüm il kafillesi geçürmez her metal

Biz bunda uryan geldük dükkân yağmaya virdük

Küfr ile iman dahi hicab imiş bu yolda

Safalaşduk küfr ile iman yağmaya virdük

Sen ü ben olıcağız iş ikilikte kalur

Çalışduk ik' aradan sen ben yağmaya virdük

Bizüm bazarımızda yokluk olur sermaye

Çün iş böyle harıdar güman yağmaya virdük

Benem ol bazergan kim hiç assı gözetmedüm

Çün assı bizüm degül ziyan yağmaya virdük

Zühd ile çok istedük hiç müyesser olmadı

Tetkedüben küllisin güman yağmaya virdük

Yüz bin yıllık ömr ile henüz kuşluk olmadı

Geçduk bitmez sağışdan yeksan yağmaya virdük

Payanlı devr ü zaman çok eyledi Yunus'u

Payansuz devre irdi devran yağmaya virdük

z'z

Dervişlik der ki bana Sen derviş olamazsın

Gel ne diyeyim sana Sen derviş olamazsın

Derviş bağı baş gerek Gözü sulu yaş gerek

Koyundan yavaş gerek Sen derviş olamazsın

Doğruya varmayınca Mürşide ermeyince

Hak nasib etmeyince Sen derviş olamazsın

Döğene elsiz gerek Söğene dilsiz gerek

Derviş gönülsüz gerek Sen derviş olamazsın

Dilin ile söğersin Hem ma'niden okursun

Var yok yere kakırsın Sen derviş olamazsın

Derviş Yunus gel imdi Ummanlara dal imdi

Ummana dalmayınca Sen derviş olamazsın

Tûrân

Nabızlarımda vuran duygular ki târihin
 Birer derin sesidir, ben sahifelerde değil,
 Güzide, şanlı, necîb ırkımın uzak ve yakın
 Bütün zaferlerini kalbimin tanininde,
 Nabızlarımda okur, anlar, eylerim tebcil.
 Sahifelerde değil, çünkü Attilâ, Cengiz,
 Zaferle ırkımı tetviç eden bu nasîyeler,
 O tozlu çerçevelerde, o iftira-âmiz
 Muhit içinde görünmekte kirli, şermende;
 Fakat şerefle nümâyân Sezar ve İskender .
 Nabızlarımda evet, çünkü ilm için müphem
 Kalan Oğuz Hân'ı kalbim tanır tamamiyle;
 Damarlarımda yaşar şân ü ihtişamıyla:
 Oğuz Hân, işte budur gönlümü eden mülhem:
 Vatan ne Türkiyedir Türklere ne Türkistan;
 Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir Tûrân.

Ziya Gökalp, Kızıllelma (1911)

Lisan

Güzel dil Türkçe bize	Başka dil gece bize
İstanbul konuşması	En sâf, en ince bize
Lisanda sayılır öz	Herkesin bildiği söz;
Mânası anlaşılan	Lûgate atmadan göz:
Uydurma söz yapmayız,	Yapma yola sapmayız,
Türkçeleşmiş Türkçedir;	Eski köke tapmayız.
Açık sözle kalmalı	Fikre ışık salmalı
Müteradif sözlerden	Türkçesini almalı.
Yeni sözler gerekse	Bunda da uy herkese.
Halkın söz yaratmada	Yollarını benimse.
Yap yaşayan Türkçeden	Kimseyi incitmeden,
İstanbul Türkçesi	Zevkini olsun yeden
Arapçaya meyletme	İrân'a da hiç gitme
Tecvidi halktan öğren	Fasihlerden işitme
Gaynılı sözler emmeyiz	Çocuk değil, memeyiz
Birkaç dil yok Tûran'da	Tek dilli bir kümeyiz.
Tûran'ın bir ili var	Ve yalnız bir dili var
Başka dil var diyenin	Başka bir emeli var:
Türklüğün vicdânı bir	Dini bir, vatani bir
Fakat hepsi ayrılır	Olmazsa lisani bir.

Ziya Gökalp, 1916 (Yeni Hayat)

2)

Millet

Sorma bana cymağımı,boyumu...
Beş bin yıldır millet gibi yaşarım..
Soma bana ailemi,soyumu..
Soyum Türklük,soy büyüğüm hünkârım...

Süngü beni ayırsa da vahdetimi unutmam,
Dilde,dinde müşterekiz,hep gelmişiz bir belden..
Devletimin kaygusuyla milletimi unutmam,
Anadolu bir iç eldir,ayrılmaz dış elden...

Deme bana Oğuz,Kayı,Osmanlı;
Türk'üm,bu ad her ünvandan üstündür...
Yoktur Özbek,Nogay,Kırgız,Kazanlı,
Türk milleti bir bölünmez bütündür...

Gök,Ay,Yıldız ve Deniz Hanlar bütün ölmüşler,
Yalnız diri Gün Han kalmış altun yayı elinde..
Baktı dedi: Moskof'la Çin Türk kavmini bölmüşler,
Artık onlar hür olacak Rus ilinde ve Çin'de...

Her Ülkede Türk bir devlet yapacak;
Fakat bunlar birleşecek nihayet...
Hep bir dilde aynı dine tapacak,
Olacak tek hars malik bir millet.

Ey Türkoğlu,artık ne ben,ne sen,ne o,bir şey yok...
Uluslar yok,uruklar yok,ancak büyük Tûran var..
Siyasette şirk olamaz,ayrıca Han ve Bay yok..
Türk rûhunda yalnız bir il,yalnız bir tek İlhan var...

Ziya Gökalp,1915(Yeni Hayat)

Vatan

Bir ülke ke câmiinde Türkçe ezan okunur,
Köylü anlar mânasını namazdaki duânın...
Bir ülke ki mektebinde Türkçe Kur'an okunur,
Küçük büyük herkes bilir buyruğunu Hüdânın..
Ey Türkoğlu,işte senin orasıdır vatanın.

Bir ülke ki toprağında başka ilin gözü yok,~~her ferdinde~~
Her ferdinde mefkûre bir,ihsan,âdet,din birdir..
Meb'ûsânı temiz,orda Boşo'ların sözü yok,
Hudûdunda evlatları seve seve can verir;
Ey Türkoğlu,işte senin orasıdır vatanın.

Bir ülke ki çarşısında dönen bütün sermaye,
San'atına yol gösteren ilimle fen Türküdür;
Hirfetleri birbirini dâim eder himaye;
Tersaneler,fabrikalar,vapur,tiren Türküdür;
Ey Türkoğlu,işte senin orasıdır vatanın.

Ziya Gökalp,(Yeni Hayat)

2)

Millet

Sorma bana cymağımı,boyumu...
Beş bin yıldır millet gibi yaşarım.
Soma bana ailemi,soyumu..
Soyum Türklük,soy büyüğüm hünkârım...

Süngü beni ayırsa da vahdetimi unutmam,
Dilde,dinde müşterekiz,hep gelmişiz bir belden.
Devletimin kaygusuyla milletimi unutmam,
Anadolu bir iç eldir,ayrılmaz dış elden...

Deme bana Oğuz,Kayı,Osmanlı;
Türk'üm,bu ad her ünvandan üstündür...
Yoktur Özbek,Nogay,Kırgız,Kazanlı,
Türk milleti bir bölünmez bütündür...

Gök,Ay,Yıldız ve Deniz Hanlar bütün ölmüşler,
Yalnız diri Gün Han kalmış altun yayı elinde.
Baktı dedi: Moskof'la Çin Türk kavmini bölmüşler,
Artık onlar hür olacak Rus ilinde ve Çin'de...

Her Ülkede Türk bir devlet yapacak;
Fakat bunlar birleşecek nihayet...
Hep bir dilde aynı dine tapacak,
Olacak tek harsa malik bir millet.

Ey Türkoğlu,artık ne ben,ne sen,ne o,bir şey yok...
Uluslar yok,uruklar yok,ancak büyük Tûran var..
Siyasette şirk olamaz,ayrıca Han ve Bay yok..
Türk rûhunda yalnız bir il,yalnız bir tek İlhan var...
Ziya Gökalp,1915(Yeni Hayat)

Vatan

Bir ülke ke câmiinde Türkçe ezan okunur,
Köylü anlar mânasını namazdaki duânın...
Bir ülke ki mektebinde Türkçe Kur'an okunur,
Küçük büyük herkes bilir buyruğunu Hüdânın..
Ey Türkoğlu,işte senin orasıdır vatanın.

Bir ülke ki toprağında başka ilin gözü yok,
Her ferdinde mefkûre bir,lisan,âdet,din birdir..
Her ferdinde mefkûre bir,lisan,âdet,din birdir..
Meb'ûsânı temiz,orda Boşo'ların sözü yok,
Hudûdunda evlatları seve seve can verir;
Ey Türkoğlu,işte senin orasıdır vatanın.

Bir ülke ki çarşısında dönen bütün sermaye,
San'atına yol gösteren ilimle fen Türküdür;
Hirfetleri birbirini dâim eder himaye;
Tersaneler,fabrikalar,vapur,tiren Türküdür;
Ey Türkoğlu,işte senin orasıdır vatanın.
Ziya Gökalp(Yeni Hayat)

DENİZ TÜRKÜSÜ

Delu rüzgârla çıkıp ufka giden yelkenli,
 Gidişin seçtiğin akşam saatinden belli,
 Ömrünün geçtiği ~~g~~ ^{sahilden} uzaklaştıkça
 Ve hayalinde doğan âleme yaklaştıkça,
 Dalga kıvrımları ardında büyür tehlik;
 Başka bir çerçevedir, gitside dünya artık,
 Dolduğun ~~âle~~ ^{mihveri} gittikçe sarac başka ziya;
 Mavidir her taraf, üstün gece altın derya...
 Yol da benzer hem uzun hem de güzel bir masala
 O saatler ki geçer başbaşa yıldızlarla.
 Lâkin, az sonra, leziz uyku bir encâma varır,
 Hilkatin gördüğü rüya biter, etraf ağarır.
 Son günüşten sular üstünde giderken ileri,
 Tâ uzaklarda şafak bir bir açar perdeleri...
 Musikisiyle bir âlem kesilir çalkantı
 Ve, nihayet görünür gök ve deniz saltanatı.
 Girdiğin aynada, geçmiş gibi diğer köreye,
 Jorma bir saniye, şüphyle, sakın: "Yol nereye?"
 Ayılıp neş'ni yükseltici sarhoşluktan,
 Yılma korkunç uçurum zannedilen boşluktan.
 Duy tabiatte biraz sen de ilâh olduğunu;
 Ruh erer varlığının zevkine duymakla bunu,
 Çıktığın yolda, bugün yelken açık, pervâsız,
 Gözlerin arkaya çevrilmeyerek, yapıalnız
 Yürü, hür naviliğin bittiği son hadde kader .
 İnsan âlemdе hayal ettiği müddetçe yaşar.

- RÜBAİ -

Her rind bu beznin nedir encâmı bilir,
 Dünyanızı nâgâh zalâm örtebilir,
 Bir bitmeyecek şevk verirken beste
 Bir tel kopar ahenk ebediyen kesilir: .

3

3

III

İy'âşıkân iy âşıkân ışk mezheb ü dindir bana
 Gördü gözüm dost yüzünü yas kahudugundur bana
 Ayruk bize yas eylemez gönlümüzü pas eylemez
 Şahtan gelen ünlü avaz andan gelen ündür bana
 Ayruk bana ben dimeyem kimseneye sen dimeyem
 Ya kul ya sultan dimeyem kalsun işidenler tana
 Ben bu ışktan ırılmayam dergâhtan sürülmeyem
 Bundan dahi gider isem senün ile varam sana
 Ol dost beni viribidi var dünyayı bir gör didi
 Geldüm ü gördüm nicedür seni seven kalmaz ana
 Kullarına va'deyleyen yarınki gün görnem diyen
 Ol dostların sevindiği yarınım bugündür bana
 Yunus seni din idindi din nedür iman idindi
 İska bugün yarın nolur işi nedür önden sona

Nu 2 x^x

Bimekâfâm bu cihanda menzil ü durağum anda
 Sultanum tac ile tahtum hülte vü buragum anda
 Kim ne bilür ne kuşam ben her dem ol yüze tuşam ben
 Tâ ezeli sarhoşam ben içmişem ayağum anda
 Bülbülem uş ötegeldüm dilde menşur tutageldüm
 Bunda müşkim satageldüm giyişem otlağum anda
 Felek6i Atlasta durdum yedi kezin cevlan urdum
 Muhammed nurunu gördüm bu benüm karağum anda
 Eyyubem bu cevri buldum Cercisem yetmiş kez öldüm
 Ben bu mülke تنها geldüm dükeli yrağum anda
 Mansuram uş dâra geldüm Yusufam bazara geldüm
 Arslanam şikâra geldüm ve lâkin yatağum anda
 Delüyem pendi dutmazam değme yire ben gitmezem
 İşbu sözi isitmezem dutmuşam kulağum anda
 Sır sözü aşkâre dinmez semender oda göyünmez
 Dün ü gün yanar söyünmez bu benüm çırağum anda
 Yunus çün bu fikre daldı dünyeyi ardına saldı
 Vallah key lezzet aldı bu benüm damağum anda

3)

Berlin Hatıraları'ndan
(Doğuda otel)

Kütükte mahlası han,sinni lâakal yetmiş,
Zavallı âhır-ı ömründe irtidat etmiş;
Şu var ki mi'desi ilhadı etmemiş temsil,
Ne müslüman,ne Firenk,öyle bir vücud-ı sefil,
Yıkanma yok,tuvalet yok . Yazın belinde çamur,
Eteklirinden inerken kabuk tutar yağmur.
Değil mi uçkuru sarkan bunakların bir eşi?
Bakındı cumbaya:Bizar eder durur güneşi
O nemli yorganı sallandırıp ta pencereden.
Yatak takımları şâyân-ı merhamet cidden:
Kadife haline geçmiş patiskadan yasdık..
Ne istihale geçirmiş hisâb edin artık.
Benek benek yayılıp kehle intibaâtı,
Benekli basmaya dönmüş o çarşafın suratı.
Kırık surahide bekler yosunlu bir mâyi' ,
Ki derd-i cûa gelir üç yemek kadar nâfi' .
Bir ekmeğin yeri dolmazmış olmadan iki su;
Bunun beş ekmeğe olun belki bir kadeh dolusu.

(Batıda otel)

Meğer oteller olurmuş saray kadar ma'mur,
Adam girer de yaşarmış içinde mest-i huzur.
Beş altı yüz odanın her birinde pufla yatak...
Nasib olursa eğer,hiç düşünme yatmana bak,
Sokakta kar yağadursun,odanda fasl-ı bahar,
Dışarda leyle-i yeldâ,içerde nisf-ı nehar,
Hıyât-ı nûrunu temdit edip her âvize,
Fezâda nesceidiyor bir sabân-ı pâkize;
Havâyı kızdırarak hiss olunmayan bir ocak,
Ilık ılık geziyor her tarafta aynı sıcak.
Gürül gürül akıyor çeşmeler,temiz mi temiz;
Soğuk ta istesenez var,sıcak ta istesenez.
Gıcır gıcır ötüyor ortalık titizlikten,
Sanırsınız ki zemîninde olmamış gezinân.
Ne kehle var o mibarek döşekte hiç,ne pire;
Kaşınma hissi muattal bu i'tibara göre..
Unuttum ismini...bir sırnaşık böcek vardı;
Çıkar duvarlara,yastık budur , der atlardı;
Ezince bir koku peydâ olurdu çokça iti;
Bilirsiniz a canım..neydi? Neydi? Tahtabiti.
O hemşerim sanırım,çoktan inmemiş buraya,
Bucak bucak aнадım,olsa rastgelirdim ya.

Mehmet Akif

Hayat Arkadaşıma

Seni bir nûra çıkarsam diye koştum,durdum,
Ey bütün dalgalı ömrümde,hayat arkadaşım.
Dağ mıdır,kırışı gelen,taş mı,hep aştım,lâkin,
Buruşuk alnıma çarpan bu sefer kendi taşım.
Mehmet Akif Ersoy

I

Bir kez yüzünü gören ömrünce unutmaya
 1 Tesbihi sen olaşın ol ayruk din tutmaya
 Tâat iden zâhîde nazarun erer ise
 2 Unuda tesbihini mihrâba secde etmeye
 Ağzuna şeker alıp gözi sana tuşolan
 3 Unuda şekerini çiğneyüben yutmaya
 Ben seni sevdiğüme baha dilerler ise
 4 İki cihan mülkünü virüp baha yetk^me
 İki cihan toptolu bağ u bastan olursa
 5 Senün kokundan yahşı gül ü reyhan bitmeye
 Sekiz uçmak hurisi bezenüp gelür ise
 6 Senün sevgünden artuk gönlüm kabul etmeye
 Gül ü reyhan kokusu âşık ile ma'suktur
 7 Âşıkın ma'sukası hiç önünden gitmeye
 İsrâfil sur urıcak mahluk yine turıcak
 8 Senün ününden artuk kulağum işitmeye
 Zuhre gökten iniben sazun nevaht iderse
 9 İşretüm sen olaşın gözüm senden gitmeye
 Niderler hanümanı sensüz cân ü cihanı
 10 Yiğsin iki cihandan kimse güman tutmaya
 Yunus seni seveli beşaret oldu canı
 11 Her dem yeni dirlikte ömrünü eskitmeye

x*x II

Gideridüm ben yol sıra yavlak uzanıs bir ağaç
 Böyle lâtif böyle şirin gönlüm aydur birkaç sır aç
 Böyle uzmak ne manidür cünkü bu dünya fanidür
 Bu fudulluk nişanidür gel berü miskinliğe geç
 Böyle lâtif bezenüben böyle şirin düzenüben
 Gönül Hakka uzanuben dilek nedür neye muhtaç
 Ağaç karır kervan döner kus budaja bir kez konar
 Dahî sana kus konmamıs ne göğercin ne hod duraç
 Bir gün sana zeval iré yüce kadün ine yire
 Budakların oda gire kayhaya kazan kıza saç
 Yunus indî sen bir nice eksüklüğün yüz bin onca
 Kur' ağaca yol sorunca teferrüçle yoluna geç

②

2

II

Ma 1

Bir kez yüzünü gören ömrünce unutmaya
 Tesbihi sen olasın ol ayruk din tutmaya
 Tâat iden zâhide nazarun erer ise
 Unuda tesbihini mihrâba secde etmeye
 Ağzuna şeker alup gözi sana tuşolan
 Unuda şekerini çığneyüben yutmaya
 Ben seni sevdiğüme baha dilerler ise
 İki cihan mülkünü virüp baha yetmeye
 İki cihan toptolu bağ a bostan olursa
 Senün kokundan yahşi gül ü reyhan bitmeye
 Sekiz uçmak hurisi bezenüp gelür ise
 Senün sevgünden artuk gönlüm kabul etmeye
 Gül ü reyhan kokusu âşık ile ma'suktur
 Âşıkın ma'sukası hiç önünden gitmeye
 İsrâfil sur urıcak mahluk yine turıcak
 Senün ününden artuk kulağum işitmeye
 Zühre gökten iniben sazın nevaht iderse
 İşretüm sen olasın gözüm senden gitmeye
 Niderler hanümanı sensüz cân ü cihani
 Yiğsin iki cihandan kımse güman tutmaya
 Yunus seni sevli beşeret oldu canı
 Her dem yeni dirlikte ömrünü eskitmeye

x^x

Gideridüm ben yol sıra yavlak uzamış bir ağaç
 Böyle lâtif böyle şirin gönlüm aydur birkaç sır aç
 Böyle uzmak ne manidür cünkü bu dünya fadür
 Bu fudulluk nişanıdur gel berü miskinliğe geç
 Böyle lâtif bezenüben böyle şirin düzenüben
 Gönül Hakka uzanuban dilek nedür neye muhtaç
 Ağaç karar kervan döner kuş budağa bir kez konar
 Dahi sana kuş konmamış ne göğercin ne hod duraç
 Bir gün sana zeval ere yüce kâ kaddin ine yire
 Budakların oda gire kaynaya kazan kıza saç
 Yunus imdi sen bir nice eksüklüğün yüz bin onca
 Kur' ağaca yol sorunca teferrütle yoluna geç

1

1

I

059-228/157

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-228

Hak'dan inen şerbeti içduk Elhamdü lillah
Şol kudret denizünü geçduk Elhamdü lillah
Şu karşıkçı dağları mişeleri bağları
Sağlık safalık ile aşduk Elhamdü lillah
Kuruyuduk yaş olduk ayag idük baş olduk
Kanatlandıuk kuş olduk uçduk Elhamdü lillah
Vardüğumuz illere şol safa gönüllere
Ba Baba Tapduk ma'nisin saçduk Elhamdü lillah
Befigel barışalum yad isen bilişelüm
Atumuz eyerlendi eşduk Elhamdü lillah
İndük Rûm'u kışladuk çok hayr u şer işledük
Uş bahar geldi göçduk Elhamdü lillah
Dirfillü pınar olduk irkildük ırmağ olduk
Akduk denize dolduk taşduk Elhamdü lillah
Tapduğ'un tapusunda kul olduk kapusunda
Yunus miskin çişidük bişduk Elhamdü lillah

x x x

Sana ibret gerek ise gel göresin bu sinleri
Ger taş isen eriyessin bakup göricek bunları
Şunlar ki çokdur malları gör nice oldu halları
Son ucu bir gönlek giymiş anun da yokdur kolları
Kanı mülke benüm diyen köşk ü saray beğenmeyen
Şimdi bir evde yatarlar taşlar olmuş üstünleri
Bunlar eve girmeyeler zühd ü tâat kılmayalar
Bu beylüğü bulmayalar zira geçdi devranları
Kanı ol şiri sözlüler kanı ol güneş yüzlüler
Söyle gayıb olmuş bunlar hiç belürmez nişanları
Bunlar bir vakt bøyler idi kapucular korlar idi
Gel şimdi gör bilmeyessin bay kangıdur ye kulları
Ne kapu vardır göresi ne nimet vardır yiyesi
Ne ışık vardır göresi dün olmuşdur hep günleri
Bir gün senün dahi Yunus benven didüklerin kala
Seni dahi böyle ide nitelim itdi bunları